

Studie naar alternatieven voor de vasthouding van gezinnen met kinderen in gesloten centra

Bijlage: Interviews

opdrachtgever:

FOD Binnenlandse Zaken

Dienst Vreemdelingenzaken

WTC Tower II (21e verdieping)

Antwerpsesteenweg 59b

1000 Brussel

opdrachthouder:

SumResearch nv

Waterloolaan 90

B-1000 Brussel

t: + 32 (0) 2 512 70 11

f: + 32 (0) 2- 512 31 90

brussel@sum.be

www.sum.be

Brussel, februari 2007

Interviews

Pieter De Gryse en Liesbeth Van Hoorick

Vluchtelingenwerk Vlaanderen

09.11.2006

Maria Louisa Gay en Cédric Vallet

CIRE

15.11.2006

Bob Pleysier en Joan Ramakers

Fedasil, directeur-generaal en adjunct-directeur operationele diensten

17.11.2006

Sylvie Sarolea

UCL, Président de l'association pour le droit des étrangers,

Membre du Conseil d'administration de la Ligue des droits de l'homme

20.11.2006

Dirk Van den Bulck

Commissaris Generaal voor de Vluchtelingen en Staatlozen

20.11.2006

Katie Van Cauwenberghe

Dienst bevolking stad Gent

22.11.2006

Véronique De Ryckere

UNHCR

24.11.2006

Thierry Bonamis

Directeur centre ouvert Jodoigne

24.11.2006

Hilde Van Gastel
Rode Kruis Vlaanderen
29.11.2006

Patrick Meers
Directeur open centrum Sint-Truiden
30.11.2006

Monica Deconinck
Voorzitter OCMW Antwerpen
30.11.2006

Claude Lelièvre et Mme Croonen
Délégué Général de la Communauté Française aux droits de l'enfant
01.12.2006

Benoit Van Keirsbilck
Service Droits des jeunes
04.12.2006

Ankie Vandekerckhove en medewerkers
Vlaams Kinderrechtencommissaris
04.12.2006

Michel Jonniaux
Police Fédérale, Commissaire Divisionnaire
05.12.2006

Freddy Roosemont en Katelijne Bergans
DVZ, directeur-generaal en adviseur-generaal
07.12.2006

Prof. Hayez
pédopsychiatre, Cliniques Universitaires St. Luc
07.12.2006

Mieke Van Hecke
VSKO, Directeur-generaal
07.12.2006

Pascal Reyntjens
IOM
12.12.2006

Etienne Vermeersch
Professor-emeritus, ethicus
13.12.2006

Jozef De Witte en Julie Lejeune
Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding
13.12.2006

Geertrui Serneels en Ida Flament
Solentra
13.12.2006

Kati Verstrepen
advocate
20.12.2006

Prof. Stephan Parmentier
KUL, faculteit Rechtsgeleerdheid
20.12.2006

Lut Stroobants en Lucas Brion
Gemeenschapsonderwijs
19.01.2007

Fabian Lutz
Directorate-General Justice, Freedom and Security
02.02.2007

Politieke interviews

Patrick Dewael en Geert De Boeck
Minister van Binnenlandse Zaken, VLD
adjunct-kabinetschef
21.11.2006

Guillaume De Walque
PS
22.11.2006

Stijn Bex
Spirit
29.11.2006

Tom De Pelsmaeker
sp.a
29.11.2006

Filip De Man
Vlaams Belang

Tinne Vanderstraeten
Groen!
06.12.2006

Dominique Weerts
CDH
15.12.2006

Piet De Bruyn en Wim Mommaerts
N-VA
21.12.2006

Marie Nagy
Ecolo
08.01.2006

Sabine de Béthune, Nahima Lanjri en Ina Vandenberghe
CD&V
26.01&08.02.2007

verslag interview Vluchtelingenwerk Vlaanderen dd. 09.11.2006

Team	Naam
Vluchtelingenwerk Vlaanderen, directeur	Pieter De Gryse
Vluchtelingenwerk Vlaanderen, juriste, specialiste detentie, verwijdering en minderjarigen	Liesbeth Van Hoorick
SumResearch	Bart Canfyn
SumResearch	Charlotte Noël
SumResearch	Marie Le Roy

Visie ten aanzien van de vasthouding van families

Vluchtelingenwerk heeft geen verborgen agenda in deze materie. Het is zeker niet zo dat de organisatie van mening is dat alle families zomaar moeten kunnen blijven in België. Er mag geen discriminatie zijn tussen alleenstaanden en families. Uiteraard bestaat er geen draagvlak om iedereen toe te laten in België en ook niet om alle families te laten blijven.

Wel moet het duidelijk zijn dat de opsluiting van kinderen een zeer ernstige zaak is, die op dit moment wordt gebanaliseerd ("ze zijn toch samen met hun ouders", "het is slechts voor korte duur"). Deze problematiek mag zeker niet licht worden opgevat. De basisgedachte blijft dat kinderen niet thuis horen in gesloten centra.

Vluchtelingenwerk is van mening dat er in feite moet worden gestreefd naar de afschaffing van de gesloten centra. Dit zou het ultieme doel moeten zijn, de gesloten centra moeten als het ware zinloos worden.

Visie ten aanzien van beleid en procedures

Vluchtelingenwerk benadrukt dat het voornaamste probleem in dit debat is dat de procedures te lang zijn. Op dit moment is het mogelijk dat men na 4 of 5 jaar verblijf in België nog een negatief antwoord krijgt. De mogelijkheden om in beroep te gaan zijn er, dus kan men het ook niet kwalijk nemen dat mensen deze zo veel mogelijk benutten. Het gevolg van lange procedures is dat mensen steeds meer geïntegreerd raken in onze samenleving en het verzet om te vertrekken steeds groter wordt.

De studie naar alternatieven voor detentie mag zich niet beperken tot deze laatste fase van opsluiting in gesloten centra, maar moet het hele traject onderzoeken. Alternatieven moeten starten vanaf fase 1, dag 1 bij aankomst in België. Essentiële voorwaarde is dat de procedures korter verlopen.

Niet iedereen zou in beroep moeten gaan bij de Raad van State. Hier ligt een grote verantwoordelijkheid bij de advocaten. Misbruiken vanuit de advocatuur moeten verdwijnen. Er zijn in feite te weinig goede advocaten in vreemdelingenrecht.

Vluchtelingenwerk is principieel niet tegen het gebruik van dwang om mensen terug te brengen naar het land van herkomst. Maar er moeten daarbij eerst heel wat voorwaarden voldaan zijn.

IOM is sterker aanwezig in de gesloten centra en maakt meer dan vroeger werk van uitgebreide opvolging en reïntegratie ter plaatse. Verschillende NGO's, waaronder Vluchtelingenwerk hebben zich sterk uitgesproken voor de zelfstandige terugkeer, onder andere via een rapport in opdracht van minister Dupont, die recent de contouren voor een nieuw beleid inzake zelfstandige terugkeer heeft uitgetekend.

Het probleem van detentie, en in het bijzonder de detentie van gezinnen, is natuurlijk niet opgelost wanneer de procedure wordt verkort en zelfstandige terugkeer meer ingang krijgt.

De centrumdirecteuren beschikken over de mogelijkheid de beslissing van DVZ tot uitwijzing in vraag te stellen. Dit wordt echter nooit gedaan.

Alternatieven

Ook Vluchtelingenwerk heeft geen pasklaar antwoord op deze problematiek. Het is daarom dat de organisatie zeer sterk aangedrongen op het uitschrijven van deze studie. Afgaande op de reacties die zich voordoen bij de uitwijzing van gezinnen met kinderen (actiegroepen, protest van scholen, ...), meent Vluchtelingenwerk dat er een groot draagvlak bestaat voor het zoeken naar alternatieve oplossingen voor deze situaties. Voorwaarde bij het ontwikkelen van alternatieven is dat ze in praktijk werkbaar en haalbaar moeten zijn. Er zal gewerkt moeten worden met pilootprojecten.

Het formuleren van alternatieven voor opsluiting kan volgens Vluchtelingenwerk worden gediversifieerd afhankelijk van de procedure en het risico dat men 'verdwijnt'. Voor asielaanvragers in procedure en personen met Dublin-overname is dit risico zeer klein en kunnen dus zeker alternatieven worden uitgewerkt. Een specifieke groep in het kader van Dublin-overname zijn de Tsjetsjenen die via Polen naar België komen. In Polen stellen zich –volgens Vluchtelingenwerk - problemen met de asielprocedure en –opvang waardoor deze mensen eerder weigerachtig zijn om naar Polen terug te keren. Hoewel de Dublin conventie voorziet dat België om humanitaire redenen de asielaanvraag toch in België kan behandelen – zelfs al is een andere lidstaat verantwoordelijk voor de behandeling van de asielaanvraag - gebeurt dit in België zeer weinig en wordt er dus automatisch teruggestuurd naar het verantwoordelijke EU-land. Tsjetsjenen die via Polen gekomen zijn worden altijd opgesloten en krijgen zelfs niet de kans zelfstandig terug te keren naar Polen. Volgens Vluchtelingenwerk zijn deze opsluitingen vaak overbodig.

Ook voor asielsezoekers in procedure die worden opgesloten (Transitcentrum 127) zijn er heel wat alternatieven te bedenken. De enige redenen voor hun opsluiting hebben betrekking op financiële aspecten (men kan de kosten voor terugkeer verhalen op de luchtvaartmaatschappijen) en afschrikking. Andere redenen zijn er niet om deze mensen op te sluiten en Vluchtelingenwerk vraagt dan ook dat hiermee gestopt wordt.

Wat betreft het uitwijzen van gezinnen wijst Vluchtelingenwerk op een paradox: aan de ene kant zijn er de open centra, die in feite een veilige haven zijn tegen uitwijzing (er wordt immers zelden gerepatrieerd vanuit de open centra), aan de andere kant lopen de personen die opgevangen worden door OCMW's, LOI's of op straat leven, een groot risico om uitgewezen worden. Uitwijzing van personen in open centra gebeurt zelden: veel sociaal assistenten hebben het deontologisch moeilijk om eerst te werken rond mogelijke integratie en daarna te moeten spreken over uitwijzing. Vluchtelingenwerk meent echter dat ook in de open centra de sociaal assistenten het volledige traject zouden moeten aankunnen, omdat aldus het reële traject in beeld komt.

Roel van de NGO's

Vluchtelingenwerk Vlaanderen en andere Vlaamse en Waalse NGO's hebben recent (oktober 2006) een rapport 'De situatie in de gesloten centra voor vreemdelingen' gepubliceerd waarin wordt ingegaan op de psycho-medische begeleiding en de uitwijzingen. Hoewel de pers aandacht had voor deze publicatie, heeft dit nog niet geleid tot het verhoopte 'grote' debat. Bovendien ging de pers voornamelijk en weinig genuanceerd in op één van de conclusies, namelijk dat 'een kwart van de personen in gesloten centra daar onterecht opgesloten zijn'. Dit was echter slechts één van de vele conclusies van het onderzoek, en bovendien niet de belangrijkste, aangezien deze voorkomt uit het data-onderzoek, dat eerder een inleiding vormde op het rapport. Er zijn andere conclusies te nemen uit dit rapport.

Sum vraagt zich af of de bezoeken van de NGO-vertegenwoordigers aan de gesloten centra en de bewoners er niet toe kunnen leiden dat de sociaal assistenten hun geloofwaardigheid tegenover de bewoners volledig verliezen. Vluchtelingenwerk is van mening dat de bewoners geen vertrouwen kunnen hebben in het personeel dat hen tegelijkertijd ook opsluit, wat verklaart dat men meer vertelt aan de NGO's dan aan het personeel.

verslag van het interview met CIRE 15.11.2006

Team	Naam
Directrice CIRE	Maria Louisa Gay
Collaborateur CIRE	Cédric Vallet
SumResearch	Bart Canfyn
SumResearch	Charlotte Noël

Pour info, CIRE (Coordination et Initiatives pour Réfugiés et Etrangers) existe depuis 1954 (Vluchtelingenwerk depuis les années '90) et l'équipe comprend +/- 60 personnes.

CIRE fait remarquer que la proposition de réaliser une telle étude a déjà été faite précédemment à Mr Dewael qui avait refusé et pris une position radicale en disant qu'il n'existait pas d'alternative. CIRE est plutôt étonné de ce changement d'avis mais considère cette étude comme nécessaire, à condition que ce travail ne reste pas au stade d'étude mais qu'il y ait bien une suite et une véritable volonté de faire changer les choses. La crainte de CIRE est que l'étude serve d'alibi pour patienter jusqu'à la prochaine législature et qu'elle confirme la position du Ministre: « *Hormis l'amélioration des conditions de détention il n'y a pas d'alternative* »..

Le problème énoncé par le CIRE consiste en la notion même de détention: le CIRE est opposé aux centres fermés. Nous partons du principe que les étrangers en situation irrégulière n'ont commis d'autre crime que de vouloir vivre en Belgique. La privation de leur liberté, assimilable à une sanction administrative est pour nous hors de proportion avec le but que s'assigne l'Etat: celui d'éloigner les personnes en situation irrégulière.

Rappelons que le droit à la liberté est une des valeurs fondamentales de nos sociétés démocratiques, consacré dans la Convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales. La liberté doit être la règle, la détention doit être l'exception. Concernant les migrants nous remarquons que ce principe est largement remis en cause.

Cependant, tant qu'ils existent, nous pensons qu'il faut amender la loi dans un sens qui garantirait plus de droits aux détenus, plus de contrôle d'instances judiciaires sur les décisions de détention et en interdisant strictement de détenir certaines catégories de personnes dont les

enfants et les demandeurs d'asile. CIRE est tout à fait prêt à réfléchir et à proposer des alternatives à la détention mais pas à des alternatives aux conditions actuelles de détention des enfants.

CIRE est opposé à la détention des demandeurs d'asile, et ceci sans aucune exception. CIRE rappelle que la Convention Internationale des Droits de l'Enfant, ratifiée par la Belgique, précise que l'Etat doit « prendre toutes les mesures appropriées pour que l'enfant soit effectivement protégé contre toutes formes de discrimination ou de sanction motivées par la situation juridique, les activités, les opinions déclarées ou les convictions de ses parents, de ses représentants légaux ou des membres de sa famille » (Art 2 al 2), mais aussi que que l'Etat doit veiller à ce que « Nul enfant ne soit privé de liberté de façon illégale ou arbitraire. L'arrestation, la détention ou l'emprisonnement d'un enfant doit être en conformité avec la loi, n'être qu'une mesure de dernier ressort, et être d'une durée aussi brève que possible » (art.37)

D'autre part, voir le document réalisé par UNHCR sur les alternatives (environ 300 pages) qui est très complet.

Le courrier de Sum comporte un préalable important auquel le CIRE n'adhère pas: Le « séjour illégal » est un concept vague qui cache de multiples réalités. Parmi les personnes en séjour illégal il y en a, selon nous, une certaine proportion pour lesquelles l'éloignement ne peut en aucun cas être une solution. Pour ces personnes notre revendication est celle d'une régularisation de leur situation qui doit être considérée comme la seule issue possible. Le CIRE, au sein du FAM a développé toute une série de critères clairs, que nous souhaitons permanents, pour la régularisation. Parmi ces critères clairs figure celui des « attaches durables ». Il peut s'agir, concernant les familles, de l'intégration dans le tissu social, de la scolarisation des enfants etc...

Sum rappelle que le dilemme est grand entre l'ouverture des frontières et les personnes pour lesquelles aucune solution n'a été trouvée et qui

ne veulent pas retourner volontairement, et que les alternatives doivent être cherchées dans ce large champ de possibilités.

La première idée de CIRE est que certaines personnes doivent être régularisées, comme par exemple les familles qui vivent en Belgique depuis un certain temps, qui sont « intégrées » et dont les enfants vont à l'école, etc. Ensuite, CIRE fait remarquer que nous nous concentrons ici sur le dernier maillon de la chaîne...La détention est en effet la partie immergée de l'iceberg qui cache de nombreux dysfonctionnements dans la politique d'asile et d'immigration qui doivent être réglés avant d'envisager de recourir à l'enfermement.

Sum précise que, même si on régularise plus facilement, le dilemme existera toujours parce qu'il y aura toujours des familles qui ne sont pas en règle.

CIRE insiste pour mettre l'accent sur le retour volontaire. Il s'agit de mettre en place une véritable politique de retour volontaire, qui comprend un travail de réinsertion dans le pays d'origine (encadrement et accompagnement social sur place, ...).

Par rapport au projet d'extension de Vottem, CIRE précise que le premier traumatisme vécu par l'enfant se fait au moment de l'arrestation, par un 'arrachage' à la vie quotidienne, que la détention en soi est traumatisante, par le simple fait d'être restreint dans ses mouvements. Qu'ils observent ces dernières années une forte augmentation du nombre d'enfants dans les centres fermés, alors que ceci devrait constituer une exception. On assiste alors à une banalisation de la détention des enfants, ce qui est inadmissible. CIRE ne considère pas comme une alternative le fait d'aménager les centres de manière 'plus humaine' ou 'plus accueillante'. CIRE reste ferme par rapport au principe de détention des enfants.

Par rapport aux différences entre les centres, CIRE n'est pas d'accord avec la réputation de Vottem comme 'mieux' que les autres. Au contraire,

la forte présence de gardiens renforce l'aspect carcéral du centre. Merksplas a la réputation d'être le plus 'dur' et celui où le nombre de mise en cellule d'isolement est le plus important. CIRE fait remarquer qu'avant, les publics étaient très différenciés et que chaque centre avait sa spécificité, ce qui n'est plus le cas aujourd'hui.

Par rapport à la différence de sensibilité que Sum croit percevoir entre la Flandres et la Wallonie, CIRE pense qu'il s'agit d'un faux débat. Il y a en effet une mobilisation importante en Wallonie, et peut-être particulièrement à Liège parce qu'on est dans une grande ville alors que par exemple Merksplas se trouve 'au milieu de nulle part', mais CIRE doute que cette différence existe sur le plan politique.

Par rapport au politique, CIRE a travaillé avec Christian Dupont sur une étude portant sur le retour volontaire. Actuellement, ils font des essais (projets-pilote), ce travail est très ambitieux mais le budget ne suit pas. CIRE préconise une véritable politique pour le retour volontaire, avec des perspectives de réinsertion dans le pays d'origine. Il s'agit d'un travail qui demande du temps.

Le travail doit se concentrer d'abord sur le retour volontaire, ensuite seulement il s'agit d'envisager des alternatives pour ceux qui ne veulent pas retourner au pays. Il faut également plus de cohérence dans tout ce qui précède, et qu'on évite des situations incohérentes telles que détenir des familles qui sont intégrées et dont les enfants vont à l'école, par exemple.

CIRE fait remarquer que la question des alternatives à la détention des familles avec enfants sera bientôt débattue dans tous les pays européens, qu'on prend donc un peu d'avance, ce qui est positif, étant donné que la Directive Retour est actuellement en discussion au Parlement. Un des articles de cette directive dit que toutes les alternatives doivent être envisagées avant la détention.

CIRE préconise également que, pour les cas exceptionnels, si la détention apparaît comme ultime recours, les limites de temps doivent impérativement être respectées, ce qui n'est pas le cas actuellement, sous prétexte qu'on reproche aux familles de ne pas avoir accepté le retour, volontaire ou forcé. L'Etat doit assumer sa part de responsabilités, et si aucune solution n'a été trouvée, se résigner à libérer les individus. La détention administrative doit rester exceptionnelle, la règle générale étant la liberté.

Par rapport au rapport rédigé par CIRE et Vluchtelingenwerk, CIRE précise que l'objectif du rapport était de faire changer la Loi et d'améliorer la situation. Que c'est le système qu'ils remettent en cause et non le travail des employés dans les centres.

Par rapport à l'hypothèse de laisser le choix au chef de famille quant à la détention 'en famille', CIRE précise qu'il ne s'agit pas d'un vrai choix, que la détention est traumatisante pour les enfants et pour les adultes. CIRE a l'impression que SUM se concentre sur la fin du parcours et l'amélioration des conditions de détention comme alternative, alors que les alternatives doivent être cherchées avant et justement avec comme objectif de ne plus recourir à la détention. Il faut effectivement d'abord analyser toutes les alternatives avant et la détention doit rester une exception. (CIRE cite l'exemple du Luxembourg, où les familles sont détenues seulement quelques heures avant leur expulsion à l'aéroport et où il n'y a pas de centre fermé). CIRE rappelle qu'en outre de nombreuses formes de contrôle existent telles que les contrôles réguliers d'autorité, les personnes qui se portent garantes, etc, et qu'il serait justement intéressant qu'une étude sur les alternatives les étudie.

CIRE précise que leur rôle n'est pas de formuler des recommandations pour l'amélioration des conditions de vie dans les centres. Il rappelle que l'action doit suivre les étapes suivantes :

1. Régularisation par une commission indépendante sur base de critères clairs et permanents.
2. Politique ambitieuse de retour volontaire
3. Alternatives
4. Si les pouvoirs publics décident de recourir à la détention. Celle-ci doit intervenir en dernier recours (avec preuve que d'autres solutions ont été tentées), sur base individuelle et pour la durée la plus courte possible (quelques jours maximum et certainement pas les durées actuelles).

Par rapport au rapport de SUM, CIRE émet une légère crainte qui est fondée sur leur expérience avec le rapport Vermeersch pour lequel ils ont été cités comme personnes ressources alors qu'ils n'étaient pas forcément d'accord avec tout ce qui est dit dans ce rapport. SUM rassure CIRE en précisant que tous les comptes-rendu des entretiens seront annexés à leur rapport.

verslag interview Fedasil dd. 17-11-2006

Team	Naam
Fedasil, Directeur-generaal	Bob Pleysier
Fedasil, adjunct-directeur operationele diensten	Joan Ramakers
SumResearch	Bart Canfyn
SumResearch	Charlotte Noël
SumResearch	Marie Le Roy
SumResearch	Lore Vandorpe

Historiek Fedasil

Joan Ramakers is zijn loopbaan gestart in het Klein Kasteeltje, dat in 1986 zijn deuren opende als eerste opvangcentrum voor asielzoekers. In 1991 was hij betrokken bij de selectie van Bob Pleysier als directeur. Hierna was hij voorzitter van Vluchtelingenwerk Vlaanderen en directeur van het opvangcentrum van Ekeren en Kapellen.

In 1988 is het eerste gesloten centrum opgericht in de luchthaven (centrum 127 Melsbroek). Op dat ogenblik stond DVZ in voor de intake en de procedure, terwijl de opvangorganisatie van het Klein Kasteeltje instond voor de sociale aspecten, medische verzorging en catering. Na de oprichting van het gesloten centrum van Steenokkerzeel 127bis in 1992 besliste toenmalig minister Tobback dat de organisatie van de gesloten opvangcentra volledig werd overgenomen door DVZ. In eerste instantie deed men nog de medische verzorging, naderhand is dit ook gestopt en heeft de open opvangorganisatie logistiek niets meer te maken met de gesloten centra.

In 2002 is het 'Federaal agentschap voor opvang van asielzoekers' – Fedasil – opgericht met de bedoeling om de opvang van asielzoekers beter te organiseren. Fedasil heeft de coördinatie van ca. 15.000 opvangplaatsen, waarvan de helft in federale opvangcentra, en de helft in lokale opvanginitiatieven (LOI).

Visie ten aanzien van het huidige vreemdelingenbeleid en procedures

In België is er een absolute scheiding tussen de gesloten en de open centra, en tussen de verantwoordelijke administraties (DVZ versus Fedasil). Ook het contrast – zowel in neutraliteit als in perceptie – tussen beide is zeer groot: in de open centra is men zeer tolerant, flexibel, barmhartig, ... terwijl de gesloten centra het andere uiterste vormen (gevangenis-regime, medische zorgen worden betwist, ...). Een tussenvorm tussen beide – of zelfs samenwerking - is absoluut

'not done'. Vanuit de interpretatie van de deontologie van de sociaal-assistent – die er alles aan moet doen om zijn cliënt te helpen en te laten blijven – is samenwerking met de gesloten centra ondenkbaar. Nochtans is deze absolute scheiding de oorzaak van vele problemen.

Deze scheiding is aanwezig tot het hoogste politiek niveau: de open opvangcentra vallen onder de bevoegdheid van minister Dupont (minister van Ambtenarenzaken, Maatschappelijke Integratie, Grootstedenbeleid en Gelijke Kansen), en de gesloten centra onder de bevoegdheid van minister Dewael (minister van Binnenlandse Zaken). In verschillende andere landen is het globale vreemdelingenbeleid (van asiel tot eventuele gedwongen repatriëring) de bevoegdheid van 1 minister, en bestaan er allerlei tussenvormen tussen open en gesloten opvang.

Bovendien is er in België een duidelijk mentaliteitsverschil merkbaar inzake het denken over migratie tussen Vlaanderen en Wallonië. In Wallonië is er veel meer tegenstand tegen de gesloten centra en tegen repatriëringen vanuit de open centra. Dit weerspiegelt zich tevens in de opvattingen van beide bevoegde ministers.

In het verleden heeft de politie nog de opdracht gekregen van DVZ om bepaalde personen in de open centra op te pakken voor repatriëring. De rol van het personeel bij dergelijke interventies is echter zeer onduidelijk. Fedasil wilde daarom een protocol opmaken om duidelijk vast te leggen wat er moet gebeuren bij dergelijke interventies: wat zijn de risico's, wie heeft welke verantwoordelijkheden, ... Het protocol is echter gesneuveld onder druk van de NGO's die stelden dat de open centra niet mogen meewerken aan de gedwongen repatriëringen, en dat Fedasil geen afspraken kan maken met DVZ. Het protocol is bijgevolg vervangen door een interne instructie, waarin is vastgelegd hoe er gereageerd moet worden wanneer de politie aan de deur staat. Deze instructie is vandaag nog steeds geldig, maar wordt slechts sporadisch toegepast in de open centra. Sommige centrumdirecteurs weigeren zelfs te zeggen of een bepaalde persoon al dan niet in het centrum verblijft.

In Zweden bijvoorbeeld, heeft de politie inkijk in alle dossiers van de mensen in de centra. Over het algemeen is het verzet van het personeel tegen repatriëringen veel sterker in de Waalse open centra dan in de Vlaamse.

In het Klein Kasteeltje werden vroeger 500 asielzoekers opgevangen. Tegenwoordig is dit sterk verschoven, er wordt steeds minder asiel aangevraagd:

- De asielzoekers maken nog 33% uit in de open centra.
- 50% betreft mensen die in beroep zijn bij de RvS tegen een negatieve beslissing van het CGVS. Deze mensen hebben het volle recht op opvang, ook al zijn ze 'repatriëerbaar'.
- De overige 17% betreft mensen die een regularisatie-aanvraag indienden om humanitaire redenen, mensen die vrijwillig terugkeren via IOM maar wachten op de noodzakelijke documenten, en illegale gezinnen met kinderen die geen onderdak vinden en dus recht hebben op opvang bij Fedasil (o.b.v. besluit 24/06/2004). Zij mogen in principe tot hun 18de in het centrum blijven, sommige gezinnen verblijven er jarenlang.

Dit betekent dat 75% van de mensen in de open centra eigenlijk geen toelating meer hebben om legaal in het land te verblijven. Een groot deel van hen is 'technisch niet verwijderbaar' (vb. mensen met Iraanse nationaliteit kunnen enkel op vrijwillige basis gerepatriëerd worden). Er is een grote groep 'die hards' die hun verblijf trachten te rekken in de hoop geregulariseerd te worden. Hierdoor is de sfeer veel grimmiger geworden dan vroeger (cfr. hongerstakingen).

Uit angst voor incidenten zijn er amper gedwongen repatriëringen vanuit de open centra. Als dit al gebeurt is dit enkel vanuit de centra waar er geen weerstand verwacht wordt. Dit zijn over het algemeen de Vlaamse centra. Er is een politiek akkoord om repatriëring vanuit de open centra niet te forceren, zolang er geen alarmerende cijfers zijn

over de instroom van illegalen. Nochtans is de directie van Fedasil niet gekant tegen repatriëringen vanuit de open opvangcentra. Na dergelijke interventie stelt men vast dat het aantal vrijwillige terugkeerders sterk toeneemt. Een gedwongen repatriëring is voor anderen dus vaak een 'incentive' om te gaan nadenken over vrijwillige terugkeer. De impact is veel groter dan deze van terugkeerpremies en terugkeerconsulenten. Over het algemeen werken deze middelen niet goed: ondanks alle inspanningen zijn er steeds minder vrijwillige terugkeerders, al wordt dit ook door de algemene daling van instroom in de hand gewerkt.

De sociaal assistenten in de open centra praten niet spontaan over de mogelijkheid van terugkeer met de mensen. Het initiatief voor een vrijwillige terugkeer moet dus door de mensen zelf gebeuren, wat echter zelden het geval is. Om hierop een antwoord te bieden zijn 'terugkeerconsulenten' aangesteld. Het gevaar is echter dat de terugkeerconsulent dient in te gaan tegen de sociaal assistent die een repatriëring tracht te vermijden, waardoor opnieuw een polarisering 'good guy - bad guy' ontstaat. Vaak hebben sociaal-assistenten een (te) slecht beeld van het thuisland van de vluchtelingen, waardoor een repatriëring onbespreekbaar is voor hen. Het personeel weet onvoldoende welke mens men voor zich heeft, en wat zijn geschiedenis is. Nochtans is dit noodzakelijk om te praten over terugkeer. Bovendien neemt ook het personeel het 'bevel om het grondgebied te verlaten' niet erg serieus. Waarom zou men dit opvolgen als de helft van de mensen die in het centrum verblijven zo'n BGV gekregen heeft. De dreiging om opgepakt te worden voor een gedwongen repatriëring is er immers niet, gezien dit quasi nooit gebeurt.

De twee basiswaarden van het Fedasil-personeel zijn loyaliteit ten aanzien van de cliënt en loyaliteit ten aanzien van de Belgische samenleving (dus ook de politie, DVZ, ...). Dit eerste aspect vormt geen probleem, het tweede ligt echter moeilijker.

Men tracht het personeel van de open centra op te leiden om terugkeer bespreekbaar te maken met de bewoners van het centrum. Dit verloopt echter heel traag, het is moeilijk om het personeel te overtuigen. Wel is vast te stellen dat er vanuit de open centra die hier wel hard op werken, meer mensen kiezen voor vrijwillige terugkeer.

Visie ten aanzien van de vasthouding van families

Een groot deel van de mensen die in de open centra verblijven betreft gezinnen. In tegenstelling tot bv. een alleenstaande man kunnen zij moeilijker elders terecht voor huisvesting.

Principieel is Fedasil van oordeel dat het opsluiten van gezinnen in gesloten centra beter niet kan, "het betaamt niet". Anderzijds is ook Fedasil van oordeel dat gescheiden gezinnen in de open centra – door het enkel vasthouden van het gezinshoofd in een gesloten centrum - absoluut niet wenselijk is.

Alternatieven

Voor Fedasil is vrijwillige terugkeer zeker een deel van de oplossing. Om dit verder aan te moedigen ging Fedasil recentelijk van start met een cel vrijwillige terugkeer. Deze cel beheert het reïntegratiefonds en de terugkeerprojecten en ondersteunt de terugkeerconsulenten. De cel werkt samen met terugkeerpartners zoals IOM en Caritas. De bestaande netwerken van Caritas tot in de perifere gebieden van verschillende landen zijn bijzonder nuttig om de mensen die gerepatriëerd worden goed te kunnen opvangen in hun thuisland. Ook Vluchtelingenwerk en CIRE wensen hier aan mee te werken, maar beschikken nog niet over deze belangrijke netwerken. Het geld voor de reïntegratieprojecten komt van Fedasil, dat over een terugkeerbudget van 5 miljoen euro beschikt. Inmiddels zijn er reeds enkele succesvolle individuele terugkeerverhalen gerealiseerd, maar er is nog geen impact merkbaar op de vrijwillige terugkeer.

De opvang zou zo georganiseerd moeten worden dat terugkeer vanuit de open centra goed te organiseren is. Een goede organisatie en een realistische houding t.a.v. repatriëring in de open centra kan het opsluiten van gezinnen in gesloten centra vermijden. Er zijn voldoende pistes om repatriëring vanuit de open centra te organiseren. Kanttekening: In het verleden zijn hiertoe op een bepaald moment de zogenaamde 'RvS centra' opgericht. De bedoeling was dat de gemakkelijk verwijderbare mensen samengebracht werden in een 4-tal open centra. Het personeel was getraind om samen met de mensen te werken aan vrijwillige terugkeer. Ook de gemeentepolitie was hierbij betrokken. Na de jongste regeringswissel is dit systeem weer afgeschaft, wegens praktisch moeilijk werkbaar.

Opleiding en sensibilisering van het personeel van de open centra om vrijwillige terugkeer aan te moedigen is enorm belangrijk. De globale mentaliteit in de open centra moet veranderen: het personeel moet vanaf dag 1 over terugkeer durven spreken als mogelijke optie. Een mogelijkheid is om het personeel een contract te laten tekenen dat ze met de cliënten ook over terugkeer gaan spreken. In het KB van 2004 is dit door de minister geherformuleerd: "er moet een constructieve dialoog gevoerd worden naar terugkeer". Deze formulering laat echter veel ruimte over om niet tot de essentie te komen.

Het is tevens noodzakelijk om de mensen meer informatie te geven over de reden waarom hun asielaanvraag afgewezen is. Op dit ogenblik krijgt men een zeer korte brief zonder veel uitleg. Op basis hiervan kan het personeel moeilijk uitleg geven, en aanvaardt men de beslissing niet. Nochtans bestaan er goede dossiers en zou men deze informatie wel kunnen verstrekken.

Ondanks de verschuiving van de doelgroep in de open centra, is het institutioneel netwerk niet mee verschoven. Fedasil is nog steeds gebaseerd op de opvang van asielzoekers. Fedasil moet mee evolueren, als onderdeel van het globale vreemdelingenbeleid. Fedasil is voorstander om hierover het debat op open wijze te voeren.

Wat je ook doet, er blijft altijd een groep bestaan die niet vrijwillig zal terugkeren. De gesloten centra blijven dus noodzakelijk. Het 'voordeel' van de gesloten centra is dat het zeer duidelijk is dat men gerepatriëerd zal worden. Ook het personeel kan dit niet meer ontkennen en moet er dus over praten.

Het volledige parcours van het begin tot het einde van de procedure moet coherent zijn. Op deze manier kan de meerderheid van de opsluitingen in gesloten centra vermeden worden. In landen waar zo'n coherent beleid gevoerd wordt en waar er een goede procedure is (bv. Zweden) ziet men dat er minder vluchtelingen zijn. De vluchtelingen zoeken eerder de tolerante (Frankrijk, Spanje, ...) landen op. De procedure zou voor iedereen gelijklopend moeten zijn, en in stappen verlopen: een kort verblijf (4-tal maanden) in een open centrum waar de sociale, medische en juridische opvolging gebeurt en dan overbrengen naar een LOI. Afhankelijk van de beslissing moet er gewerkt worden naar integratie of naar repatriëring.

verslag van het interview met Sylvie SAROLEA d.d. 20.11.2006

Team	Naam
Chargée de cours à l'UCL	Sylvie Sarolea
Président de l'association pour le droit des étrangers	
Membre du Conseil d'administration de la Ligue des droits de l'homme	
SumResearch	Bart Canfyn
SumResearch	Charlotte Noël

Pour Mme Sarolea, la détention des familles est une conséquence de la politique d'immigration. C'est donc celle-ci qui doit être remise en cause. La question centrale que nous devons nous poser est : que va-t-on faire demain en matière de politique d'asile ?

La détention des familles, les éloignements forcés, ... sont l'expression de la politique « immigration 0 » appliquée depuis 1973. Notre politique est donc en retard sur la réalité, étant donné que le phénomène de l'immigration existera toujours.

Aujourd'hui, on n'est pas prêt pour les frontières ouvertes, et cela ne devrait pas être possible avant 10 ans. Il y a plusieurs chantiers à entamer en même temps :

- la coopération au développement est essentielle
- la Belgique reste en défaut de réfléchir à ce qu'elle veut demain comme politique d'immigration. On sait qu'on ne veut pas des frontières ouvertes mais on ne veut plus d'immigration 0 car, dans quelques années, on aura un problème évident de main d'œuvre. Il faut réfléchir ensemble, mettre autour de la table des économistes, des démographes, des syndicats, la FEB, des sociologues, anthropologues, etc... et former un groupe de travail. En parlant des syndicats et de la FEB, ces gens ont énormément de choses à dire et réfléchissent beaucoup à la question. Il s'agit d'un gros boulot. Avec la dénatalité que connaît notre pays, il n'y aura plus suffisamment de travailleurs qualifiés. On ne sait pas ce qu'on veut, on est dans le flou. Il n'y a pas de règles claires. Donc, tout le monde essaie de rentrer. En France, la Loi sur l'Immigration de Sarkozy n'est pas un bon exemple mais a le mérite d'être claire.
- D'autre part, on ne peut pas empêcher des gens provenant de pays en guerre, où la famine et l'insécurité règnent, de venir chez nous.

L'article 9.3. de la Loi de 1981 permet au Ministre de régulariser en l'absence de critères clairs, donc tout le monde veut tenter sa chance. Sans critères clairs, on travaille toujours dans une situation d'urgence

et donc les recours sont nombreux. Il est impératif de revoir ce cadre. Les conséquences de ce flou sont que les procédures sont longues et incompréhensibles par les gens. En outre, le travail au noir en Belgique est très important. Il faut mettre en place une politique d'immigration tenable économiquement et humaine.

En outre, tant qu'on ne sait pas ce qu'on veut et qu'on n'a pas mis en place un cadre clair, on n'a pas le droit d'enfermer des gens, de faire violence. La grande excuse de la Belgique est que l'EU n'a pas non plus pris position.

En Espagne, il y a eu 2 millions de régularisations en 6 ans. Et l'économie espagnole se porte très bien. La Suède est plus sévère.

D'autre part, cette confusion nous amène à violer le principe d'égalité, étant donné que certains étrangers sont arrêtés et d'autres pas, sans savoir pourquoi. La procédure est tout à fait aléatoire, il n'y a aucun critère clair, si ce n'est les places vacantes dans les centres.

D'abord, il faut définir une politique (on ne peut pas sanctionner les gens si on ne connaît pas les règles). Il faudrait 15 ans pour épurer l'arriéré des dossiers en attente. (Un arrêt du C.E. dit que les décisions de l'OE sont arbitraires).

Il existe des alternatives à la détention des familles. La plupart des familles n'étaient pas tout à fait clandestines, dans la mesure où les enfants vont à l'école et qu'ils ont une adresse. Ces derniers mois, plutôt des cas "Dublin". On ne les enferme pas tout de suite, ils ont le temps d'inscrire les enfants à l'école... Les familles ne représentent pas plus de 200 personnes par an. Détenir des familles dont les enfants fréquentaient l'école est inadmissible. Comment peut-on dépenser autant d'argent pour enfermer des gens alors qu'on pourrait investir cet argent afin de les accueillir dignement ? Pour ce qui concerne les cas "Dublin", pourquoi ne pas les transférer tout de suite ?

- Il faut répondre à leur demande de régularisation à temps
- Il faut donner les moyens à l'Office des Etrangers de travailler plus vite
- Il faut déterminer un délai clair (par exemple 1 an) et régulariser d'office une fois ce délai dépassé (aujourd'hui, cela prend parfois 6 ans)
- Il faut redonner son rôle au Conseil d'Etat
- Il faut encourager le retour volontaire (et éviter le sabotage qui est parfois effectué par le service des étrangers : par exemple, il arrive que les avocats demandent un prolongement du délai car un travail de retour volontaire est en cours, et l'Office des Etrangers refuse. Ceci est incompréhensible)

Par rapport à la détention des familles, que ce soit sur le plan International ou celui du Droit Belge, la détention des familles avec enfants est opposée à la Loi sur l'obligation scolaire et aux Droits de l'Enfant. Il y a violation du Droit Pénal.

Par rapport aux possibilités d'enseignement dans les centres, Mme Sarolea pense que cela engendrerait des dépenses considérables alors que des spécialisations ont été mises en œuvre à l'extérieur pour préparer les professeurs à l'accueil des primo-arrivants. Mme Sarolea pense également que l'enseignement dans les centres resterait difficile et s'interroge sur son efficacité, étant donné le traumatisme engendré par la détention. Mme Sarolea recommande l'avis de pédopsychiatres. Certains enfants présentent clairement des symptômes de traumatisme : certains ne mangent plus, voient leurs parents dans des états désespérés, etc.

Que disent les psychiatres à propos du devenir des enfants qui auront subi la violence de la détention ? Quelle image auront ces enfants de la société ? Auront-ils confiance en quelqu'un ? n'est-on pas en train de fabriquer des bombes à retardement ?

A terme, malheureusement, il y aura toujours des gens en dehors de la norme.

Est-il possible de changer la vision de l'Office des Etrangers ?

- D'abord, il faut que le Ministre ait un discours moins alarmiste. Il n'y a pas plus d'illégaux aujourd'hui qu'il y a 10 ans. Pourquoi se positionner dans une logique de guerre contre les étrangers alors qu'on aura besoin d'eux étant donné qu'on manque de main d'œuvre qualifiée. Pourquoi ne pas plutôt former les gens ? (En France, on évalue à 25.000 € en moyenne par personne à rapatrier) L'argument de dire que si on est plus ouverts, tout le monde va vouloir venir chez nous ne tient pas la route. Il n'y a pas eu d'afflux important depuis l'EU. D'autre part, la lutte contre le travail au noir devrait être renforcée, à l'instar de l'Espagne. Il faut mettre d'autres personnes autour de la table que les seuls juristes. Il faut donc un autre discours politique qui les encourage à être là pour gérer un phénomène et non pour « protéger leur pays ». Leur fonction n'est pas bien définie et mal comprise. Les membres de l'OE fonctionnent aujourd'hui comme des gens qui ne prennent plus de recul.
- Il faut les former de l'extérieur. Les membres de l'OE sont débordés et donc toujours sur la défensive. Il faut leur montrer qu'une autre manière de travailler est possible. Certains ne sont pas formés du tout, ne connaissent pas la Constitution ni la Convention Internationale des Droits de l'Enfant.
- Leur donner les moyens d'être mieux organisés, des règles claires.

Pourquoi le débat n'est-il pas possible ?

- Il fait peur (voir le discours de l'extrême droite)
- On a tellement présenté l'immigration comme un problème grave à combattre qu'il est très difficile de recommencer à zéro
- On n'a plus d'homme politique qui ose affirmer que l'immigration n'est pas un problème

- On présente toujours ce phénomène comme un fléau (alors que les sondages montrent que la population est plutôt ouverte, cf. art De Standaard)

Il faut chiffrer. En principe, le phénomène reste mineur. Comment peut-on prendre des mesures aussi graves pour un phénomène aussi mineur ?

Il faut mettre en place une commission spéciale pour réfléchir à la politique d'immigration. Il faut des critères plus clairs.

Il faut une commission indépendante qui décide et qui ne rend pas seulement des avis, présidée par un Magistrat.

verslag interview CGVS dd. 20-11-2006

Team	Naam
CGVS, Commissaris-generaal	Dirk Van den Bulck
SumResearch	Bart Canfyn
SumResearch	Lore Vandorpe

Visie ten aanzien van het huidige vreemdelingenbeleid en procedures

Van zodra men kiest voor een migratiebeleid, en dus niet voor open grenzen, wordt men geconfronteerd met de mensen die een negatieve beoordeling krijgen en dus illegaal in het land verblijven. Het is wellicht een illusie om te denken dat de problematiek van het illegaal verblijf kleiner wordt wanneer men een ruimer migratiebeleid voert en dus meer mensen toelaat. Tenzij men opteert voor volledig open grenzen.

De vraag die zich dus opdringt is 'wat doet men met de mensen die hier illegaal verblijven'? Hierbij zijn er twee uitersten: men doet niets wat impliceert dat deze mensen aan hun lot worden overgelaten, of men tracht de mensen terug te laten keren naar hun thuisland.

De gewijzigde asielprocedure, die moet leiden tot een snellere beslissing, zal hier in wezen niets aan veranderen: het opsluiten en repatriëren van mensen zal noodzakelijk blijven.

Rol van het CGVS

Het CGVS treedt in de asielprocedure zowel op als beroepsinstantie in de ontvankelijkheidsfase, en als eerste instantie in de procedure ten gronde.

DVZ neemt de ontvankelijkheidsbeslissing. Ongeveer 20% van de asielaanvragen wordt afgehandeld door DVZ waarbij geen beroep bij het CGVS mogelijk is: omdat een ander land verantwoordelijk is voor de asielaanvraag (volgens de Dublin-conventie) of omdat het een meervoudige aanvraag betreft zonder dat er nieuwe elementen zijn aangebracht.

De aanvragen die niet ontvankelijk verklaard, kunnen in dringend beroep terechtkomen bij het CGVS. Gemiddeld worden deze dringende beroepen binnen de 3 maanden behandeld. In 40% van de gevallen wordt een

verder onderzoek ten gronde gevoerd, in 60% van de gevallen wordt de onontvankelijkheid bevestigd. Het grootste deel van de asielaanvragers ontvangt dus op zeer korte termijn een eindbeslissing.

Het aantal aanvragen dat onmiddellijk ontvankelijk wordt verklaard door DVZ bedraagt slechts 10 à 15%. Deze komen bij het CGVS terecht voor een onderzoek ten gronde. Voor dit onderzoek ten gronde wordt de beslissing niet altijd op korte termijn genomen, omdat men hier te kampen heeft met een achterstand. Sommige dossiers slepen inderdaad meer dan 4 jaar aan. Dit betreft evenwel een zeer klein aandeel van de aanvragen. Bovendien zijn de meeste gevallen van deze zeer lange procedure inmiddels geregulariseerd.

In de pers wordt vaak een onjuist beeld gegeven m.b.t. de duur van de asielprocedure. Vaak wordt de volledige termijn aangegeven sinds de eerste aanvraag, zelfs indien het ondertussen de derde aanvraag betreft. Hierbij wordt er niet vermeld dat de eerste beslissing wel op korte termijn gegeven is. Omwille van de privacy mag het CGVS nooit de details van een specifieke situatie vrijgeven aan de pers. Wel wordt er geadviseerd aan de journalisten om een copie op te vragen van de beslissing bij de asielaanvragen, juist om de reële situatie te kunnen verifiëren.

Probleem is dat heel veel afgewezen asielzoekers in beroep gaan bij de Raad van State, waardoor de procedure aanzienlijk verlengd wordt. Nochtans wordt het beroep bij de RvS als een uitzonderlijk beroep beschouwd, en is het beroep niet opschortend ten aanzien van de beslissing in de asielprocedure. Volgens een arrest van het Arbitragehof in 1998 heeft men recht op sociale steun wanneer men een beroep heeft lopen bij de RvS. Dus ondanks een illegaal statuut heeft men recht op steun, zolang men feitelijk op het grondgebied verblijft. Sindsdien was er dan ook een sterke stijging van het aantal beroepen bij de RvS. Op vandaag wordt het BVG zeer licht opgevat en gaat men quasi automatisch in beroep. Op deze manier wordt de asielprocedure 'vastgereden' op het beroep bij de RvS.

De nieuwe asielprocedure

Recentelijk is een nieuwe asielprocedure goedgekeurd door het parlement. Binnen het jaar moet deze nieuwe wetgeving volledig in werking treden. In de nieuwe procedure zal het onderscheid tussen het ontvankelijkheidsonderzoek en het onderzoek ten gronde wegvallen. DVZ zal quasi alle asielaanvragen (behalve de meervoudige aanvragen en de Dublin-gevallen) onmiddellijk doorgeven aan het CGVS.

Het CGVS kent in de nieuwe procedure asiel toe of weigert die. Deze beslissing dient binnen de 2 à 3 maanden genomen te worden. De beslissingen zijn aanvechtbaar bij de nieuw op te richten Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (RVV), die op korte termijn (2 à 3 maanden) een beslissing moeten nemen. De RVV is dus de nieuwe jurisdictie, ter vervanging van de VBV. De bevoegdheid van de RVV zal ruimer zijn dan van de VBV: ze krijgt de volledige bevoegdheid over de asioldossiers en een annulatiebevoegdheid voor alle andere materies inzake vreemdelingenrecht (bv. gezinshereniging, visumaanvragen, ...).

Hierna blijft een beroep bij de RvS nog altijd mogelijk. Dit wordt wel een cassatieberoep, met beperktere mogelijkheden dan het huidige annulatieberoep. Bovendien zal een filterprocedure worden toegepast door de RvS, waarbij er voor alle ingediende beroepen binnen enkele dagen zal beslist worden of het beroep al dan niet toelaatbaar is. De vraag is hoe de RvS zal omgaan met deze filtermogelijkheid. Een inkorting van de asielprocedure is pas mogelijk indien de RvS zeer selectief is met het toelaten van beroepen. De RvS heeft echter reeds aangegeven dat de criteria voor het toepassen van de filterprocedure niet streng genoeg zijn. Het is bovendien niet ondenkbaar dat deze criteria aan Nederlandstalige en aan Franstalige kant anders zullen geïnterpreteerd worden.

De gewijzigde migratieproblematiek

Hoewel het aantal asielaanvragen wellicht verder zal dalen, zal de migratie blijven. Op welke manier moet dit georganiseerd worden? Een mogelijkheid bestaat erin om ruimere, bijkomende migratie toe te laten. Zo zijn er reeds verschillende landen die zich richten op bepaalde bevolkingsgroepen: bijvoorbeeld mensen met een bepaalde opleiding of mensen uit kapitaalkrachtige landen. Vaak is het toelaten van deze groepen ook uit eigenbelang, bijvoorbeeld om de tekorten op de eigen arbeidsmarkt aan te vullen. Indien men ervoor zou opteren om bepaalde groepen toe te laten, dringt zich wel de vraag op welke keuze hierin gemaakt zal worden.

Het discours over migratie is gewijzigd en zelfs scherper geworden ten aanzien van 10 jaar geleden. Het asiel is slechts één aspect in een ruimer geheel. De problematiek van illegale migratie is niet kleiner geworden, integendeel. Er zijn bijvoorbeeld meer misbruiken via gezinshereniging of via arbeidsmigratie. De asielaanvraag is enerzijds beter georganiseerd dan vroeger, maar anderzijds is de sfeer veel grimmiger geworden. Men wordt veel meer dan vroeger geconfronteerd met agressieve reacties bij een afgewezen asielaanvraag. Men doet er alles aan om een uitwijzing te vermijden.

Het is een algemeen fenomeen in Europa dat het aantal asielzoekers beduidend lager is dan enkele jaren terug. Ook in België is dit het geval, maar het aantal asielzoekers is in België nog steeds hoog in vergelijking met andere landen. Het grootste deel van de asielaanvragen is nog steeds ten onrechte (asielmisbruik).

Visie ten aanzien van de vasthouding van families en mogelijke alternatieven

Het opsluiten van mensen in gesloten centra is hoe dan ook problematisch. Het opsluiten van kinderen is nog erger. De vraag is echter hoe je aan

de gezinnen het signaal moet geven dat ze niet kunnen blijven. Gezinnen met rust laten, en ze per definitie niet oppakken en repatriëren is een heel dubbelzinnige houding.

Verder aanmoedigen van vrijwillige terugkeer is een deel van de oplossing, maar zal nooit een volledig alternatief vormen voor gedwongen repatriëring. Wel kunnen er extra maatregelen genomen worden om de efficiëntie van de vrijwillige terugkeer te verhogen. Hiernaast is een geïntegreerde aanpak – met een samenwerking tussen zowel de diensten die instaan voor de vrijwillige terugkeer als de diensten van de gedwongen terugkeer – noodzakelijk. Een geïntegreerde aanpak, met een grotere nadruk op vrijwillige terugkeer, zou een zeer grote stap vooruit kunnen zijn. (In Zweden wordt er bijvoorbeeld een sterk geïntegreerde aanpak gehanteerd. Dezelfde persoon die zich bezig houdt met het dossier en de procedure van de vluchteling, staat tevens in voor de opvang. Indien een asielaanvraag afgewezen wordt, helpt men mee aan het traject van de terugkeer.)

Misschien kunnen andere vormen van 'bewaking' gebruikt worden, zoals bijvoorbeeld het toewijzen van een verplichte woonplaats voor bepaalde mensen. Een andere mogelijkheid is het verkorten van de opsluitingsduur in de gesloten centra, door reeds voor de opname te starten met het verzamelen van de noodzakelijke papieren voor terugkeer.

De discussie over het migratiebeleid is in België nooit ten gronde gevoerd. Men durft niet te komen tot duidelijke conclusies. Het debat wordt meestal gevoerd n.a.v. incidenten, en mondt snel uit in moeilijke en emotionele discussies tussen voor- en tegenstanders. Het grote debat moet dringend gevoerd worden, wat ondermeer betekent dat bepaalde illusies doorprikt moeten worden.

verslag interview Katie Van Cauwenberge, Stad Gent 22.11.2006

Team	Naam
Stad Gent, hoofd dienst Bevolking	Katie Van Cauwenberge
SumResearch	Lore Vandorpe

Katie Van Cauwenberge is sinds 1 april 2006 hoofd van de dienst Bevolking van de stad Gent. Hiervoor was zij gedurende 7 jaar hoofd van de dienst Asiel- en Vluchtelingenbeleid van de stad.

De dienst Asiel- en Vluchtelingenbeleid staat in voor:

- De coördinatie van het asielbeleid van de stad (voorlichting over de asielprocedure, vorming van groepen, ...).
- Het oplossen van samenlevingsproblemen in de stad door een permanente aanwezigheid in buurten waar veel vluchtelingen wonen. Zo zijn er vier veldwerkers in dienst voor de Brugse Poort, Ledeborg-Gentbrugge, Rabot, Sluizeken-Meulestede.
- Het beheer van het Stedelijk Opvanginitiatief Verapa. Dit centrum heeft een capaciteit van 50 legale asielzoekers en geregulariseerden. 80% van de mensen die hier opgevangen wordt, komt uit een slechte woning.

De dienst Bevolking - Bureau Vreemdelingen houdt zich bezig met het dossier van de asielzoekers. De dienst krijgt instructies van DVZ om te gaan vaststellen of bepaalde uitgeprocedeerde mensen op een adres verblijven. Indien dit het geval is moet dit gesignaleerd worden en gaat de politie deze mensen oppakken en overbrengen naar een gesloten centrum. De dienst heeft hierbij een eigen werkwijze en een afspraak met de politie dat er enkel in bepaalde gevallen medewerking wordt verleend. Zo gaat de dienst eerst na of de persoon in kwestie geen procedure meer lopende heeft (bv. een beroep bij de RvS of een regularisatie-aanvraag o.b.v. artikel 9.3), of er geen zwangere vrouwen of pasgeboren kinderen bij betrokken zijn, of er schoolgaande kinderen bij zijn na de paasvakantie, ...

De dienst staat achter het tweesporenbeleid van de federale regering: er moeten zoveel mogelijk mensen geregulariseerd worden, maar degenen die niet kunnen geregulariseerd worden moeten ook effectief het land verlaten. Een grijze tussenzone is geen optie. Ondertussen heeft men

het echter te ver laten komen. De hoop om na de regularisatiecampagne van 1999 met een schone lei te kunnen herbeginnen is niet ingelost: beslissingen en procedures duren nog steeds te lang en vanuit menselijke overweging durft men uitgeprocedeerde mensen niet het land uitzetten.

Mevr. Van Cauwenberge pleit ervoor om opnieuw met een schone lei te beginnen, en alle mensen die hier reeds lange tijd verblijven te regulariseren. Dit kan door een soepele interpretatie van artikel 9.3 van de vreemdelingenwet. Hierna moeten alle uitwijzingsbeslissingen kordaat uitgevoerd worden.

De dienst verwacht verbetering van de nieuwe asielwetgeving: de RvS zal hervormd worden en zal enkel in bepaalde gevallen nog kunnen aangesproken worden. Hiervoor komt de nieuwe Raad voor Vreemdelingen-betwisting. Het wordt afwachten hoe dit in praktijk zal functioneren. Ook de mogelijkheid van subsidiaire bescherming – voor mensen die niet in aanmerking komen voor asiel o.b.v. de conventie van Genève - is een verbetering.

Voor de mensen die het land moeten verlaten moet er veel meer nadruk gelegd worden op vrijwillige terugkeer. Deze mogelijkheid moet meer bekend gemaakt worden en er moeten meer vormingssessies, informatie, middelen en eventueel hogere terugkeerpremies voorzien worden. De manier waarop dit aangebracht wordt aan de mensen is heel belangrijk. Het is belangrijk om een eerlijk en realistisch beeld te schetsen.

De stad Gent werkt hier heel hard aan. Het personeel van het SOI Verapa heeft vaak lange gesprekken met uitgeprocedeerde mensen met het oog op een vrijwillige terugkeer. Het personeel beseft dat mensen hier in de illegaliteit laten blijven ook geen oplossing is. De dienst wordt immers dagelijks geconfronteerd met de erbarmelijke huisvesting waarin deze mensen verkeren. Personeel dat zelf gelooft in terugkeer kan dit ook veel beter overbrengen. Voor de uitgeprocedeerde mensen die in het

centrum verblijven, werkt deze aanpak zeer goed. De inschrijving voor vrijwillige terugkeer gebeurt door het bureau van Fedasil in hetzelfde gebouw als het SOI. Er is geen enkel geval geweest van mensen die zich ingeschreven hadden voor een vrijwillige terugkeer maar uiteindelijk verdwijnen. Maar ook met uitgeprocedeerde mensen die niet in centrum verblijven worden alle mogelijkheden besproken, en wordt de nadruk gelegd op vrijwillige terugkeer. Mensen die kiezen voor vrijwillige terugkeer kunnen nog maximum een maand worden opgevangen in een open centrum en vertrekken van hieruit naar Zaventem. Op deze manier moeten deze mensen dus niet naar een gesloten centrum.

Gedwongen repatriëring vanuit de open centra kan echter niet: de open centra moeten veiligheid en rust bieden voor de mensen die er verblijven. Aan de mensen die onder geen beding vrijwillig willen vertrekken moet duidelijk gemaakt worden dat ze niet langer in het open centrum kunnen verblijven. Zij kunnen op eigen initiatief alsnog vertrekken of onderduiken in de illegaliteit met het risico dat ze worden opgepakt en ondergebracht in een gesloten centrum voor een gedwongen repatriëring. Voor een aantal mensen blijft de gedwongen repatriëring vanuit gesloten centra de enige manier, ook voor gezinnen. De periode van vasthouden moet hierbij beperkt worden tot enkele dagen en het regime moet zo vrij mogelijk zijn (dus geen gevangenisregime, tralies, ...).

verslag van het interview met Véronique de Ryckere (UNHCR) dd. 24.11.2006

Team	Naam
UNHCR	Véronique de Ryckere
SumResearch	Bart Canfyn
SumResearch	Charlotte Noël

Mme de Ryckere tient à préciser les limites du mandat de l'UNHCR. Les personnes tombant sous le mandat de l'UNHCR sont des demandeurs d'asile en cours de procédure, des réfugiés, des apatrides ainsi que des personnes déplacées au sein de leur pays. En matière d'asile, la Convention de 1951 relative au statut des réfugiés, est l'instrument juridique de base qui donne la définition du réfugié et stipule ses droits ainsi que les obligations légales des Etats.

En principe les demandeurs d'asile déboutés (càd dont il a été établi qu'ils n'ont pas besoin de protection) ne tombent pas sous le mandat de l'UNHCR. Mais pour cela, la procédure d'asile doit être satisfaisante et les demandes doivent notamment 1) être examinées sur la substance et 2) se voir offrir une possibilité de recours. Or, en Belgique, avec la procédure de recevabilité, beaucoup de demandeurs d'asile ne voient pas leur cas examiné au fond avant de se voir octroyer une décision négative. Certains demandeurs d'asile en cours de procédure devant le Conseil d'Etat pourraient donc toujours relever de la compétence de l'UNHCR.

La mission de l'UNHCR consiste notamment en un effort de coordination de l'action internationale pour la protection des réfugiés et la recherche de solutions durables à leurs problèmes.

En Europe, l'UNHCR effectue principalement un travail de « monitoring » et de lobbying. L'UNHCR suit les développements politiques, législatifs et réglementaires au niveau de l'UE. Au niveau national, l'UNHCR suit actuellement la transposition des réglementations adoptées au niveau européen en matière d'asile et d'immigration.

En Belgique, l'UNHCR a un partenaire opérationnel, le CBAR (Comité Belge d'aide aux Réfugiés), qui, en accord avec l'UNHCR, sélectionne et prépare les interventions de l'UNHCR par rapport à des dossiers individuels. Les intéressés, avocats, ONGs peuvent faire parvenir des dossiers au CBAR qui les analysera. Le CBAR joue ce rôle depuis 1987.

Il arrive également que le CBAR agisse en son nom propre auprès des instances d'asile.

Les interventions de l'UNHCR (14 dossiers en 2005) portent principalement sur des dossiers présentant des problèmes d'interprétation de la Convention de Genève ou de procédure. Elles prennent diverses formes, beaucoup d'entre elles se font dans le cadre de l'introduction d'une nouvelle demande d'asile auprès de l'Office des Etrangers.

L'UNHCR peut également intervenir de manière plus large, par exemple par rapport aux traitements des demandes d'asile provenant de certains pays ou à des aspects de la législation ou de la procédure en matière d'asile.

L'UNHCR est en principe opposé à la détention des demandeurs d'asile et recommande que toutes les alternatives soient envisagées (voir infra références).

La réforme récemment adoptée en Belgique permet une détention à n'importe quel moment de la procédure et semble ouvrir la porte à une détention plus importante des demandeurs d'asile. C'est une tendance généralement remarquée en Europe. Voir aussi à ce sujet la note préparée par Mr Kris Pollet de Vluchtelingenwerk Vlaanderen.

Or, il faut d'abord se poser la question de savoir si la détention est nécessaire. D'après les informations dont nous disposons, un certain nombre de personnes sont détenues alors qu'elles ne disposeront jamais des documents nécessaires à leur éloignement. Or, les centres fermés sont censés détenir les personnes en vue de leur éloignement...

Aujourd'hui, de plus en plus de « cas Dublin » sont détenus. Faut-il détenir les cas Dublin ? (Voir commentaires exposés plus haut). L'UNHCR estime par exemple, qu'ils ne devraient pas être détenus pendant la procédure de détermination de l'Etat responsable. Plus que la détention de ces

demandeurs d'asile, il y a nécessité d'une véritable harmonisation de la détermination du statut de réfugié et des conditions d'accueil au travers de l'UE. Ceci devrait permettre de réduire de manière significative les mouvements secondaires au sein de l'Union. On peut également s'interroger sur l'efficacité de ces transferts « Dublin ». Voir à ce sujet l'étude de l'UNHCR.

Par rapport à la détention des familles, le UNHCR est opposé à la détention des mineurs pour des raisons uniquement migratoires. Dans les pays où elle est malheureusement utilisée, la détention des mineurs doit être une mesure de dernier ressort et d'une durée aussi brève que possible (article 37 de la Convention relative aux droits de l'enfant). Si la détention est décidée comme mesure de dernier ressort, les enfants ne doivent pas être soumis à des conditions de type carcéral. Des arrangements spécifiques doivent être mis en place pour répondre à leurs besoins. Des activités récréatives et jeux adaptés doivent être prévus, ils sont essentiels au développement de l'enfant et à l'atténuation des facteurs de stress et de traumatisme. Ces mineurs doivent avoir accès à l'éducation, de préférence en dehors du centre fermé,

Or, en Belgique sont notamment détenus a) des enfants accompagnés et non accompagnés qui arrivent à l'aéroport sans titre valide d'entrée sur le territoire; b) des enfants non accompagnés demandeurs d'asile et des enfants de demandeurs d'asile qui attendent leur reprise par un Etat Membre de l'UE en vertu du Règlement «Dublin»; c) des enfants de demandeurs d'asile qui attendent leur éloignement du territoire. La durée de détention est parfois de plusieurs semaines, voire de plusieurs mois.

La Belgique, partie à la Convention relative aux droits de l'enfant du 20 novembre 1989, a l'obligation d'assurer que ses dispositions et principes soient pleinement respectés. Or, la pratique actuelle en matière de rétention des mineurs étrangers ne semble pas conforme à l'article 3 (1) contenant le principe de l'intérêt supérieur de l'enfant,

à l'article 37 mentionnant que la détention doit être une mesure de dernier ressort et être d'une durée la plus brève possible et à l'article 28 relatif à l'éducation (voir supra). C'est ainsi que l'UNHCR accueille très favorablement la récente décision du gouvernement de ne plus détenir des mineurs non accompagnés arrivant sur le territoire (voir loi accueil).

Il ne s'agit toutefois que d'une résolution partielle du problème, puisque le problème existe toujours pour les mineurs accompagnés qui arrivent sur le territoire, ainsi que pour les mineurs détenus en vue de leur éloignement.

En matière de détention d'immigrants illégaux, il semble aussi important de sortir de l'aspect purement national. Il est nécessaire de replacer le débat dans son contexte global, et de réfléchir à une politique d'immigration, notamment au niveau européen. Sur ces sujets, il serait intéressant de rencontrer Mr Franco Frattini, Vice-président de la CE, ou Mme Annick Goemine (membre du personnel du CGRA détachée dans à la DG JLS, connaissant très bien les sujets relatifs au Règlement Dublin et aux mineurs) ainsi que l'Ambassadeur Régine De Clercq (Ministre des Affaires étrangères) et Mme Isabelle Mazzara (Ministre de l'Intérieur).

Mme de Ryckere recommande également de rencontrer des représentants de l'UNICEF : Madame Margaret Wachenfeld. Mme de Ryckere ajoute qu'il serait utile d'interroger également des illégaux afin d'avoir, leur avis sur la détention et surtout sur les mesures alternatives envisageables.

Voir aussi :

- Conclusion N° 44 du Comité exécutif (XXXVII) du programme du Haut Commissaire des Nations Unies pour les réfugiés, de 1986
- UNHCR, Recommandations du HCR sur les critères et normes applicables à la détention des demandeurs d'asile, 1999

- UNHCR, Commentaires du Haut Commissariat des Nations Unies pour les réfugiés au sujet de l'avant-projet de loi modifiant la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers et du projet de loi réformant le Conseil d'Etat et instituant un Conseil du Contentieux des Etrangers, février 2006
- UNHCR, Ophelia Field, Alternatives to detention of asylum-seekers and refugees, avril 2006, <http://www.unhcr.org/protect/PROTECTION/4474140a2.pdf>
- Expertise du Centre de Guidance de l'ULB relative aux effets psychologiques de la détention sur les enfants, 24 septembre 1999

verslag van het interview met Thierry Bonamis (Centre de Jodoigne) dd. 24.11.2006

Team	Naam
Centre ouvert de Jodoigne	Thierry Bonamis, directeur
SumResearch	Bart Canfyn
SumResearch	Charlotte Noël

Aujourd'hui, la situation est tout à fait complexe et hypocrite. On donne des OPT (Ordre de Quitter le Territoire) alors qu'on sait pertinemment bien qu'ils ne seront pas mis en application. A Jodoigne, +/- 70 % des résidents sont soit en recours au CE (Conseil d'Etat), soit des mineurs illégaux (moitié/moitié). Avant, les CPAS aidaient les mineurs et leurs familles. Maintenant, ils sont envoyés dans les centres ouverts Fedasil. Lors de la première phase de la procédure d'asile (phase de recevabilité), les demandeurs d'asile reçoivent uniquement une aide matérielle: dans un centre d'accueil ou dans un logement particulier. L'accueil à grande échelle se fait dans les centres Fedasil et ceux de la Croix-Rouge, l'accueil dans un logement particulier se fait via les ILA (Initiatives Locales d'Accueil) ou les ONG.

Aujourd'hui, le centre de Jodoigne possède une capacité de 180 places et accueille 154 personnes, dont 22 MENA et 15 familles (dont certaines sont là depuis quelques jours, d'autres depuis quelques années). Le centre dispose de chambres de 4 personnes (+/- 16 m²).

Aucun terme n'est prévu pour ces mineurs illégaux et leur famille. 11 ou 12 familles sont là et on ne sait pas quand elles vont partir.

Au centre de Jodoigne, les résidents ont la possibilité de travailler (voir A.R. permettant le travail rémunéré dans les centres): nettoyage, service au réfectoire, etc. Cela apporte plus de calme et (un peu) plus de respect des lieux de vie.

L'organisation dans le centre est basé sur un système communautaire (repas collectifs et à horaires fixes). Les repas sont produits sur place.

Les entrées et sorties du centre sont tout à fait libres, mais les personnes en fonction à l'accueil doivent être informées de qui entre et sort (toujours 2 personnes en permanence).

Les résidents reçoivent de l'argent de poche (6,80 €/semaine). Lors de comportements troublant l'ordre du centre, les responsables n'ont pas beaucoup de moyens de sanction. Le seul moyen utilisé pour sanctionner est la suppression d'argent de poche, de l'accès au travail rémunéré ou de l'accès aux activités. La sanction suprême est le transfert vers un autre centre. Mr Bonamis précise que le rôle des responsables du centre n'est pas de prendre des sanctions.

Les responsables sont assez démunis devant les cas difficiles, dont on ne veut nulle part et pas non plus dans les centres fermés. Que doit-on faire de ces cas (violents, alcooliques, drogués, ...) qui sont là depuis des années (+/- 3 à 4 personnes actuellement) ?

Mr Bonamis précise que la vie en centre est très infantilisante, étant donné que le résident doit sans cesse dépendre des responsables pour se déplacer (achat des billets de train, etc), faire des achats, se nourrir, etc. En outre, les familles sont logées dans une seule chambre par famille, ce qui laisse peu d'intimité aux résidents.

Les résidents ayant introduit un recours au Conseil d'Etat sont illégaux (arrêt non suspensif de l'OQT). Comment expliquer à quelqu'un qu'il est illégal alors qu'il reçoit encore une aide de l'Etat ? Mr Bonamis précise qu'il n'a connu qu'un seul recours CE positif depuis 4 ans.

Pour Mr Bonamis, tout est une question de temps dans la prise de décision : une période de 2 mois est acceptable, alors qu'une période de 4 ans ne l'est pas.

Mr Bonamis ne voit pas de problème à enfermer des familles avec enfants à partir du moment où une décision négative est prise, du moment que les conditions sont acceptées.

Mr Bonamis propose de donner la possibilité aux familles de s'installer en Belgique. Par exemple, accueillir les familles pendant 2 mois en centre ouvert. Si après 2 mois, contrat de travail, ok. Si pas de contrat, rapatrié. Mr Bonamis précise que 85 % des résidents de Jodoigne veulent travailler et s'installer ici.

verslag interview Hilde Van Gastel, Rode Kruis Vlaanderen dd. 29.11.2006

Team	Naam
Rode Kruis Vlaanderen, verantwoordelijke opvang asielzoekers	Hilde Van Gastel
SumResearch	Bart Canfyn
SumResearch	Marie Le Roy

Rode Kruis Vlaanderen beheert 11 open opvangcentra voor asielzoekers, met een totale capaciteit van 1500 bewoners, met 230 personeelsleden. Hilde Van Gastel is sedert 15 jaar verantwoordelijk voor deze opvang. Fedasil coördineert alle opvangcentra in België, maar het Rode Kruis voert in haar centra een eigen beleid, volgens de basisprincipes van het Rode Kruis.

Visie op het huidige beleid en procedure

De filosofie van het Rode Kruis met betrekking tot asiel en terugkeer is realistisch, men respecteert de democratische rechtsprincipes. De overheid, democratisch verkozen, maakt uit wie wel en wie niet kan blijven in het land, en het RK stelt dit niet ter discussie. De vraag van het RK is echter wel dat dit alles waardig en menselijk verloopt.

Op dit moment worden drie groepen opgesloten: zij die de procedure doorlopen hebben en geen asiel krijgen, mensen die onder de Dublin-conventie vallen, en zij die België binnenkomen en nog geen procedure doorlopen hebben. Het RK meent dat deze drie situaties apart bekeken dienen te worden en gaat uit van het 'proportionaliteitsbeginsel': er moet steeds de vraag worden gesteld of het noodzakelijk is om op te sluiten. Opsluiting kan volgens het RK slechts de allerlaatste piste zijn, wanneer alle andere opties reeds werden geprobeerd. RK meent dat dit momenteel niet steeds het geval is.

RK heeft het ook moeilijk met het "plikplok-gegeven", namelijk de incoherentie van het beleid. Bijvoorbeeld: het ene kerkasiel leidt tot regularisatie, het andere tot opsluiting. Er moet een consequent beleid worden gevoerd!

Het RK vangt asielzoekers op, mengt zich nooit in de procedure van de asielzoekers en zal nooit tussenkomen bij DVZ in een bepaald dossier. Wat RK wel doet, is aandringen bij DVZ om eindelijk een beslissing te nemen. DVZ – bij monde van de directeur-generaal - weet dat als het

RK intervenueert, de situatie echt ernstig is, en beantwoordt hier dan ook meestal aan. Het is jammer dat een interventie van het RK nodig is om over te gaan tot een beslissing. RK vraagt de overheid alle mensen duidelijkheid te verschaffen.

RK meent dat de opvangcentra goed zijn voor de eerste instap, maar het is niet menselijk dat mensen er jaren blijven. In de centra van het RK wordt aan de bewoners permanent de boodschap gegeven: "vergooi je leven niet!" Men bereikt niets, integendeel, door te blijven wachten in het centrum, door zijn leven te laten leiden. De normale netwerken en relaties worden sterk verstoord wanneer men te lang in een opvangcentrum woont.

De richtlijnen van het RK aan het personeel zeggen dat men bij een negatieve asielbeslissing niet automatisch moet uitgaan van een beroep bij de RvS. Men confronteert de mensen met de realiteit: "weet goed waarvoor je kiest", "nog een aantal jaar wachten op beslissing RvS, is het dat wat je wil?". Deze mensen moeten worden gemotiveerd hun eigen leven weer in handen te nemen en niet gelaten te blijven wachten. Het zal uiteraard van begeleider tot begeleider afhangen hoe men hiermee in de praktijk omgaat, deze problematiek vraagt immers zeer veel maturiteit. Deze houding heeft ook ten opzichte van de bewoners wisselend succes.

Vrijwillige terugkeer

Hilde Van Gastel verwijst naar de mensen van Solentra. Zij stellen dat het niet mogelijk en wenselijk is vanaf dag 1 te beginnen spreken over vrijwillige terugkeer. Wel moet de band met het land worden aangehaald: "wat mis je?", "hoe was het daar?", ...

Wat betreft het huidige beleid met betrekking tot zelfstandige terugkeer meent het RK dat alles te snel moet gaan. Na een BVG heeft men slechts 5 dagen om te vertrekken. RK vindt dat 30 dagen een minimum is om te kunnen werken rond terugkeer, en beter zelfs 2 maanden. Het proces en

de beslissing tot vrijwillige terugkeer hebben tijd nodig, moeten kunnen rijpen. Het RK pleit er tevens voor dat de begeleiding daartoe gebeurt door experts, de sector (ook RK) vraagt reeds lang om middelen en methodieken. Op dit moment ontbreken deze.

RK heeft ook bedenkingen bij de financiële steun aan zij die vrijwillig terugkeren: dit creëert een ongelijkheid ten opzichte van de mensen in het land van herkomst (zij krijgen geen steun). Het zijn dus zij die reeds de middelen hadden om naar België te vluchten, die opnieuw financieel worden ondersteund. Het is absoluut nodig te investeren in plaatselijke projecten die iedereen ten goede komen.

Nuancering bij de gehanteerde terminologie van vrijwillige en gedwongen terugkeer: eigenlijk zijn beide gedwongen.

Opsluiting en opvang van kinderen

Voor het RK staat de familiale eenheid centraal. De praktijk die DVZ soms hanteert, namelijk de opsluiting van één van de ouders terwijl de andere zich later moet melden met de kinderen, is voor het RK onaanvaardbaar.

De termijn van opsluiting moet beperkt blijven.

Indien gezinnen met kinderen toch opgesloten dienen te worden (op voorwaarde dat alle andere opties zijn geprobeerd):

- Kindvriendelijke omgeving waar het gezin een zelfstandig leven kan leiden. Het RK pleit voor afzonderlijke infrastructuur voor de opvang van gezinnen, het mag gesloten zijn, maar zonder prikkeldraad. Hilde Van Gastel verwijst naar de terugkeercentra in Denemarken.
- De begeleiding kan gebeuren door onafhankelijke externe deskundigen. Op dit moment is de kritiek dat de sociaal assistenten in de centra te veel worden geassocieerd met de procedure en de gedwongen

terugkeer. Enkele jaren geleden was er vanuit DGIS (nu DGOS, Directie-generaal Ontwikkelingssamenwerking) een budget voor de vorming van asielzoekers. Er was ook een project voor vorming in de gesloten centra, maar werd nooit gerealiseerd.

Gesloten centra mogen geen burchten zijn, waarvan men denkt dat er vanalles misloopt. Het personeel werkt er vanuit een positieve instelling, men wil die mensen zoveel mogelijk helpen, het zijn geen beulen. Het moet gedaan zijn mekaar te beschouwen als vijanden, het zwart-wit kijken moet ophouden.

Hilde Van Gastel was ontgoocheld dat het rapport van de commissie Vermeersch zich enkel beperkte tot volwassenen en amper sprak over minderjarigen. Het RK is er echter van overtuigd dat regels voor kinderen niet dezelfde mogen zijn als de regels voor volwassenen.

Het zal wel gebeuren dat, zoals DVZ stelt, kinderen worden opgestoot om te protesteren bij een uitwijzing. Hilde Van Gastel meent dat bewustwording nodig is, er moet gepraat worden met de mensen. Het moet mogelijk zijn mensen rustig op het vliegtuig te krijgen. Respect is daarbij het sleutelwoord.

In de open centra van het RK worden gespreksgroepen gehouden met de kinderen waarin gewerkt wordt rond hun beleving van de situatie. Dit gebeurt los van de ouders, maar wel met hun toestemming. Dit werd opgestart als een experiment in één centrum waar zich specifieke problemen stelden met een groep kinderen en jongeren (pesten, ruzies,...). Sedert toen wordt in alle centra meer gericht naar de kinderen geluisterd. Ook worden bijvoorbeeld nieuwe kinderen rondgeleid door kinderen. In de gesloten centra is het eveneens essentieel gericht te werken met de kinderen.

Algemeen in de gesloten centra meent het RK dat het regime anders moet zijn voor SMEX en voor anderen, men mag deze groepen niet mixen.

Volgens de nieuwe opvangwet heeft elke asielzoeker recht op opvang, maar er zijn steeds mensen die niet hanteerbaar zijn door problemen met drugs, agressie, ... Dit vormt een te grote belasting voor de centra, voor Hilde Van Gastel zijn er limieten aan de opvang.

verslag interview met Patrick Meers (directeur open opvangcentrum voor asielzoekers te Sint-Truiden) dd. 30.11.2006

Team	Naam
Directeur open opvangcentrum voor asielzoekers Sint-Truiden	Patrick Meers
SumResearch	Bart Canfyn

Het open centrum Sint-Truiden heeft een capaciteit van 400 personen. Momenteel verblijven er 100 personen die in de asielprocedure zijn (tot en met CGVS), 180 personen zitten in de beroepsprocedure bij de RvS, 40 zijn niet-begeleide minderjarigen en er verblijven ook 80 illegale gezinnen met minderjarigen. Het open opvangcentrum was vroeger een kazerne. Families met kinderen verblijven in aparte kamers, de andere bewoners in grotere zalen met chambrettes.

Patrick Meers beklemtoont de lange verblijfsduur van de meeste mensen in het opvangcentrum, dat eigenlijk niet langer te verantwoorden is en deze centra zijn hiervoor ook niet geschikt. Het wekt een enorme lethargie en infantilisering op, die geen enkel perspectief biedt voor niemand.

Er zijn in het verleden enkele pogingen geweest voor een repatriëring van een gezin vanuit het open centrum, via de politie - er was hierover een protocol afgesloten tussen Fedasil en de Dienst Vreemdelingenzaken - maar is niet gecontinueerd wegens te veel praktische bezwaren en verzet van de andere bewoners, vooral omwille van het feit dat het niet continu werd uitgevoerd, leidde elke nieuwe start telkens weer tot zware onrust in het centrum: families verwisselden onderling van kamer in het centrum om zo de politie te verschalken, er werden zelfs nachtelijke patrouilles georganiseerd. Het personeel werkt ook niet graag mee aan de medenemingen, omdat het de onrust in het open centrum enorm aanwakkert en de sfeer daardoor erg vertroebelt. Sedert augustus 2005 is men definitief gestopt met deze poging tot repatriëring vanuit dit open opvangcentrum.

Er is ook een tijd gewerkt met een soort Raad van State - Open Opvangcentra - zijnde Klein Kasteeltje, Kapellen en Sint-Truiden - maar ook hiervan is afgestapt omdat het blijkbaar niet efficiënter zou zijn.

Fundamenteel is er geen enkele consequentie te bespeuren in het gevoerde beleid, noch in frequentie, noch in methodiek, noch in aanpak, zodat het beleid door alle betrokken partijen - dus niet enkel de bewoners

van een open centrum - als oneerlijk wordt ervaren. Patrick Meers pleit voor duidelijke, heldere, concrete criteria in het gevoerde beleid:

- sluit alleen diegene op die je effectief zult kunnen repatriëren
- naast de asielprocedure moet ook een andere mogelijkheid tot immigratie gecreëerd worden
- stop de formele immigratiestop want zo wakker je de illegaliteit eerder aan
- verbind elke immigratiemogelijkheid - dus ook de asielprocedure - aan enkele bijkomende voorwaarden: bereidheid tot het leren van Nederlands of Frans, bereidheid tot werken en / of bereidheid tot het volgen van een opleiding: creëer aldus voor iedereen die hier mag en kan blijven een daadwerkelijk toekomstperspectief...

Momenteel is er een complete verrotting van het migratiebeleid in de open centra, waar mensen en gezinnen die hier maanden- tot jarenlang verblijven zich steeds minder waard voelen. Patrick Meers meldt dat hij het zelf niet meer uitgelegd krijgt: we kunnen deze mensen eigenlijk geen toekomstperspectief aanbieden, enkel nog BedBadBrood, maar dergelijk systeem klopt niet meer. Er moet een ander beleid gevoerd worden, wat nu gebeurt is nefast.

Patrick Meers benadrukt dat eigenlijk weinig mensen graag terugkeren naar het land van herkomst, de overgrote meerderheid wenst maar al te graag te mogen blijven, of liefst zolang mogelijk te kunnen blijven. Patrick Meers is van oordeel dat wanneer iemand recht op opvang heeft, dit ook moet leiden naar regularisering en recht op papieren, zeker in het geval van families met kinderen. Zij vormen eigenlijk een (beperkte) groep die je uiterst goed kunt gebruiken in de huidige samenleving, ze zijn immers zeer snel ingeburgerd voornamelijk dankzij de kinderen. Nu wordt met deze mensen amper iets gedaan, terwijl we weten dat ze toch gaan blijven. Doe er dan iets mee!

Op de vraag over mogelijke opvang van kinderen in gesloten centra evalueert Patrick Meers dit als de ultieme consequentie van het huidige asielbeleid. Voor hem moet een eventuele opsluiting absoluut in tijd beperkt zijn, een kwestie van dagen. Tevens mogen enkel deze gezinnen opgesloten worden waarvan men zeker is dat ze kunnen gerepatriëerd worden en de datum bekend is: Patrick Meers is voorstander van het systeem van een coach-dossierbeheerder die met de familie op flexibele wijze kan onderhandelen over (timing van) repatriëring.

Patrick Meers heeft niet veel vertrouwen in de huidige systemen en mogelijkheden van vrijwillige terugkeer: de incentives om vrijwillig te vertrekken zijn allerm minst aantrekkelijk - bijvoorbeeld een premie van 1.000 Euro staat voor veel van deze mensen eigenlijk gelijk aan 1 maand zwartwerk in België. Er zou veel meer werk moeten gemaakt worden - zoals nu geambieerd door Fedasil - van opleidingen en kleine projecten van ontwikkelingssamenwerking, zeker in de Afrikaanse landen.

verslag interview met Monica De Coninck (voorzitter OCMW Antwerpen en ondervoorzitter VVSG) dd. 30.11.2006

Team	Naam
OCMW Antwerpen – voorzitter	Monica De Coninck
SumResearch	Bart Canfyn

Mevrouw De Coninck spreekt niet enkel als voorzitter van het OCMW Antwerpen maar tevens als voorzitter van de afdeling Welzijn van VVSG (Vereniging Vlaamse steden en gemeenten).

Asielbeleid is een federale bevoegdheid, en het is de federale overheid die zichzelf moet verplichten om de asielwetgeving integraal uit te voeren (met al zijn consequenties) of deze wetgeving te wijzigen. Zij wijst er op dat de huidige asielprocedure in vele gevallen veel te lang duurt - zeker met de huidige mogelijkheid tot procedure bij de Raad van State - en daardoor ook geconfronteerd wordt met veelvuldig misbruik (vaak de enige mogelijkheid om het land binnen te geraken). Zo creëer je natuurlijk de huidige problemen.

Monica De Coninck pleit dan ook voor een strenge, rechtvaardige en snelle asielprocedure in combinatie met een andere procedure voor economische migratie met een sociale dimensie. Zij beschouwt dit als een soort ethische verantwoordelijkheid voor ons, net zoals Australië en Canada dit doen. En zorg er dan vooral voor dat deze mensen actief kunnen bijdragen aan de verdere ontwikkeling van deze samenleving. Zo zal ook het aantal asielaanvragen automatisch afnemen, wat de snelheid van deze procedure enkel zal in de hand werken.

In dergelijke economische migratie met sociale dimensie is het dus allerminst de bedoeling om enkel de hooggetalenteerden en -gediplomeerden naar hier te halen, het moet ook gepaard gaan met sociale componenten en aldus ook aan anderen de opportuniteit geven om te migreren naar België en daar op allerlei fronten actief te kunnen. Monica De Coninck benadrukt dat een goed asielbeleid en migratiebeleid het bestaande sociale systeem in stand kan houden, anders komt er te veel druk op.

Pas als deze beide componenten – asiel samen met economische migratie - integraal deel uitmaken van een federaal migratiebeleid, kan er volgens mevrouw De Coninck sprake zijn van een nieuwe regularisatieronde:

zo vermijd je een nutteloze en oncontroleerbare overspoeling, wordt migratie beheersbaar en geeft het bovenal een positieve input aan het land.

Monica De Coninck verwijst ook naar een interview dat ze in 2006 gegeven heeft aan de Liga voor Mensenrechten en een opiniestuk dat dd 12.05.2006 gepubliceerd is in De Morgen, telkens in verband met (de verplichte huisvesting voor) asielzoekers. Zij stelt voor hieruit enkele interessante fragmenten te citeren.

“Verplichte huisvesting voor asielzoekers”

Vandaag (= 2006) zijn er in Antwerpen achtduizend asielzoekers in de bevolkingsregisters ingeschreven die eigenlijk aan andere gemeenten of opvangcentra in bijna heel België zijn toegewezen. Op zich zegt dat cijfer misschien weinig, maar achtduizend mensen is meer dan de totale bevolking van gemeenten als Lint, Kortesseem of Dentergem. Het is de helft van de bevolking van Riemst, Kasterlee of Blankenberge. Het is zelfs iets meer dan al wie (voor een goed begrip: geen asielzoekers) in Antwerpen maandelijks steun krijgt van het OCMW.

Deze aan andere gemeenten toegewezen asielzoekers leven dikwijls in erbarmelijke omstandigheden, zoeken aanvullende inkomsten in zwartwerk of komen in de handen van gewetenloze huisjesmelkers terecht.

Ons land kent al jarenlang een zogenaamd spreidingplan dat asielzoekers evenwichtig probeert te verdelen over alle gemeenten. Het is een poging om te beletten dat alle asielzoekers in de grote steden terechtkomen. Het plan sanctioneert OCMW's die weigeren om solidair hun verantwoordelijkheid op te nemen: OCMW's die de hen toegewezen asielzoekers geen volwaardige woonst aanbieden, krijgen maar de helft van de federale bijdrage voor het leefloon van de asielzoekers. Het is boter aan de galg. Veel gemeenten hebben lak aan het plan. Ze hebben

met plezier wat extra belastinggeld veil om de asielzoekers elders, en dus vooral in grotere steden, onder te brengen. Als ze maar geen asielzoekers op hun grondgebied hebben.

Helaas worden gemeenten die weigeren solidair te zijn daarvoor ook op de wat langere termijn beloond. Er zijn inderdaad weinig asielzoekers die, zodra hun dossier in orde is, weerkeren naar de gemeente die voor hen had moeten zorgen (en dus komen velen na enkele jaren helemaal ten laste van het Antwerpse OCMW, of dat van een andere grote stad). Er zijn er nog minder die, zodra hun dossier wordt afgewezen, in deze gemeente in de anonimiteit en de illegaliteit onderduiken.

Het is bijgevolg een goede zaak dat Minister van Binnenlandse Zaken Patrick Dewael de asielprocedure heeft ingekort en dat Minister van Integratie Christian Dupont het spreidingsplan wil bijsturen. Dupont wil asielzoekers nog uitsluitend materiële hulp aanbieden, en dat gedurende een periode van één jaar. Tijdens hun wachttijd van een jaar zouden de asielzoekers eerst vier maanden kost en inwoning krijgen in een gemeenschappelijk asielcentrum. De volgende acht maanden zouden ze worden ondergebracht in een huis van de gemeente waaraan ze zijn toegewezen. Maar de maatregelen van minister Dewael en zijn collega Dupont zijn ontoereikend en zullen de stroom asielzoekers naar de steden niet droogleggen. Wie afziet van materiële steun kan nog altijd gaan wonen waar hij wil.

Het is onze verdomde plicht om mensen die in hun land worden vervolgd op te vangen en in ons rijke land een nieuwe kans te geven. Maar het is ook onze verdomde plicht om erg zorgvuldig met asiel om te gaan. Doen we dat niet, dan ondermijnen we het draagvlak dat vandaag gelukkig nog altijd bestaat, getuige de talrijke steunbetuigingen en acties voor mensen die na een ellendig lange procedure en dikwijls meer dan behoorlijke inburgering, het land worden uitgezet.

Vanuit het oogpunt van rechtvaardigheid moeten we dus snel en correct oordelen over elk asielverzoek. Vanuit diezelfde rechtvaardigheid moeten we ook mensen die misbruik maken van dat asiel even snel en correct terugzenden naar hun land van oorsprong. Dat de asielprocedure zou worden verkort, is dus schitterend.

Een halfjaar moet haalbaar zijn. Laten we die periode benutten om asielzoekers alvast te begeleiden. Waarom zouden we hen, los van de uitslag van hun aanvraag, al geen kennis van ons land of onze taal bijbrengen. De échte asielzoekers zullen er later alvast hun voordeel bij doen. De anderen zijn alweer een ervaring rijker. En waarom zouden we asielzoekers gedurende die verkorte wachttijd van een half jaar geen verplichte huisvesting mogen aanbieden. Wat is daar mis mee? Als ik iemand in mijn huis ontvang, dan beslis ik ook in welke kamer de gast gaat slapen.

Is dat teveel gevraagd van iemand die hier een leven wil uitbouwen en mee wil genieten van een van de beste sociale systemen van de wereld? Is het onmenselijk om iemand die in zijn of haar land wordt vervolgd gedurende een half jaar een comfortabel maar verplicht onderkomen aan te bieden in het land waar hij of zij graag heen wil? Is het te veel gevraagd dat alle gemeenten die dat kunnen solidair zouden zijn om deze mensen op te vangen?

Uiteraard is zo'n voorstel niet onmenselijk of onrechtvaardig. Een snelle procedure en een radicale uitvoering van de uitspraak (alle kansen op snelle inburgering voor wie asiel krijgt, en onmiddellijke uitwijzing van de anderen) hebben vele voordelen. Zo'n beleid ontmoedigt wie misbruik van onze gastvrijheid wil maken. Het versterkt het vertrouwen in onze rechtsstaat en dus onze democratie. Het verbreedt ook het draagvlak voor nieuwkomers in onze samenleving. En het is vooral rechtvaardig voor wie in zijn land echt wordt vervolgd, en die wij met plezier een nieuwe kans willen geven.

Daartoe moeten we ook na zes maanden wachttijd in een vastgelegde woonplaats blijven investeren in de asielvinder. Zodat die snel en volwaardig kan deelnemen aan onze samenleving."

Bron : *De Morgen* - 12 mei 2006 (opiniestuk)

verslag van het interview met Claude Lelièvre (Délégué Général aux Droits de l'Enfant) dd. 01.12.2006

Team	Naam
Communauté Française, Délégué Général aux Droits de l'Enfant	Claude Lelièvre,
Communauté Française, collaboratrice	Mlle Croonen
SumResearch	Bart Canfyn
SumResearch	Charlotte Noël

Le rôle de Mr Lelièvre est de défendre les intérêts des mineurs d'âge en Communauté Française. Cela concerne soit des dossiers individuels (plaintes, infos, lorsqu'on considère que les droits, pour un enfant en particulier, ne sont pas respectés), soit des dossiers généraux, c'est-à-dire sur des thèmes spécifiques: accueil des étrangers, MENA, etc. La problématique de l'accueil des familles avec enfants et des centres fermés constitue donc un point important dans leur travail. Ils ont d'ailleurs collaboré à la rédaction d'un rapport sur ce thème avec le Centre d'Egalité des Chances en 1999. La mission particulière de Mr Lelièvre et son équipe est de vérifier l'application correcte des lois en Communauté Française.

Le rapport de 1999 commence par un rappel des articles de la Convention Internationale des Droits de l'Enfant et du conflit de valeurs entre la prise en charge de l'enfant et la protection du territoire. Un enfant ne peut être enfermé suite à une action de ses parents. Il propose déjà des alternatives telles que l'accueil en centre ouvert ou des mesures de contrôle à la résidence des familles. L'intérêt est de préserver la cellule familiale. Or, aucun enfant, et particulièrement un MENA, n'a sa place dans un centre fermé.

Par rapport à l'amélioration de la situation actuelle dans les centres, Mr Lelièvre pense que le fait d'envoyer des enseignants dans les centres serait une manière de justifier le maintien des centres fermés et de rendre acceptable la détention des mineurs. La qualité de l'enseignement dispensé pourrait être remise en question au vu des tensions et de l'organisation au sein du centre. De plus, un enfant peut très bien sortir du centre pour aller à l'école. L'enfant progressera plus vite s'il est en classe avec d'autres.

Mr Lelièvre n'a pas de contacts directs avec l'OE. Pour certains cas, il constate un blocage administratif de l'OE. Pour certains dossiers individuels, ils arrivent parfois à joindre quelqu'un mais ce n'est pas facile. Le personnel de l'OE est souvent inaccessible. Il faudrait pouvoir

avoir des contacts privilégiés avec des personnes au sein de l'OE. Ils parviennent à obtenir des réponses positives pour 1 ou 2 cas par an.

Mr Lelièvre estime que les décisions doivent être prises plus rapidement. En outre, pour les régularisations, il faut des critères précis. Le fait d'être ici depuis plusieurs années, d'avoir des enfants nés ici, devrait faire partie des critères. Si cela n'est pas pris en compte, des enfants sont rapatriés avec leurs parents vers un pays qu'ils ne connaissent pas. Mr Lelièvre accepte le risque que certaines personnes arrivent en Belgique et fassent des enfants afin de pouvoir rester.

Question de Sum : Si on améliore la procédure, il y aura toujours des familles avec enfants qu'on doit rapatrier? Réponse de Mr Lelièvre : Celles-ci deviendront des exceptions. Le système actuel est absurde. Certaines familles sont intégrées et ensuite enfermées dans des centres, alors qu'elles ne représentent aucunement un danger pour la société. Dans le rapport de 1999, des recommandations par rapports aux critères pour la régularisation étaient déjà faites, comme la scolarité, la naissance d'enfants, les aspects médicaux, les raisons humanitaires, le fait d'avoir des enfants et l'intégration de ces enfants, ...

Il faut bien faire la différence entre les personnes qui présentent des risques et les autres.

Pour les cas exceptionnels pour lesquels on n'aurait pas pu octroyer de statut et pour lesquels le retour volontaire ne marche pas, pourquoi ne pas prévoir autre chose qu'un centre fermé comme par exemple un centre de transit ou autre chose, où les personnes ne passent pas plus de 24h (voire maximum 2 semaines) ? Mais ceci ne serait possible que si toute la chaîne fonctionne. Il faut absolument éviter les situations absurdes.

verslag van het interview met Benoît Van Keirsbilck (Service Droits des Jeunes) dd. 04.12.2006

Team	Naam
Service Droits des Jeunes	Benoît Van Keirsbilck, Directeur
Service Droits des Jeunes	Quentin Leroy
SumResearch	Bart Canfyn
SumResearch	Charlotte Noël

Tout d'abord, Mr Van Keirsbilck est très sceptique par rapport à cette étude et estime que c'est mettre la charrue avant les bœufs. D'après Benoît Van Keirsbilck, il est clair qu'il n'y a aucune volonté politique de changer les choses et que l'ensemble de la discussion est biaisée dès le départ.

Service Droits des Jeunes tient à affirmer ses principes fondamentaux en matière de Droits de l'Homme et de Droits de l'Enfant. L'attitude de la Belgique a été fermement condamnée par la Cour Européenne des Droits de l'Homme. Il s'agit de l'Arrêt le plus sévère depuis que la Cour Européenne existe.

Il est évident qu'il faut modifier le début de la chaîne, et que la Belgique ne peut pas régler tout toute seule. Mais elle peut essayer de faire pencher la balance. Il faut observer que les moyens investis dans la lutte contre l'immigration sont de plus en plus importants à l'échelle internationale.

En second lieu, B. Van Keirsbilck fait remarquer qu'on ne va jamais arrêter totalement la migration. A partir du moment où les gens arrivent en Europe, nous devons les accueillir de manière optimale. Il faut voir les conditions dans lesquelles le premier entretien est effectué. Seule les plus malins parviennent à s'en sortir. Le constat est que toutes les personnes rencontrées disent qu'elle n'ont pas pu être entendues correctement. Le système actuel produit à la fin de la chaîne un nombre important d'illégaux. On en arrive à devoir expulser dans des conditions extrêmement dures. Or, nous avons besoin de main-d'œuvre flexible et bon marché.

Dans l'état actuel des choses, les centres fermés sont des lieux où des traitements dégradants sont appliqués. Est-il possible de faire de ces centres des lieux humains ? B. Van Keirsbilck ne pense pas. Benoît Van Keirsbilck pense qu'on peut faire fonctionner la politique d'immigration sans les centres fermés. Les centres sont un mode de dissuasion politique,

un message politique clair pour l'opinion publique. Or, ça ne marche pas. Les centres fermés "créent" des illégaux. Il s'agit d'une chaîne sans fin. Certaines familles sont parfois placées à 5 reprises en centres fermés. Parfois, les enfants sont scolarisés et puis manquent l'école pendant 3 mois. Ce système implique des investissements sans fin et provoque des problèmes considérables de santé et de santé mentale. Les coûts liés aux recours et aux procédures sont également impressionnants (90% de ces coûts sont pris en charge par l'Etat) et il faudrait encore plus de conseillers au Conseil d'Etat, plus de greffiers, de bureaux, etc.... .c'est une chaîne sans fin. Une analyse économique devrait être réalisée et démontrer que ce mode de fonctionnement est un véritable gouffre financier. Le prix d'un jour de détention est faramineux, alors que cette détention se fait dans des conditions catastrophiques. Humaniser les centres impliquera encore plus de dépenses et ne résoudra pas les problèmes de fond.

En faisant abstraction des causes socio-économiques mondiales, nous sommes piégés. Il faut réfléchir à l'ordre économique mondial et à la manière de gérer les problèmes au niveau mondial.

A partir du moment où les gens sont en Belgique, il convient d'améliorer les conditions d'accueil. Les critères doivent tenir compte de la situation personnelle des gens. Il faut encourager les politiques de retour volontaire avec incitants. Benoît Van Keirsbilck constate qu'une fois que les gens ont leurs papiers en règle, beaucoup essayent de mettre un peu d'argent de côté afin de retourner dans leur pays, même provisoirement. Il est important de valoriser ce retour sur l'investissement. Des études tendent à montrer que plus d'ouverture favorise une immigration de passage alors qu'une politique plus restrictive a pour effet que les gens s'installent plus à long terme.

Aujourd'hui, on voit les migrants de manière négative, ce qui fait les choux gras des partis extrémistes. Si on mettait l'accent sur les aspects positifs, ça améliorerait considérablement les choses.

Les gens qui ont des conditions de vie correctes dans leur pays d'origine

n'ont pas envie de partir. Or, les critères actuels sont très restrictifs. Par exemple, renvoyer des gens vers l'Iran n'est pas tenable en termes politiques. Le Ministre de l'Intérieur a favorisé le pourrissement de la situation en réagissant de temps en temps de manière tout à fait arbitraire.

Par rapport aux centres fermés, il faut beaucoup de courage politique mais il faut mettre fin à ce mode de fonctionnement. Il s'agit d'une équation impossible car soit on sépare les familles, soit on enferme des enfants. D'autre part, est-ce que le fait d'avoir un enfant ou pas peut justifier le fait d'être traité différemment ? On va droit dans le mur !

En outre, le fait de maintenir les centres fermés permet de justifier l'ensemble de la chaîne. Supprimer les centres fermés obligera à revoir l'ensemble de la politique. Si on veut un véritable changement de politique, c'est la seule solution. On ne parle pas ici de frontières ouvertes, puisqu'on parle des gens qui ont pu accéder au territoire. Or, on n'accueille en Belgique et en Europe qu'un tout petit pourcentage des réfugiés mondiaux. Mais en tenant un discours qui tend à faire croire que la Belgique accueille toute la misère du monde, on maintient un regard négatif sur l'étranger. Or, ces étrangers produisent de la richesse. Ils sont des acteurs indispensables de notre fonctionnement économique et social et du système économique et social mondial. Il faut changer notre vision des choses.

Il est également important d'évaluer les conséquences négatives du maintien de populations précaires et clandestines. Pour survivre, les gens doivent faire la manche, se prostituer, travailler en noir... Ceci implique un coût social très élevé. Benoît Van Keirsbilck considère les centres fermés comme la pierre angulaire de tout un système, c'est-à-dire ce qui permet à ce système de rester en place. Benoît Van Keirsbilck n'a pas envie de participer à une réflexion de cet ordre, qui correspond à du "colmatage".

Il s'agit d'un choix politique de mettre autant d'argent dans cette politique ou de l'investir dans une autre politique.

verslag interview Kinderrechtencommissariaat, dd. 04.12.2006

Team	Naam
Kinderrechtencommissaris	Ankie Vande Kerckhove
Onderzoekster preciaire verblijfssituatie KRC	Leen Ackaert
Ombudswerker KRC	Silke Heiden
Juriste KRC	Evelien Dekezel
SumResearch	Bart Canfyn
SumResearch	Lore Vandorpe

Vanuit de verschillende cellen binnen het KRC is een werkgroep opgericht die momenteel een onderzoeks-rapport maakt omtrent de preciaire verblijfssituatie van kinderen. In het voorjaar van 2007 wordt dit onderzoek afgerond.

Het KRC heeft de gesloten centra waar kinderen worden vastgehouden bezocht (Merksplas, Steenokkerzeel en Melsbroek). De kinderrechtencommissaris vond deze bezoeken noodzakelijk omwille van de schrijnendheid van de problematiek van het vasthouden van kinderen en de toenemende klachten vanuit gesloten centra. Bovendien zijn er voor de gesloten centra geen officiële inspectiediensten, in tegenstelling tot allerlei andere instellingen (jeugdinstanties, strafinrichtingen, ...). Bij de bezoeken heeft men vastgesteld dat de rechten van de kinderen in de gesloten centra op meerdere vlakken ophouden te bestaan.

Het KRC heeft in de gesloten centra gesprekken gevoerd met enkele kinderen. Het organiseren van deze gesprekken was niet evident wegens allerlei praktische problemen (taalbarrière, kinderen moeten ouder zijn dan 7 jaar, ...). Bovendien geeft het KRC door te praten met de kinderen ongewild de hoop dat het KRC de situatie van deze mensen kan oplossen. Het KRC tracht duidelijk uit te leggen dat ze niets kunnen doen aan hun specifieke situatie, maar dat ze trachten de situatie te verbeteren voor andere kinderen na hen. Uit de gesprekken blijkt dat de kinderen niet begrijpen waarom ze worden vastgehouden. Sommige kinderen begrijpen ook hun situatie van 'zonder papieren' niet. Veel hangt af van de ouders en welke informatie zij hun kinderen geven. Het KRC is van oordeel dat kinderen in de gesloten centra deze informatie hoe dan ook moeten krijgen, los van de ouders. Momenteel gebeurt dit echter niet in de gesloten centra.

Er ontbreken eenvormige normen voor de dagdagelijkse gang van zaken in de gesloten centra, en de omgang met gezinnen en kinderen. Het KB van 02/08/2002 omtrent het regime in de gesloten centra geeft hierover quasi geen aanwijzingen. De regels en de aanpak verschillen

dan ook van centrum tot centrum, en zijn afhankelijk van de directeur. Zoals in alle instellingen zijn er in de gesloten centra duidelijke normen noodzakelijk, gekoppeld aan officiële inspecties voor de naleving ervan. In de centra waar kinderen worden vastgehouden moeten specifieke normen worden vastgelegd (bv. minimale oppervlakte speelruimte, ...).

Het opsluiten van kinderen in gesloten centra betekent een inbreuk op de rechten van het kind. Volgens artikel 37b van het Kinderrechtenverdrag "mag geen enkel kind op onwettige of willekeurige wijze van zijn of haar vrijheid worden beroofd. De aanhouding, inhechtenisneming of gevangenneming van een kind geschiedt overeenkomstig de wet en wordt slechts gehanteerd als uiterste maatregel en voor de kortst mogelijke duur."

Voor de opsluiting van een kind is dus een wettelijke grond vereist, bijvoorbeeld een misdrijf. In het geval van de vasthouding van kinderen in gesloten centra ontbreekt deze wettelijke grond.

Kinderen die begeleid zijn door hun ouders hebben veel minder rechtsbescherming dan de NBMV (zij kunnen bijvoorbeeld niet gerepatrieerd worden voor hun 18e). Dit is een absurde situatie.

Wanneer er als uiterste maatregel tenslotte toch voor detentie gekozen wordt, mogen de rechten van het kind niet verder geschonden worden. Op dit ogenblik worden de rechten van de kinderen op verschillende vlakken geschonden: de kinderen kunnen niet vrij buiten spelen, ze krijgen geen onderwijs, de kastjes worden doorzocht, ze kunnen geen contacten meer onderhouden met hun vrienden, ... De kinderen hebben recht op onderwijs, op sport en spel, op contact met hun vriendenkring, ... Op deze manier is de opsluiting wellicht minder traumatiserend.

KRC begrijpt niet waarom er geen gezinsvleugels zijn opgericht die aangepast zijn aan de specifieke noden van kinderen. In de meeste centra heerst er een gevangenisregime: er is weinig vrijheid (men

kan bijvoorbeeld niet naar buiten gaan of douchen wanneer men wil), het bewakingspersoneel draagt een uniform, er worden isoleercellen gebruikt, ... Nochtans kan het ook anders; in centrum 127 in Melsbroek wordt er veel vrijer en losser met de mensen omgegaan. Ondanks de erbarmelijke infrastructuur zijn de leefomstandigheden en de sfeer hier beter. Het KRC vindt het creëren van een soort van gezinssfeer in de gesloten centra (vader werkt, moeder kookt en wast, ... de kinderen gaan naar school) een goed idee, maar benadrukt dat dit verbeteringen zijn in subsidiaire orde, en dat de detentie op zich principieel niet kan.

Het KRC stelt zich de vraag of het echt noodzakelijk is om mensen op te sluiten voor ze gerepatrieerd worden. Bovendien duurt de vasthouding veel te lang, waarom kan dit niet beperkt worden tot enkele dagen? Ook de manier waarop mensen worden opgepakt is vaak verschrikkelijk. De mensen hebben geen tijd meer om afscheid te nemen van vrienden. Gezien er niet meer op school mag opgepakt worden, gebeurt dit nu op andere plaatsen (bv. de kinderopvang). Het oppakken door de politie zou beter in burger gebeuren, of bv. door de jeugdpolitie. Soms wordt één ouder vastgehouden zodat de rest van het gezin zich zou aanbieden, dit is onaanvaardbaar.

De volledige asielpcedure dient anders georganiseerd te worden: transparanter en kortlopend. Een mogelijke oplossing zou kunnen zijn om de gezinnen met kinderen met rust te laten en niet te repatriëren. KRC gelooft niet dat dit een aanzuigeffect zou creëren ten aanzien van gezinnen met kinderen. Mensen gaan immers niet zomaar op de vlucht.

Mensen die hier door allerlei procedures al jaren zijn, moeten geregulariseerd worden. De overheid is hier immers in de fout. In dit verband wordt er soms gesteld dat de mensen zelf verantwoordelijk zijn voor het rekken van hun procedure, o.a. door het instellen van een beroep tegen een negatieve beslissing. Zolang de wet deze mogelijkheden toelaat, is het logisch dat de mensen hier gebruik van maken, en kan men dit dus niet kwalijk nemen. Het KRC is voorstander van de oprichting van een commissie van experts om te oordelen over regularisatie.

verslag van het interview met Michaël Jonniaux (Police Fédérale) dd. 05.12.2006

Team	Naam
Police Fédérale	Michaël Jonniaux, Commissaire Divisionnaire
Police Fédérale	Nathalie Hirsch, assistante sociale
Police Fédérale	Hilde Brichaux, assistante sociale
SumResearch	Bart Canfyn
SumResearch	Charlotte Noël

Le Commissaire-divisionnaire Jonniaux fait partie du service de coordination et d'appui de la police fédérale Bruxelles. Ce service est notamment chargé de l'appui et de la coordination des zones de police pour la Région de Bruxelles-Capitale.

Mr Jonniaux est chef de la section Coordination et Direction, c'est-à-dire qu'il organise notamment les grandes opérations sur le territoire de Bruxelles, en matière de transports en commun, de sécurité routière, de contrôles "Tam Tam" dans les phone shops, contrôles sur les chantiers, etc. Ces actions sont organisées avec les zones de police et les autres partenaires, comme par exemple l'Office des Etrangers. En outre, la Division de Mr Jonniaux offre un appui aux zones de police dans le cadre de grands événements de gestion négociée de l'espace public.

Mesdames Hirsch et Brichaux sont assistantes sociales pour les unités déconcentrées de la Police Fédérale: police des chemins de fer (y compris la brigade métro), police des autoroutes et Police Judiciaire Fédérale. Ils arrive que, lors de grosses opérations, les policiers tombent sur des illégaux, parfois avec enfants. L'objectif de ces opérations est d'identifier les employeurs qui commettent des infractions sociales.

Lorsque la police intercepte des illégaux, ceux-ci sont soit expulsés directement, soit transférés vers un centre fermé. Lorsque la personne interceptée dit avoir une famille, la police se rend à l'adresse indiquée afin de vérifier ses dires.

La police effectue environ une opération de ce type par mois. Ils interceptent au maximum 25 à 30 illégaux par opération.

Les personnes arrêtées sont emmenées dans un centre policier de rassemblement des personnes arrêtées (CRPA) où ils sont auditionnés par un membre de l'Inspection sociale, par la police et l'Office des Etrangers. Ce centre n'est pas un complexe cellulaire mais une grande pièce aménagée spécialement pour ce faire. Des lits y sont installés,

de la nourriture est prévue sur place...Ils y passent parfois la nuit. Même avec des enfants (en principe, ce n'est jamais le cas!). Lorsque les unités déconcentrées de la police fédérale interceptent des illégaux et que ceux-ci sont accompagnés d'enfants, elles font alors appel aux assistantes sociales qui sont alors chargées de leur trouver un logement pour la nuit, par exemple chez Minor Ndako, ... Quand les enfants sont nés en Belgique, c'est plus facile car ils ont en principe une carte sis.

Le Loi prévoit que l'Office des Etrangers a 24 heures pour prendre une décision. Or, s'il n'y a pas de place dans les centres, les illégaux peuvent parfois passer plus de 24 heures au commissariat et parfois avec des enfants. Les conditions d'accueil ne sont pas optimales, étant donné que les commissariats ne sont pas équipés de lits, de sanitaires, ni pour les repas. La plupart des centres d'accueil sont pleins à Bruxelles.

verslag interview Freddy Roosemont en Katelijne Bergans, DVZ dd. 07.12.2006

Team	Naam
DVZ, directeur-generaal	Freddy Roosemont
DVZ, adviseur-generaal	Katelijne Bergans
SumResearch	Bart Canfyn
SumResearch	Lore Vandorpe

Visie op de huidige en nieuwe asielprocedure

Het succes van de nieuwe procedure zal afhangen van de nieuwe rechtbank. De rol van DVZ in de nieuwe procedure is immers zeer beperkt. Het is niet de bedoeling dat de RVV de volledige asielprocedure herkaut, maar zich daarentegen beperkt tot de juridische aspecten (dit betekent een grote verandering t.a.v. wat nu gebeurt in de VBV). Voor een groot deel van de asielaanvragen zal de procedure wellicht veel sneller verlopen.

Het basisprobleem is hiermee echter niet opgelost. Het is niet noodzakelijk zo dat mensen die een korte asielprocedure doorliepen eerder bereid zijn om vrijwillig naar hun land van herkomst willen terugkeren. Een snelle procedure zal er wel voor zorgen dat de mensen minder geïntegreerd zijn in onze maatschappij, waardoor er minder protest zal komen van de omgeving tegen de repatriëring. Vooral voor gezinnen met kinderen zou een snelle procedure de repatriëring gemakkelijker maken. Hoe korter de procedure, hoe humaner de repatriëring, dit geldt zeker voor de gezinnen.

Momenteel verblijven er in de open centra ca. 7.000 mensen met een beroepsprocedure bij de RvS. Met het nieuwe cassatieberoep moet deze grote groep verdwijnen. Op dit ogenblik zal het overleven hier niet zo evident zijn als illegaal - men heeft immers geen recht meer op sociale steun - waardoor vrijwillige terugkeer wellicht meer bespreekbaar zal zijn voor deze mensen.

Visie op de regularisatieprocedure

De mensen met een lange procedureduur zijn bijna allemaal geregulariseerd: in 2005 betreft dit ca. 12.000 regularisaties (van een 20.000-tal aanvragen). Voor de regularisaties worden er twee systemen gehanteerd:

- Mensen met een lange asielprocedure (minstens 4 jaar of 3 jaar

voor families met schoolgaande kinderen), voor zover er geen feiten van openbare orde zijn. Voor de berekening van de procedureduur zijn er duidelijke regels: zo kunnen meervoudige aanvragen enkel meegeteld worden wanneer deze ontvankelijk verklaard zijn. Er wordt dus een onderscheid gemaakt tussen een lange asielprocedure (verantwoordelijkheid van de overheid) en een lange verblijfsduur (verantwoordelijkheid van de asielzoeker).

- Mensen met een medisch probleem of mensen die omwille van humanitaire redenen geregulariseerd moeten worden.

Volgens de Nederlandstalige raadkamer kan men mensen tijdens de regularisatieprocedure niet repatriëren maar wel vasthouden, de Franstalige raadkamer daarentegen stelt dat men mensen zelfs niet mag vasthouden zolang er geen eindbeslissing is inzake de regularisatieprocedure.

De regularisatieprocedure zal tevens veranderen met de nieuwe wetgeving. Voor de medische gevallen komt er een specifieke procedure met eigen artsen. Voor de gewone 9.3 gevallen wordt voorzien dat men geen beroep meer kan doen op elementen die reeds in een andere procedure (bv. asielaanvraag) werden aangehaald.

Voorstellen om de verblijfsduur van gezinnen te beperken

Gezinnen met kinderen zouden binnen de 6 maanden een definitieve beslissing moeten krijgen over hun asielaanvraag. Dit betekent dat gezinnen prioriteit moeten krijgen voor de behandeling van de asielaanvraag. Deze termijn van 6 maanden is zeker haalbaar bij een goede samenwerking met de RVV. Er moet tevens prioriteit gegeven worden aan de gezinnen voor hun repatriëring na een negatieve beslissing. Volgens Mevr. Bergans gebeurt dit op vandaag niet ondermeer omwille van de complexiteit van het uitwijzen van gezinnen.

Naast het beroep bij de RvS waar de asielprocedure wordt op vastgereden en onnodig lang gerek, vormen de lokale besturen een tweede zwakke

schakel in de huidige asielprocedure. Zij kiezen vaak voor de weg van de minste weerstand, en sporen uitgeprocedeerde asielzoekers niet aan om het land te verlaten. Ook in de open centra durft men onder sociale druk niet te spreken over terugkeer met mensen die een BGV kregen. Het kan echter niet langer zijn dat een BGV als een vodge papier beschouwd wordt. De druk, opvolging en aanmaning voor terugkeer moet verhoogd worden.

Een deel van de oplossing bestaat erin om de opvang van asielzoekers, de vrijwillige terugkeer en de gedwongen terugkeer onder de bevoegdheid van één departement of minister onder te brengen. Dit is ondermeer het geval in Zweden waar procedure en opvang onder dezelfde instantie ondergebracht zijn, en waardoor een veel betere wisselwerking en doorstroming van informatie mogelijk is. Ook in België is dit wenselijk: Fedasil zou in eerste instantie onder FOD Binnenlandse Zaken moeten ondergebracht worden; vervolgens kan een fusie tot één instantie gemaakt worden.

Momenteel is 80% van de bewoners van de open centra repatriëerbaar, wat een onhoudbare situatie is. Toch is er zeer veel kritiek wanneer DVZ mensen gaat oppakken in de open centra, zelfs indien dit op vraag van Fedasil gebeurt. DVZ is het beu om altijd het slechte imago krijgen. Een betere samenwerking tussen DVZ en Fedasil en een goede voorbereiding zijn absoluut noodzakelijk.

Een ander pluspunt van het Zweedse model is dat alle asielzoekers individueel worden opgevolgd door een persoonlijke coach. Op zeer geregelde basis heeft deze coach gesprekken met de asielzoeker, waarbij de mogelijkheid van terugkeer van meet af aan besproken wordt. De efficiëntie van deze aanpak blijkt uit het hoge terugkeeraandeel in Zweden, zelfs voor de moeilijk repatriëerbare nationaliteiten. Ook in België is deze werkwijze met persoonlijke begeleiding wenselijk, in het bijzonder voor de gezinnen met kinderen. De coach zou moeten aanzetten tot vrijwillig vertrek en samenwerken met de open opvangcentra (o.a.

voor het bekomen van de nodige reisdocumenten). Wanneer men vanuit de open centra reeds de nodige reisdocumenten voor repatriëring kan bekomen, zou dit de periode in een gesloten centrum aanzienlijk verkorten.

In sommige open centra is er een kantoor van IOM gevestigd, maar er zijn onvoldoende middelen om vrijwillige terugkeer te stimuleren. Door het verschil in visie worden er onvoldoende middelen vrijgemaakt. Ook de bevoegdheid inzake vrijwillige terugkeer - met inbegrip van het budget - zouden moeten ondergebracht worden bij eenzelfde overheidsdienst als de gedwongen terugkeer, met het doel de vrijwillige terugkeer te stimuleren. Mensen die geen gevolg geven aan het bevel om het grondgebied te verlaten moeten meer onder druk gezet worden om hieraan wel gevolg te geven. Mensen die desondanks weigeren te vertrekken moeten gedwongen worden verwijderd. Dit impliceert dat ze opgehaald zullen worden, vastgehouden en gedwongen gerepatriëerd zullen worden. Gedwongen en vrijwillige terugkeer moeten dus met elkaar kunnen samengaan.

Mevr. Bergans is van oordeel dat wanneer deze snellere opvolging gegarandeerd wordt (snellere procedure, geen misbruiken van opeenvolgende procedures, opvolging door een coach, éénzelfde beleid en uitvoering inzake opvang en verwijdering, voldoende middelen voor gedwongen verwijdering, ...), gezinnen die al lang op het grondgebied verblijven geregulariseerd kunnen worden, op voorwaarde dat er geen fraude is gepleegd over de identiteit of het verhaal, en dat er geen inbreuken zijn op de openbare orde. Personen die voor regularisatie in aanmerking zouden komen, zouden dus personen zijn die volledig buiten hun wil langer op het grondgebied gebleven zijn. Wanneer men zomaar iedereen zou regulariseren met een lange verblijfsduur, zou dit een enorm aanzuigefect creëren. Dit komt niet ten goede van de kwaliteit van de asielpcedure: een korte procedure kan immers enkel gegarandeerd worden wanneer het aantal asielaanvragen niet te groot is. Men moet dus eerst de asielpcedure aanpassen voor men

overgaat tot de regularisatie van de mensen met lange verblijfsduur, en niet omgekeerd zoals gebeurd is met de eerste regularisatiegolf. Dhr. Roosemont gaat hier evenwel niet mee akkoord, en is niet van oordeel dat gezinnen die lang op het grondgebied verblijven geregulariseerd moeten worden.

Alternatieven voor het vasthouden van gezinnen

Na alle hiervoor geschetste maatregelen blijven er een bepaald aantal gezinnen over voor wie gedwongen repatriëring de enige mogelijkheid is. De alternatieven voor detentie van deze mensen zijn beperkt. Het gebruik van een enkelband vormt geen realistisch en menselijk alternatief.

DVZ denkt vooral na over hoe de opsluiting beter kan gebeuren, zowel op vlak van personeel als van infrastructuur. Idealiter zouden gezinnen die vastgehouden worden moeten ondergebracht worden in afzonderlijke appartementen per gezin, met een plaats om te koken, de was te doen, een winkeltje, ... Men moet dus een beroep kunnen doen op de zelfredzaamheid. Het vasthouden in de huidige gesloten centra is niet ideaal wegens het gebrek aan privacy en het groepsregime. De inrichting van dergelijke specifieke infrastructuren moet financieel wel haalbaar zijn en de moeite lonen. Dit laatste hangt af van het aantal illegale gezinnen. Het heeft geen zin om gezinsvriendelijke centra in te richten als deze tijdens het schooljaar niet gebruikt worden. Maar indien men de asielpcedure kort houdt en onmiddellijke opvolging geeft aan een BGV, zullen kinderen nog niet in school zitten. De oprichting van gezinsvriendelijke centra moet dus samengaan met de hervorming van de asielpcedure.

Bijlage

Kernpuntennota van Katelijne Bergans m.b.t. 'verwijdering van families'

Verwijdering van families met kinderen is een moeilijke en delicate aangelegenheid.

Het vergt heel wat investering met beperkt resultaat.

Onder volgende voorwaarden zou de gedwongen verwijdering mogelijks maatschappelijk meer aanvaard kunnen worden.

Het uitgangspunt is dat de duur van de procedures zo kort mogelijk moet zijn mits de garantie op een kwaliteitsvolle beoordeling. Ook moet een administratie vreemdelingen bijstaan en hen duidelijk voorlichten over de procedureregels. De overheid mag zich niet beperken tot het louter afwijzen van een vraag omdat een bepaalde regel niet is gevolgd maar moet ook een ten gronde een beoordeling geven of aangeven welke procedure gevolgd moet worden (bv een advocaat heeft gebruik gemaakt van een foutieve procedure maar uit het dossier blijkt dat men recht heeft op een regularisatie dan moet men dit recht toekennen of in voorkomend geval de persoon inlichten over de stappen die hij kan ondernemen om mits een andere aanvraag wel een recht op verblijf te krijgen).

De indruk mag niet gegeven worden dat de administratie er alles aan doet om een persoon af te wijzen; integendeel een administratie moet nagaan of men al of niet recht heeft op een verblijf.

Anderzijds moet er een consensus zijn over het feit dat een persoon die niet het recht heeft om op het grondgebied te verblijven ook terug moet keren (hoe moeilijk dit ook voor het individu is). Hiervoor moeten er voldoende middelen worden toegekend tw voldoende plaatsen in de gesloten centra omdat het bijzonder onrechtvaardig aanvoelt voor een individu dat het louter van het lot afhangt of men al of niet gedwongen wordt verwijderd.

Families mogen niet te lang op het grondgebied verblijven vooraleer zij verwijderd worden.

- Maximum binnen het jaar (voorkeur 6 maanden) zou een definitieve beslissing (beroepen en andere aanvragen niet meegerekend gezien deze anders ingesteld worden om de termijn van verblijf te verlengen) moeten genomen worden. Hiervoor moeten aanvragen van families dan ook prioritair behandeld worden.
- Voor alle aanvragen moet er een 'coach' aangesteld worden die deze families opvolgt tot de uitvoering van de beslissing. Het zich laten begeleiden moet een verplichting zijn uit hoofde van de familie. Wie zich ontrekt moet daarna niet komen klagen.
- Na de afwijzende beslissing moet de coach betrokken familie aanzetten tot 'vrijwillig vertrek'. Indien de familie hierin niet volgt of zich ontrekt kan overgegaan worden tot de gedwongen verwijdering en wel onmiddellijk.
- Alle instanties moeten zich op eenzelfde consequente manier opstellen t.w. ook in de open centra en o.c.m.w.'s moet eenzelfde houding aannemen en de families maximaal aansporen om gevolg te geven aan het BGV (mogelijks met begeleiding van IOM). Indien hieraan geen gevolg wordt gegeven moet de steun stopgezet worden en moeten alle families in een 'open' centrum (cfr uitvoering van beslissing arbitragehof) geplaatst worden onder de bevoegdheid van Binnenlandse Zaken. In dit centrum kan er meer systematisch werk gemaakt worden van het bekomen van reisdocumenten zonder dat de personen al worden vastgehouden.
- Beheer open centra

Heden is er geen samenwerking voor bekomen van reisdocumenten en personen verdwijnen voor de uithaling of tijdens de uithaling. Zelfs in geval dat de man werd vastgehouden en men daarna de rest van de familie in het open centrum wilde ophalen, was de rest van de familie niet meer aanwezig in het centrum. Ter zake zou het aangewezen zijn dat Fedasil onder de bevoegdheid van dezelfde minister ressorteert als

deze bevoegd voor vreemdelingenbeleid zodat beide diensten éézelfde beleidsmatige aansturing zouden krijgen en beter op elkaar zouden afgestemd kunnen worden.

- Onder de voorwaarde dat de snellere opvolging gegarandeerd wordt zoals hierboven uiteengezet, zouden al de families die al langer (ongeacht de duur van de procedure) op het grondgebied verblijven kunnen worden geregulariseerd indien er geen fraude is gepleegd over de identiteit of over het verhaal, geen inbreuken op de openbare orde of overlast zijn vastgesteld en men niet ten laste zal vallen van de overheid (dus arbeid verrichten).
- In de toekomst is het aanbevelingswaardig om zij die langer in procedure (enkel eerste procedure en zonder termijnen van beroep) zitten te regulariseren (voor eerste aanvraag 6 maanden) tenzij er fraude werd gepleegd over de identiteit of het verhaal duidelijk aanwijsbaar gelogen is (niet enkel kleine verschillen in het verhaal) en indien geen inbreuken werden gepleegd op de openbare orde of overlast bezorgd werd en voorzover men niet ten laste zal vallen van overheid (dus arbeid verrichten).

Hoe gedwongen families met kinderen verwijderen:

- Voorkeur indien heel de familie wordt vastgehouden om hiervoor een geheel nieuwe infrastructuur te voorzien. Aangewezen kleine appartementen waardoor meer privacy kan gegarandeerd worden. Bijkomend ook 'publieke' ruimtes en lokalen voor ontspanning en les. En zelfs uitgebreider winkeltje.
- De termijn van vasthouding moet zo kort mogelijk. Door de mogelijkheid de identificatie voor te bereiden in het open centrum onder Binnenlandse Zaken, zou het mogelijk moeten zijn om de termijn effectief te herleiden tot het strikte minimum.
- Wat de psychologische impact betreft moet men niet uit het oog verliezen dat ook kinderen die 'illegaal' op het grondgebied verblijven zich in een bijzonder stressvolle situatie bevinden wegens het gebrek aan een duidelijk perspectief

Alternatieven

- Voorkeur geen kinderen vasthouden en dus ook maar één ouder: dit is enkel effectief als ook de rest van de familie zich engageert om mee te vertrekken. Dit blijkt meestal niet het geval. Indien slechts een gedeelte van de familie wordt geïntercepteerd duikt de rest onder. Dus, dit is geen effectieve oplossing (bekijken wat Italië hierin realiseert).
- Enkelband/chips: niet effectief. Immers kan verwijderd worden en is niet in belang van betrokkene om aan te houden als hij wil onderduiken. Bovendien betekent dit niet dat hij zich zal aanbieden bv op consulaat of op luchthaven. Hij zal dus toch nog moeten opgehaald worden en dus getraceerd worden als hij de enkelband of chips nog draagt.

Dit is een methode die enkel zijn nut heeft voor personen die er belang mee hebben voor hun verder leven om zich te voegen naar de eisen van de overheid zoals voor gedetineerden.

Indien zij niet 'gehoorzamen' zullen ze later nog hun straf moeten uitzitten. Bij vreemdelingen is er geen enkele wortel die hen kan worden voorgehouden.

Conclusies

- Snelle en kwaliteitsvolle procedure;
- Individuele coaching van bij de aanvraag tot de beslissing en begeleiding in voorkomend geval naar vrijwillig vertrek
- Open centra onder zelfde ministeriële bevoegdheid als gesloten centra en bevoegdheid vrijwillig vertrek
- Alleszins het verblijf van illegale families in een open centrum onder bevoegdheid van DVZ.
- Voldoende capaciteit in de gesloten centra om alle personen die geen gevolg geven aan een vrijwillig vertrek gedwongen te kunnen verwijderen
- Gesloten centrum volledig aangepast aan de behoeften van families en zeer kort verblijf

verslag van het interview met Professor J-Y Hayez (St-Luc, service de psychiatrie juvéno-infantile) 07.12.2006

Team	Naam
St-Luc, service de psychiatrie juvéno-infantile	Prof. J-Y Hayez
SumResearch	Bart Canfyn
SumResearch	Charlotte Noël

Mr Hayez a rédigé de nombreux articles sur le sujet. Voir :www.observatoirecitoyen.be, page Droits de l'Enfant.

Pour Mr Hayez, il n'y a pas de solution parfaite. Il est évident que, même avec des critères plus justes, une procédure plus rapide, il y aura toujours des gens à expulser, parce qu'à un moment donné on aura envie de protéger notre avenir, nos enfants, etc. C'est un problème inévitable.

Sum : Que fait-on à partir du moment où des familles ont reçu un OQT ? Pour Mr Hayez, on ne peut pas faire des choses qui ne sont pas éthiques. Enfermer des personnes qui ne constituent pas un danger pour les autres, ce n'est pas éthique. On ne peut pas continuer à enfermer des innocents, des gens qui n'ont rien fait de mal.

1. Même si on ne trouve pas d'alternative, on ne peut pas enfermer des innocents. D'un point de vue éthique, il est inacceptable d'enfermer des gens qui n'ont rien fait de mal, et à fortiori des enfants.
2. Il y a une discrimination inacceptable dans l'autorité qui procède à l'enfermement. Pour les belges, il n'y a jamais de détention sans une décision judiciaire. Pour les étrangers, c'est une administration qui décide. Ceci constitue un second problème éthique. Ce n'est pas un procédé digne d'une démocratie. Dans les démocraties, c'est toujours et seulement l'autorité judiciaire qui a le pouvoir de restreindre la liberté d'autrui. Il y a donc discrimination dans cette circonstance bien particulière, puisqu'on ne fait pas appel à des juges.
3. D'un point de vue clinique, la détention est une expérience très traumatisante pour les enfants. D'abord, la détention au sein d'un groupe d'adultes place l'enfant au cœur d'un milieu insécurisé, stressé ; ensuite, ils sont confrontés au désarroi de leurs parents, qui ne constituent plus, momentanément, des références fortes, des repères sécurisants. En outre, la détention, dans ce cas, sème la

confusion dans le psychisme à propos du bien et du mal. Ceci vaut pour les enfants, les adolescents et les adultes. Le fait d'être enfermé provoque une grande angoisse. C'est une expérience humiliante, injuste parce qu'on les prive de leur liberté alors qu'ils n'ont rien fait. Les troubles sont encore plus importants pour les pré-adolescents et adolescents. Chez certains, un haut sentiment d'injustice et une haine peuvent se développer, dont on les accusera par la suite.

4. En conclusion, les centres fermés ne peuvent pas exister.

Dire qu'un enfant s'adapte à toutes les situations est une erreur. Les effets de ce type de détention sur les enfants appartiennent à la catégorie la plus grave des traumatismes. Le fait d'être enfermé est vécu comme une agression, mais, en plus, on démolit aux yeux de l'enfant l'image de ses parents, qui ne se sera donc plus jamais protégé par eux, en sécurité auprès d'eux. En outre, l'agent du traumatisme est l'agent qui est sensé les protéger, c'est-à-dire l'Etat. Ceci entraîne une très grande insécurité et peut provoquer un grand désespoir chez les adolescents et mener ainsi à la délinquance, étant donné que l'adolescent est amené à croire que le bien n'existe pas.

On ne peut pas dire qu'il n'y ait aucune alternative : n'est-ce pas un fantasme de croire qu'une majorité de familles avec enfants va disparaître dans la nature ? Il s'agit d'une idée peu scientifique. Si on n'enferme plus, l'Etat a peur de voir arriver de plus en plus de familles. Les OQT devraient avoir de bons critères et être exécutés rapidement.

Il existe des alternatives : centres ouverts, tutelle, obligation de se présenter à la police, etc.

On doit accepter la logique du moindre mal éthique. Le plus grand mal, c'est l'enfermement de personnes innocentes. Puisqu'il est impossible pour l'instant de régulariser tout le monde, le fait de laisser les gens dans l'illégalité (avec un droit à l'éducation et à la santé) mais en liberté ne constitue-t-il pas un moindre mal par rapport à l'enfermement ?

Tous ces gens répondent aux critères humains : soif, faim, guerre, ...Ce ne sont pas de faux pauvres ! Mr Hayez souhaiterait idéalement que la Belgique accueille plus de gens.

Si on doit vraiment expulser des gens qui ne veulent pas partir, il faut le faire comme une bonne chirurgie : rapidement, dans des bonnes conditions d'hygiène et d'ambiance humaine, et de la manière la moins traumatisante. Avec tout l'argent que l'Etat dépense dans le système actuel, il serait mieux de renforcer l'Office des Etrangers, d'améliorer la procédure, etc.

verslag interview Mieke Van Hecke dd. 07.12.2006

Team	Naam
VSKO, Directeur-generaal	Mieke Van Hecke
SumResearch	Bart Canfyn
SumResearch	Marie Le Roy

Beleid en procedure

Mieke Van Hecke erkent dat het draagvlak van een land beperkt is naar de opname van (economische) vluchtelingen en ze is dus geen voorstander van open grenzen. Het is immers de verantwoordelijkheid van de gezagsdragers om ervoor te zorgen dat elke burger een menswaardig leven kan leiden.

Wat betreft de procedure zijn al veel inspanningen gedaan om ze te verbeteren, maar Mieke Van Hecke stelt dat dit nog meer zou moeten gebeuren. Er dient een evenwicht te worden gevonden tussen enerzijds de snelheid van de procedures zodat mensen weten waar ze aan toe zijn, en anderzijds de rechten van de persoon tot verdediging, zodat men de gelegenheid heeft argumentatie aan te brengen en het nodige bewijsmateriaal te verzamelen. Velen ontdoen zich immers van hun papieren, een belangrijke vraag is dan hoe je voldoende rechten verleent aan het individu om bewijsmateriaal te verzamelen, zonder dat de procedures daardoor te lang aanslepen (want het is vaak zo dat alle mogelijkheden tot beroepsprocedures de oorzaak zijn dat het te lang duurt). Dit is een zeer moeilijk evenwicht, dat niettemin moet worden gevonden.

Bij de beslissing tot uitwijzing moet men strakker zijn in de uitvoering, het beleid moet hierin consequenter en strakker zijn. De personen die vrijwillig vertrekken, mogen niet gediscrimineerd worden ten opzichte van de anderen, wanneer de overheid deze met rust zou laten in plaats van te repatriëren.

Mieke van Hecke volgt de redenering dat bepaalde mensen moeten worden vastgehouden met het oog op verwijdering, teneinde het risico te verkleinen dat ze onderduiken en ten prooi vallen aan uitbuiting. Niettemin is dit risico zo beperkt bij gezinnen, waardoor het niet kan dat kinderen in een systeem worden gezet dat te maken heeft met vrijheidsberoving. Met gezinnen met kinderen mag men niet zover gaan dat men ze opsluit om zeker te zijn dat ze kunnen worden uitgewezen.

In verband met regularisatie: voor alle misdrijven bestaat er een verjaringstermijn. Als men in staat is hier gedurende een bepaalde periode te overleven op een correcte, zichtbare manier, dan moet er een absolute verjaringstermijn zijn, waarna men niet meer kan worden uitgewezen. Indien er te veel tijd zit tussen de dag van aankomst en de dag van beslissing over de procedure, moet de overheid een pardon geven. Als de procedures te lang duren, moet er dus geregulariseerd worden.

Er blijven verhalen in de pers verschijnen van families waar de kinderen het lager onderwijs, soms ook reeds secundair onderwijs, zelfs hoger onderwijs hier hebben doorlopen, de ouders taallessen hebben gevolgd, gedurende verschillende jaren hier hebben geleefd en dan nog worden uitgewezen, ... Dit kan niet volgens Mieke Van Hecke. In deze gevallen is de overheid mislukt in zijn taak om dit binnen redelijke termijn te doen, zelfs als dit komt door rekken van procedures, beroepen, regularisaties, ... Deze termijn moet duidelijk worden vastgesteld, bijvoorbeeld 2 à 3 jaar.

De Minister van Binnenlandse Zaken moet het recht blijven houden om zelf regularisaties te doen, voor de meest schrijnende gevallen, die tussen alle wettelijke bepalingen vallen.

Opsluiting van gezinnen

Praktisch: hoe kan een gezin (na korte procedure) toch worden uitgewezen, zonder te worden opgesloten?

Als er niet kan worden uitgewezen vanuit de open centra, moet er een "pseudo-open" centrum zijn, van waaruit wel kan worden uitgewezen, maar zonder een gesloten regime.

Een opsluiting van korte duur, in goede, menswaardige omstandigheden ("bungalows"), kan worden overwogen, indien met de zekerheid heeft dat de uitwijzing feitelijk mogelijk is en dat deze reeds is voorbereid en

in concreto georganiseerd, en dat er een garantie is voor een maximale duur (vb. 8 dagen).

Indien een gezin na 2 jaar procedure een BGV krijgt, mag DVZ dit niet gedurende verschillende jaren negeren, en dan plots wel de uitwijzing willen uitvoeren. Men moet de procedure om uit te wijzen onmiddellijk starten.

Onderwijs

Als men vertrekt vanuit het oogpunt om gezinnen niet langdurig op te sluiten, is onderwijs in gesloten centra ook niet echt aan de orde.

Schoolasiel in Eeklo

Het betrof hier geen probleem van acute uitwijzing van een gezin, maar van acute noodhuisvesting. Het gezin was uit hun huis gezet en de school heeft hen, in afwachting van een definitieve oplossing, opgevangen in de school (gedurende de zomervakantie). Uiteindelijk is de stad Eeklo tussengekomen en het gezin een woning bezorgd. Reactie VSKO: het is goed dat de schoolgemeenschap de zorg voor dit gezin opneemt, maar op 1 september moeten de lessen wel kunnen starten. Mieke Van Hecke heeft dit initiatief gesteund, maar geen algemene oproep gedaan tot schoolasiel.

verslag van het interview met Pascal Reyntjens (International Office of Migrations) 12.12.2006

Team	Naam
IOM	Pascal Reyntjens
SumResearch	Bart Canfyn
SumResearch	Charlotte Noël

IOM est une organisation inter-gouvernementale qui a son siège à Genève et qui compte 119 pays membres.

Ils sont présents dans 155 pays et ont 250 bureaux.

En Belgique, IOM a mis en place, en collaboration avec le SPF Intégration sociale, le programme REAB, Programme d'assistance au retour volontaire (ailleurs, ils fonctionnent souvent avec le Ministère de l'Intérieur ou celui de la Justice). Pascal Reyntjens est le coordinateur du programme.

Les partenaires du programme sont les ONG (Cire, Vluchtelingenwerk, Caritas, ...), les villes et communes, les centres d'accueil. Ces dernières années, ils ont assisté le retour d'environ 3.000 personnes par an. Ce chiffre n'a fait qu'augmenter jusqu'à l'année dernière. Cette année, on constate une diminution. L'assistance au retour volontaire est un des derniers choix. Actions et grèves de la faim ont sûrement donné un signal et incité d'autres personnes. De plus, depuis 1999-2000, des rumeurs courent à propos de la possibilité d'une campagne de régularisation massive. Mais aussi par exemple les slovaques étaient très nombreux et font maintenant partie de l'UE.

Les retours sur l'Afrique sont les moins nombreux. Cela s'explique par les conditions de vie difficiles là-bas, par le fait que la personne qui arrive est souvent en charge de toute une famille restée au pays (30 à 40 personnes comptent sur elle) et également par la distance et la difficulté que la personne a surmonté pour venir (ce qui ne sera peut-être plus jamais possible comparativement à des pays plus proches).

Suite à l'accord avec l'Etat belge, certaines personnes sont exclues des critères, comme les personnes incarcérées pour raisons criminelles.

Le principe du programme est que chaque migrant doit avoir une possibilité de retour dans la dignité.

C'est l'Office des Etrangers qui décide si la personne peut être prise en charge par IOM. La personne doit d'abord contacter l'ambassade car elle doit avoir un laissez-passer pour rentrer dans son pays.

Ils travaillent avec tous les pays sauf le Boutan, où les retours sont pour l'instant impossibles.

Par rapport à l'information disponible dans les centres, IOM édite des brochures en 15 langues et organise des formations auprès des services sociaux des centres. Ils tentent aujourd'hui de systématiser ces formations. Ils organisent également des sessions d'information auprès des groupes de migrants, mais n'observent pas de résultats directs. Des informations individuelles peuvent également être retirées auprès des services sociaux, mais le personnel de ces services est souvent perçu comme celui qui exécute la volonté d'IOM.

En plus du retour volontaire, d'autres programmes de préparation au retour existent comme par exemple le Projet Pilote Congo (2004, Fonds EU des Réfugiés).

Dans le cadre du Fonds Retour EU, un programme va être mis en place, qui vise le montage d'une activité économique, la recherche d'un emploi et d'un logement sur place. Il s'agit de donner des outils aux migrants, aux travailleurs sociaux dans les centres, aux ONG. Des actions sont en préparation pour le Congo, l'Angola, les MENA, les victimes de la traite, les Afghans.

Depuis août 2006, 2 fonds de réintégration ont été créés en collaboration avec Fedasil.

Pour que la réintégration soit effective, il faut travailler à la fois avec les ONG et avec IOM.

Par rapport aux centres fermés, chaque état a le droit de protéger ses frontières. Soit on donne un OQT et on le fait respecter, soit on n'en donne pas. Actuellement, la législation respecte les accords internationaux. C'est son application qui pose problème.

Pour ce qui concerne les familles avec enfants, la durée de la détention doit être la plus courte possible et le centre doit garantir les droits élémentaires tels que l'éducation, des zones récréatives, l'unité familiale, les traitements spécifiques. Les enfants doivent être accueillis dans des endroits spécifiques, pas mélangés aux autres. Il faut que certaines conditions soient réunies.

verslag interview Etienne Vermeersch dd. 13.12.2006

Team	Naam
Professor-emeritus	Etienne Vermeersch
SumResearch	Bart Canfyn
SumResearch	Lore Vandorpe

Er is een groot dilemma verbonden aan de uitwijzingsproblematiek: wanneer men stelt dat het in bepaalde gevallen niet aanvaardbaar is om mensen te repatriëren (bijvoorbeeld gezinnen met kinderen), krijg je het gevolg dat mensen ervoor zorgen in deze situatie te zijn om niet te worden uitgewezen. Dit zou een ethisch pervers effect zijn. Er zijn zeer veel concrete individuele gevallen waarover veel mensen het eens zijn dat het niet aanvaardbaar is om uit te wijzen, maar wanneer dit veralgemeend zou worden, zet dit deur open en zorgt dit ervoor dat niemand nog kan uitgewezen worden.

Een 'generaal pardon' is geen goede oplossing. Dergelijk nieuws raakt snel verspreid in de wereld en zuigt nieuwe mensen aan. Indien er geen voorzorgsmaatregelen genomen worden kan een sneeuwbaaleffect ontstaan en kunnen we zodanig overrompeld worden dat er niets meer kan gedaan worden. Naar de buitenwereld toe zou België de indruk moeten geven dat het hier zeer moeilijk en inhumain is voor vluchtelingen, terwijl men in de praktijk uiterst humaan moet zijn.

In deze context zit je tevens met het probleem van het liegen. Vluchtelingen en asielzoekers hebben het recht om te liegen. Het is de taak van de DVZ en het CGVS om na te gaan of ze al dan niet liegen. Wie betrapt wordt op zware leugens moet daar de gevolgen van dragen, en zou dit sportief moeten opnemen. Anderzijds moet men niet meer terugkomen op een erkenning als achteraf blijkt dat deze gebaseerd is op een leugen (cf. Ayaan Hirsi Ali). Zelfs indien het verhaal dat asielzoekers vertellen niet waar is, zit er sowieso steeds een tragisch verhaal achter. Mensen zijn snel geneigd om mee te gaan in dergelijke tragische verhalen.

Over het algemeen verloopt de asielprocedure vrij correct, maar toch zijn er een aantal manifest tragische gevallen die niet voldoende in rekening gebracht worden. Sommige mensen vallen door de mazen van het net (cf. voorval psychiatrisch gestoorde vrouw). Het systeem klopt dus ergens niet. Duidelijke criteria voor regularisatie vastleggen gaat niet, men kan immers niet eenduidig vastleggen wat humanitair is. Als

antwoord hierop heeft prof. Vermeersch voorgesteld om een afvaardiging te maken van de verschillende democratische partijen in de Kamer – onafhankelijk van de minister en DVZ - die geregeld 'randgevallen' onderzoekt en adviseert aan de minister. Hierbij moet in het achterhoofd gehouden worden dat er geen ideale oplossing bestaat: ofwel hanteert men zeer brede criteria met als gevolg dat er mensen profiteren die er geen recht op hebben, ofwel hanteert men zeer enge criteria waardoor tragische gevallen door het net vallen. De oprichting van een commissie zal dit dilemma in wezen niet wegnemen: de commissie kan immers ook streng of laks zijn.

Wat moet er gebeuren met de mensen die op korte termijn een negatieve beslissing kregen en het land moeten verlaten? Sommigen stellen dat de Belgische staat er maar voor moet zorgen dat deze mensen effectief worden uitgewezen. Wanneer mensen erin slagen om hier desondanks jaren te verblijven, is dit de schuld van de Belgische staat en moeten deze mensen geregulariseerd worden. Wanneer men echter actief gaat zoeken naar mensen met een BGV (bv. via razzia's), krijgt men echter gestapo-praktijken. Het is niet mogelijk om mensen op straat constant te controleren.

Men zou zoveel mogelijk informatie moeten bijhouden van uitgeprocedeerden. Men moet deze mensen uitdrukkelijk laten weten dat ze vastgehouden en gedwongen gerepatrieerd zullen worden wanneer ze nogmaals gevat worden.

Wanneer mensen vastgehouden worden zou binnen een termijn van 2 maanden een LP moeten verkregen kunnen worden. Het heeft geen zin om mensen voor wie geen LP kan verkregen worden vast te houden. Mensen die er echter zelf alles aan doen om geen LP te verkrijgen of zich zo heftig verzetten dat ze niet kunnen uitgewezen worden, zouden moeten blijven vastzitten in een gesloten centrum, desnoods jaren. Men kan immers niet zeggen dat men opgesloten is wanneer de deur naar het thuisland openstaat. Het huidige systeem (waarbij mensen maximaal

5 maanden in totaal kunnen vastgehouden worden) zet mensen ertoe aan om zich zeer heftig verzetten tegen hun repatriëring: men weet immers dat men terug vrijkomt wanneer men enkele maanden volhoudt (cf. Semira Adamu).

Voor de gezinnen met kinderen is de problematiek nog moeilijker. Kinderen hebben geen enkele oorzaak aan hun situatie (i.t.t. de ouders die in sommige gevallen zelf verantwoordelijk zijn voor hun illegale verblijfssituatie omdat ze binnen een redelijke termijn een negatieve beslissing kregen, maar het BGV naast zich neerlegden). Veelal zijn deze kinderen 'echte Belgen': ze kennen hun thuisland niet, de taal niet, ... Vaak zijn ze sterk gemotiveerd om er iets van te maken en hebben ze een sterke relatie met hun omgeving (leerkrachten, klasgenoten ...). Deze kinderen staan hier voor een toekomst die volledig kapot geslagen wordt bij een repatriëring. Een goede oplossing bestaat hier niet. Eventueel zouden een aantal concrete voorbeelden kunnen gesteld worden waarbij repatriëring niet aanvaardbaar is (opnieuw op gevaar van misbruik). Anderzijds zouden er toch geregeld gezinnen met kinderen moeten uitgewezen worden als voorbeeldfunctie.

Een mogelijkheid bestaat erin om te eisen dat mensen traceerbaar zijn en dat de adresgegevens bekend zijn. Mensen die dan toch verdwijnen zouden zonder pardon gerepatrieerd moeten worden wanneer ze gevat worden. Voorwaarde hierbij is dat mensen zeer goed geïnformeerd zijn over alle mogelijke consequenties.

Voor gezinnen met kinderen zou het vasthouden beperkt moeten blijven tot 2 à 3 weken. Gezinnen voor wie men deze garantie op een snelle behandeling niet kan geven zouden niet mogen opgesloten worden.

Als alternatief voor het vasthouden van gezinnen in gesloten centra kan gezocht worden naar een 'verzekerde bewaring' waardoor men niet zomaar kan verdwijnen. Dergelijke 'verzekerde bewaring' moet op een zeer

humane manier gebeuren en moet voor kinderen zo weinig mogelijk traumatiserend zijn: het mag niet overkomen als een gevangenis (bv. in een oude school of oud klooster), kinderen moeten vrij kunnen buitenspelen, voldoende mogelijkheden voor ontspanning en educatie. Het onderwijs dat de kinderen krijgen moet aangepast zijn aan de korte opsluitingsduur en moet bruikbaar zijn in het thuisland (bv. Engels, informatica, ...). Tenslotte moeten de kinderen ook goed geïnformeerd worden over hun situatie; deze taak kan niet enkel aan de ouders overgelaten worden.

verslag interview met Jozef De Witte en Julie Lejeune (Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding) dd. 13.12.2006

Team	Naam
Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding, directeur	Jozef De Witte
Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding, Observatorium voor Migraties	Julie Lejeune
SumResearch	Bart Canfyn
SumResearch	Marie Le Roy

Het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding is een overheidsdienst, waarvan de opdracht wordt bepaald door het Parlement. Eén van de taken van het Centrum bestaat erin te waken over de fundamentele rechten van de vreemdelingen op het grondgebied. In deze optiek is het niet de opdracht van het Centrum zich uit te spreken voor of tegen open grenzen, voor of tegen het bestaan van gesloten centra. Deze vragen door SumResearch gesteld in het kader van de studie, kunnen dus niet worden beantwoord.

De gesloten centra worden, zoals voorzien in de opdracht, regelmatig bezocht door het Centrum. Hierover wordt gerapporteerd aan de Dienst Vreemdelingenzaken.

Het studievoorstel van SumResearch schrijft: "... aan de ene zijde zijn we er met ons allen over eens dat momenteel zowel het maatschappelijke als economische draagvlak ontbreekt om elke politieke en/of economische vluchteling die naar ons land komt zowel op te vangen als een legaal verblijfstatuut te geven: dit kan nooit de bedoeling zijn, en is trouwens voor een klein land als het onze, binnen zijn Europese constellatie, quasi onmogelijk."

Het Centrum is het niet eens met deze stelling, meer bepaald dat dit nooit de bedoeling kan zijn. De Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens (VN), zegt dat iedereen het recht heeft zijn land te verlaten. Dit impliceert in feite dat iedereen ook het recht heeft een land binnen te komen, hoewel dit niet in de Verklaring is opgenomen, dit zou immers gelijkstaan met open grenzen. Het Centrum ziet dit als een utopie, die echter richting moet geven aan het denken over migratie.

Beleid en procedure

Het beleid moet erop gericht zijn de groep personen in de gesloten centra te verkleinen, en enkel op te sluiten wanneer het echt nodig is. Zeker bij families moet al het mogelijke worden ondernomen, behalve opsluiting.

Het besluit tot vasthouding en repatriëring van vreemdelingen moet legitiem zijn, alle stappen van de procedure moeten waterdicht ("blindé") zijn, oa wat betreft de rechten tot verdediging, beroepstermijnen, volle rechtsmacht van beroepsinstanties, ... Detentie kan slechts een maatregel in laatste instantie zijn en van zo kort mogelijke duur, onder de voorwaarde dat de procedures correct verlopen.

Beleidsbeslissingen moeten steeds uitgaan van het proportionaliteitsbeginsel, zijnde een afweging van drie elementen: het doel van de aangenomen maatregel moet legitiem zijn, de maatregel moet de meest adequate en doeltreffende maatregel zijn ten aanzien van dit doel, en de maatregel moet de minste schade veroorzaken aan de rechten van de mens en het kind..

Wat betreft de procedure kaart het Centrum aan dat er lacunes bestaan, zo wordt bijvoorbeeld de werking van het INAD-centrum niet geregeld door een KB, waardoor dit zich in feite in een juridisch vacuüm bevindt. Het is nodig dat het detentie- en verwijderingsbeleid wordt gecontroleerd en geëvalueerd, waartoe het Centrum op grond van zijn missies kan bijdragen (oa bezoeken aan de gesloten centra). Het Centrum laakt het gebrek aan cijfermateriaal met betrekking tot detentie en verwijdering. Bijvoorbeeld: correcte aantallen, de feitelijke verblijfsduur (ipv gemiddelde) per persoon per centrum. Deze gegevens zijn absoluut nodig wil men een kosten-batenanalyse kunnen maken, zowel ten aanzien van de rechten van de mens als op financieel vlak.

Het Centrum verwijst naar de richtlijn van het Europese parlement (zie boven) met betrekking tot terugkeer, waarin onder andere in eerste instantie wordt uitgegaan van een vaste termijn voor vrijwillige terugkeer (voor iedereen), vervolgens eventueel vasthouding indien er een risico voor ontsnapping bestaat. De richtlijn behandelt ook alternatieven als huisarrest, borgsom, in beslagname van documenten en meldingsplicht.

Het is onmogelijk dat eenzelfde sociaal assistent met de vreemdeling spreekt over de asielaanvraag en over vertrek, dit kan men niet maken. Er moeten dus gescheiden circuits blijven bestaan.

Het Centrum acht het belangrijk en noodzakelijk een economische evaluatie (kosten – baten) te maken van het huidige systeem en een vergelijking te maken met een systeem waarin men met de asielaanvrager zeer snel over terugkeer spreekt. Vanuit mensenrechtenstandpunt is dit laatste alleszins beter, het zou goed zijn ook te weten of dit al dan niet ook goedkoper is.

Het Centrum pleit ervoor bij dat een aanvraag tot machtiging tot verblijf op grond van humanitaire redenen door een gezin met schoolgaande kinderen dat reeds twee jaar in België is, meteen een onderzoek ten gronde wordt uitgevoerd (dus niet eerst een ontvankelijkheidsonderzoek). Daarnaast dient zelfstandige terugkeer nog meer aangemoedigd te worden, door te overtuigen, door incentives, ...

Gezinnen met kinderen in gesloten centra

Het jaarverslag van het Centrum stelt duidelijk dat kinderen niet thuishoren in gesloten centra. Verdere stellingname hierover behoort niet tot de wettelijke opdracht van het Centrum.

Het Centrum gaat wel in tegen het huidige beleid dat gezinnen in gesloten centra vasthoudt, zolang er geen andere oplossing is gevonden voor hen. Deze politiek is in strijd met de rechten van de mens en het kind. Het enige alternatief vandaag is dan ook te stoppen met opsluiting van gezinnen.

Vervolgens moet worden nagedacht over de kosten en de baten, maar de opsluiting in gesloten centra mag daarbij niet het vergelijkingspunt zijn. Er moet worden afgestapt van het uitgangspunt van opsluiting van gezinnen in een gesloten centrum. Het huidige systeem wordt reeds enkele jaren toegepast, maar werd dit ooit geëvalueerd?

In 2005 heeft het Centrum een reeks thematische bezoeken gebracht aan de gesloten centra 127, 127bis en INAD, waarbij gezinnen werden bevraagd mbv vragenlijsten.

Alternatieven die worden ontwikkeld en toegepast, zullen door het Centrum worden onderzocht ten aanzien van de fundamentele mensenrechten. Alternatieven moeten alleszins performanter zijn dan het huidige systeem dat nooit werd geëvalueerd.

Indien het effectief om een kleine groep gezinnen gaat, dient grondig te worden geëvalueerd of het wel verantwoord is de rechten van deze groep aan te tasten. Is het dit wel waard en is een beleid van opsluiting dan nog verantwoord? Dit debat moet publiek worden gevoerd in het Parlement. Er moet ten alle prijze worden vermeden dat dit dossier een symbooldossier wordt, dat leidt enkel tot verdere polarisering. De studie naar alternatieven voor vasthouding van gezinnen zal alleszins verder moeten gaan dan de alternatieven, maar moet het hele migratiebeleid onderzoeken.

Het argument dat gesloten centra nodig zijn als afschrikking is volstrekt fout vanuit de mensenrechten. Men mag geen mensen misbruiken om anderen te ontmoedigen te migreren.

Tot slot benadrukt het Centrum ook de link tussen de publieke opinie en het voorkomen van racisme enerzijds en het politieke discours anderzijds. Mededelingen vanuit de politieke wereld, vb. tevredenheid over een dalend aantal asielaanvragen, beïnvloeden zeker de publieke opinie en de negatieve beeldvorming ten aanzien van vreemdelingen.

verslag interview met Solentra dd. 13.12.2006

Team	Naam
Solentra, kinderpsychologe	Geertrui Serneels
Solentra, kinderpsychologe	Ida Flament
SumResearch	Bart Canfyn
SumResearch	Marie Le Roy

Solentra is verbonden aan het AZ-VUB en werkt rond trauma bij kinderen. Vanuit deze werking komt men vaak in aanraking met asielzoekers en de psychologische hulpverlening aan deze kinderen. Dit gebeurt via de centra (open of gesloten), via Artsen zonder Grenzen of via dokters. Solentra werkt niet samen met DVZ en is apolitek.

Solentra komt in contact met kinderen in gesloten centra wanneer de dokter van het centrum (vnl. 127bis) hen contacteert. Het gezin wordt vervolgens opnieuw naar een open centrum gebracht, waar gedurende 4 tot 6 maanden begeleiding van het kind nodig is om een diagnose te stellen (bepalen welk type zorg nodig is). Daarnaast heeft Solentra ook veel ervaring in de begeleiding van niet-begeleide minderjarigen.

Beleid en procedure

De studie moet kaderen in een ruime, globale, positieve migratiepolitiek. Op dit moment wordt migratie overwegend negatief voorgesteld (asielaanvraag, repatriëring, ...), maar daar moet een positief verhaal tegenover staan: bepaalde groepen vreemdelingen kunnen wel komen, in functie van wat in onze maatschappij nodig is (cfr knelpuntberoepen). Het migratiebeleid moet gekoppeld zijn aan het beleid inzake ontwikkelingshulp. Beide aspecten hangen onlosmakelijk samen.

Solentra klaagt volgende aspecten van de asielprocedure aan:

- duur
- het kwalitatieve, psychologische wordt niet in rekening gebracht: het is allesbehalve evident het vluchtverhaal te vertellen en reconstrueren, zoals dat wordt gevraagd in de interviews bij de asielinstanties. De mensen worden in dit gesprek getest en er worden bijna uitsluitend feiten gevraagd. Het is zeer moeilijk zich dit allemaal te herinneren wanneer men zich in een dergelijke stress-situatie bevindt (land ontvluchten, onzekerheid, ondervraging, ...). Dit verloopt allemaal veel te Westers, te egocentrisch.

- niet begeleide minderjarigen: de procedure is als Russische roulette. Deze jongeren hebben twee keuzes: ofwel vraagt men asiel, ofwel niet en kunnen ze tot 18 jaar legaal in België blijven. Vervolgens is het puur willekeurig of men op 18 jaar al dan niet papieren krijgt, op basis van zeer vage criteria (bijvoorbeeld meer kans voor meisjes of als men hier jonger aankomt).

Het is zeer belangrijk terugkeer bespreekbaar te maken. Onderliggend (psychologisch, beleving) denken mensen, wanneer ze hun land verlaten, ooit te kunnen terugkeren, nostalgie en heimwee zijn zeker aanwezig. Niettemin wil men hier blijven zolang de structuren in het thuisland niet voldoende zijn. Psychologisch is terugkeer even moeilijk als emigratie. De reïntegratie in het land van herkomst vergt evenveel aanpassing als de integratie in België. Zelfstandige terugkeer moet daarom op een humane, dus begeleide manier kunnen gebeuren, bijvoorbeeld door een NGO ter plaatse, in feite net zoals de integratie van vreemdelingen hier georganiseerd is. De huidige begeleiding van zelfstandige terugkeer door IOM, namelijk 700 euro en één gesprek, is volstrekt onvoldoende.

Mensen moeten na een verblijf in ons land iets kunnen terugnemen, bruikbaar in het land van herkomst, vb. beroep, taalkennis, ... Dit maakt dat de periode die ze hier hebben doorgebracht ook zinvol is geweest.

Recent werd door de Belgische overheid een film getoond in Kinshasa die de Congolezen moet ontmoedigen om naar België te komen. Dit heeft volgens Geertrui Serneels volstrekt geen zin: het zal in België altijd beter zijn dan in Afrika, ook al moet men hier leven in de illegaliteit.

Voor goede voorbeelden in het buitenland verwijst Solentra in de eerste plaats naar Canada.

Kinderen in gesloten centra

Vooreerst stelt Solentra duidelijk, net als Prof. Hayez, dat de gevolgen van opsluiting voor kinderen desastreus zijn. Het is wel degelijk voor

kinderen een traumatische ervaring, aangezien zij de situatie niet kunnen begrijpen. Dit hangt uiteraard ook samen met de ratio, vanaf een bepaalde leeftijd is men wel in staat de dingen te plaatsen (ongeveer 14 à 15 jaar, afhankelijk van kind tot kind).

Solentra heeft evenmin een antwoord op de vraag wat te doen met gezinnen die uitgeprocedeerd zijn en het land niet vrijwillig verlaten.

Bijlage:

Aanvullende tekst Ida Flament over opsluiting van kinderen, ter aanvulling van interview en expertenpanel

Vooreerst wil ik nogmaals onderlijnen dat Solentra tegen de opsluiting van kinderen is. Dit is voor kinderen een traumatische ervaring, ze worden uit hun dagelijks leven gerukt en het is voor hen heel moeilijk te begrijpen wat er met het gezin aan het gebeuren is en waarom ze worden opgesloten als ze niets hebben misdaan.

De vraag of het een verbetering is om deze gezinnen in "hotels" op te vangen/op te sluiten, blijft het vooral de kwaliteit van de opvang een cruciale factor. Uiteraard is betere infrastructuur te verkiezen. Dan denkt Solentra vooral aan de mogelijkheid om als gezin te blijven functioneren, bijvoorbeeld door kleine appartementjes te voorzien.

Van de optie van 1 gezinslid op te sluiten is Solentra geen voorstander, dat is verscheurend voor heel het gezin, letterlijk en psychologisch. De ouders een enkelband geven is ook een optie waarover verder nagedacht zou kunnen worden. In dit geval kan het gezin in zijn dagelijkse routine blijven. Maar ook dan is het reeds nodig om de kinderen voor te bereiden op de terugkeer.

Inzake vrijwillige terugkeer blijft voorbereiding essentieel: wat heeft het gezin nodig om in het land van herkomst een nieuw en beter bestaan te kunnen opbouwen. Dit kan gaan over opleiding, een vak leren, ...

Vraag blijft natuurlijk hoe vrijwillig de terugkeer is.

verslag interview Kati Verstrepen dd. 20.12.2006

Team	Naam
Advocate	Kati Verstrepen
SumResearch	Bart Canfyn
SumResearch	Lore Vandorpe

Kati Verstrepen is advocate gespecialiseerd in het vreemdelingenrecht en werd aangeduid door de Orde van Vlaamse Balies voor dit interview. Kati Verstrepen was tevens lid van de regularisatiecommissie.

DVZ is nog steeds zeer ondoorzichtig en ontoegankelijk. De dienst is niet goed gestructureerd en werkt niet naar behoren. Bovendien zijn de voorwaarden voor regularisatie niet duidelijk. Zo worden mensen die actie ondernemen dikwijls wel geregulariseerd, terwijl anderen met hetzelfde dossier niet.

Het oprichten van een commissie die moet oordelen over de regularisatieaanvragen is een waardevol alternatief ten aanzien van de huidige procedure via de minister en de DVZ. Hierbij zijn er evenwel duidelijke criteria voor regularisatie noodzakelijk, teneinde de rechtszekerheid te garanderen. In het verleden heeft dergelijke commissie reeds bestaan, maar zonder duidelijke criteria voor regularisatie blijft het net zo goed een loterij, met andere interpretaties afhankelijk van de persoon.

Het is uiterst belangrijk dat de asielprocedure ingekort wordt. Mensen die duidelijk niet in aanmerking komen voor asiel moeten dat onmiddellijk weten en onmiddellijk het land verlaten. Het geeft geen zin om deze mensen jaren te laten wachten op een beslissing. Anderzijds is er een nieuwe regularisatiecampagne noodzakelijk waarbij iedereen die hier enkele jaren is en de openbare orde niet schaadt mag blijven. Hierna moeten er daadwerkelijk kortere procedures komen. Dit geldt voor alle asielzoekers, maar in het bijzonder voor de gezinnen met kinderen. Zij zouden voorrang moeten krijgen bij de behandeling van de asielprocedure.

Wanneer een negatieve beslissing binnen een redelijke termijn genomen is, moet het vasthouden in gesloten centra en gedwongen repatriëring desnoods kunnen. Het vasthouden van mensen in gesloten centra kan enkel wanneer dit kort en kordaat gebeurt en legalistisch is. Indien

mensen niet repatrieerbaar zijn heeft het ook geen zin om hen op te sluiten en kunnen ze beter meteen geregulariseerd worden.

Bij een negatieve beslissing moet duidelijk gezegd worden dat men niet kan blijven, en moeten mensen aangespoord worden om vrijwillig terug te keren. Mensen die hier niet op in gaan moeten zeer snel opgepakt en gerepatrieerd worden, zonder maanden te wachten. Desnoods tijdens het schooljaar, het heeft immers geen zin om kinderen hier onderwijs te laten volgen als ze toch niet kunnen blijven. De huidige gesloten centra zijn echter totaal niet voorzien voor de opvang van kinderen (kleine lokalen, geen materialen, te weinig buitenruimte, ...). Dit kan veel beter georganiseerd worden. Wanneer mensen dan toch opgesloten moeten worden, dient dit op een veel menswaardigere manier te gebeuren.

De gezinnen met kinderen vormen slechts een zeer klein aandeel binnen de groep asielzoekers. Ongeveer 5% van de dossiers van Mevr. Verstrepen betreft gezinnen met kinderen.

Er is geen bezwaar tegen arbeidsmigratie voor zover dit niet de enige vorm van migratie is. Ook mensen die geen bijdrage voor ons land kunnen leveren moeten geholpen worden.

Als advocaat is het zeer moeilijk om te weigeren een beroep aan te gaan bij de RvS, zelfs indien de persoon in kwestie geen enkele kans maakt. Wanneer een advocaat toch weigert, wordt gewoon naar een andere advocaat gestapt. De nieuwe filter die zal ingebouwd worden voor de RvS zal hieraan weinig veranderen, gezien de mogelijkheid om in beroep te gaan blijft bestaan. Veel asielzoekers hebben het gevoel dat ze tijdens de procedure nooit een eerlijke kans kregen gezien ze nooit voor een rechter verschenen zijn. Dit zal nog verslechteren met de nieuwe procedure, omdat deze nog meer dan vandaag schriftelijk zal verlopen. Zo krijgen mensen het gevoel dat er niet geluisterd wordt naar hen door mensen met kennis van zaken. Op het CGVS werken zeer goede juristen met een grondige landenkennis, maar helaas ook andere. De advocaat mag dit

gehoor wel bijwonen, maar kan niet tussenkomen (enkel op het einde van het gesprek mag de advocaat het verhaal resumeren en kaderen binnen de conventie van Genève of de subsidiaire bescherming). Het CGVS wordt door de asielzoeker niet beschouwd als een echte rechtbank omdat men geen rechter te zien krijgt. Wanneer men dan uiteindelijk terecht komt bij de RvS wordt dit wel ervaren als een rechtbank, maar krijgt men quasi geen tijd om zijn verhaal te vertellen. De oprichting van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen leek hieraan te verhelpen, nu deze zetelt als een administratief rechtscollege. Nu blijkt dat deze RVV geen onderzoeksbevoegdheid heeft en de procedure overwegend schriftelijk zal verlopen vervallen we weer terug op de oude kritiek.

De ervaringen met IOM zijn niet altijd positief: sommige beloften ten aanzien van de mensen die terug gebracht worden worden niet nagekomen. Mits een betere begeleiding in het thuisland zouden veel meer mensen bereid zijn om vrijwillig terug te keren.

verslag interview prof. Parmentier dd. 20.12.2006

Team	Naam
Hoogleraar KUL, faculteit Rechtsgeleerdheid	Stephan Parmentier
SumResearch	Bart Canfyn
SumResearch	Marie Le Roy

Situering

Stephan Parmentier is hoogleraar aan de KUL en heeft reeds heel wat onderzoek gevoerd naar asiel en migratie, samen met Prof. Marie-Claire Foblets, waarbij zij voornamelijk de aspecten rond migratie behandelde en prof. Parmentier de juridische aspecten van asiel en mensenrechten, zowel nationaal als internationaal. Hij was bovendien bijzitter in de Vaste Beroepscommissie, en was jarenlang actief in Amnesty International.

Vanuit deze ervaring werd prof. Parmentier gevraagd als lid van de eerste commissie Vermeersch (1998), opgericht door minister Van den Bossche na de dood van Semira Adamu, onder voorzitterschap van ethicus Etienne Vermeesch. Prof. Parmentier kreeg de functie van rapporteur van deze commissie. Dit was zeer intensief, want moest snel gebeuren onder druk van de publieke opinie.

Opmerkingen bij de eerste commissie Vermeersch:

Prof. Parmentier is tevreden over het eindresultaat, gezien de beperkte middelen, maar minder tevreden over de procedure:

- de commissie was onevenwichtig samengesteld: te veel vertegenwoordiging vanuit de politie
- het eindrapport kwam tot stand onder zeer grote (te grote) druk
- de minister gebruikte de commissie te veel als legitimerend instrument
- achteraf werd de commissie opnieuw samengeroepen over de implementatie van de aanbevelingen. In feite werd de commissie misbruikt om het gebruik van geweld bij verwijderingen te regelen en los te koppelen van de rest van de aanbevelingen. Maar alles hangt samen, en het was geenszins de bedoeling enkel een stukje eruit te lichten. De andere aanbevelingen werden dan ook genegeerd. Prof. Parmentier voelt zich in zekere zin gebruikt en wilde dit politieke spel eigenlijk niet meespelen. Hij raadt SumResearch dan ook aan te

zorgen dat de studie een totaalpakket aan aanbevelingen doet, waar alles samenhangt en onlosmakelijk met elkaar moet verbonden zijn.

In 2004 werd naar aanleiding van het proces en de veroordeling van enkele politiemensen een nieuwe commissie opgericht, opnieuw onder voorzitterschap van Etienne Vermeersch, en opnieuw met Prof. Parmentier als rapporteur. Deze commissie heeft langer kunnen werken dan voorzien en daardoor de gebreken van de eerste commissie kunnen remediëren, onder andere door empirische onderbouw en door internationale vergelijking. De focus van het nieuwe eindrapport lag op de verwijdering en het gebruik van dwang.

Het migratie- en asielbeleid

Prof. Parmentier pleit voor een transparant, geïntegreerd migratiebeleid, met een duidelijke logica, dat zich situeert binnen een keten- of netwerkgedachte.

Het beheersperspectief en migratie mogen niet worden losgekoppeld. Alle facetten zijn duidelijk verbonden: binnenkomst (asiel of andere) en migratie: alles hangt samen, zoals communicerende vaten. Alle organisaties en instanties zijn verbonden. Deze gedachte moet het kernpunt van het beleid zijn: binnenlandse en buitenlandse zaken moeten meer samenwerken, departementen mogen niet geïsoleerd werken. Er moet dus ook meer worden geïnvesteerd in de landen van herkomst, om conflicten op te lossen. "We kunnen de kraan wel sluiten, maar intussen blijft het stuwmeer maar groeien" (door binnenlands beleid en procedures kunnen we wel zorgen dat migratie gecontroleerd wordt, maar intussen blijven de problemen in de thuislanden zich opstapelen en proberen steeds meer mensen te migreren).

Binnen deze ketengedachte vormt detentie een heikel punt. We moeten dit bekijken vanuit een doel – middelen logica, waarbij een centrale vraag moet zijn waarom wordt gedetineerd. Prof. Parmentier kan hiervoor slechts denken aan één reden, namelijk dat de overheid de fysieke locatie

wil kennen van personen die het grondgebied moeten verlaten (meestal ten gevolge van een definitieve afwijzing van hun asielaanvraag). Wanneer een beslissing genomen is, moet de overheid de fysieke locatie van personen kennen. Detentie is dan het laatste redmiddel en mag dus niet nodig zijn als men mensen wel kan vinden. Er moeten goede redenen zijn. Detentie wordt te veel als doel gebruikt en te weinig als middel.

Detentie moet een instrument zijn dat een doel kan dienen. Anders is het discretionair, en is het geen uitvoering voor bestaande regels. Het debat moet in de eerste plaats worden gevoerd over het doel, daarna kunnen middelen worden gezocht om dat doel te bereiken. Inzake asiel is het doel momenteel enorm vaag (cfr, "bergtop in de mist"), en er wordt enkel over de middelen gesproken.

Op dit moment is het systeem nogal pervers: aan de ene kant wil men op het einde van de procedure de fysieke locatie kennen, aan de andere kant duurt de procedure vaak enorm lang. Prof. Parmentier vraagt zich dan ook af of er geen andere systemen te bedenken zijn om de fysieke locatie van gezinnen te kennen. Men begrijpt immers niet waarom men is opgesloten, het zijn geen criminelen.

Het probleem is dat men niet logisch durft door te denken. Indien de overheid een negatieve beslissing niet uitvoert (BGV, wat vaak gebeurt), kan de procedure in feite beter worden afgeschaft. Dit staat dan immers gelijk met de logica van open grenzen: ofwel krijgt men een statuut, ofwel een negatieve beslissing die dan niet wordt uitgevoerd.

Wat is dan het doel van het migratie- en asielbeleid? Is er iemand die dit kent? Waarom zijn sommige mensen "nodig", en andere niet? Het debat wordt hierover niet gevoerd, het gaat steeds enkel over integratie. Er is bij alle partijen eerlijkheid nodig, we moeten over alles willen praten. Dit geldt ook voor de NGO's die vaak een zwakke logica hebben omdat ze over sommige aspecten zwijgen. We moeten durven praten, ook over taboes.

Belangrijk is het doel van de natiestaat in te passen in het Europees kader, dit debat moet dus op hoger niveau worden getild. Een zwakke schakel hierbij is dat momenteel in de EU consensus over alle landen nodig is en dus weinig beslissingen kunnen worden genomen.

De optie van het samenbrengen van de verschillende migratiebevoegdheden onder één minister moet opnieuw bekeken worden vanuit de doel – middelen gedachte. Het doel is de integratie van het beleid. We mogen er niet op voorhand van uitgaan dat dit het evidente of enige middel is om dit doel te bereiken.

Prof. Parmentier is helemaal geen tegenstander van regularisatie: rechten en plichten van het individu zijn gebonden aan de rechten en plichten van de staat. Deze moet de gevolgen dragen wanneer de beslissing te lang duurt.

Gezinnen en alternatieven

Het rapport van de tweede commissie Vermeersch zegt weinig of niets over kinderen: moet hiermee dan op dezelfde manier worden omgegaan als met de anderen? Het elementaire principe daarbij is de familie-eenheid, dit is het meest humaan en juridisch het meest correct.

Het kernprobleem is dat sommige ouders hun kinderen misbruiken in hun eigen voordeel, om niet gedetineerd en niet verwijderd te worden en wel geregulariseerd te worden.

Voor kinderen gelden niet alleen de mensenrechten, maar ook de kinderrechten. De kinderrechten moeten absoluut gerespecteerd worden, dus ook het recht op onderwijs. Dit betekent volgens Prof. Parmentier niet automatisch dat kinderen nooit ofte nimmer mogen opgesloten worden, maar het is duidelijk dat dit een allerlaatste redmiddel zou moeten zijn. Het basispunt is dat kinderen onderwijs moeten genieten, en dat best ontvangen in een geschikte omgeving, en een oord van detentie is dat zeker niet. Dat is ook de draagwijdte van de opmerking dat de verhouding

tussen doelen en middelen dient scherp te worden gesteld: onderwijs is de doelstelling waarop niet kan afgedongen worden, over de precieze middelen om deze te verwezenlijken kan verder gediscussieerd worden.

Opnieuw is het essentieel dat alternatieven moeten worden geformuleerd en toegepast binnen een duidelijke doel – middel verhouding. Enkel op deze wijze kunnen ze zinvol zijn.

Voor prof. Parmentier is het helemaal geen alternatief om mensen die niet vrijwillig vertrekken hier uiteindelijk toch te laten, omdat we ze kunnen gebruiken op de arbeidsmarkt. Dit is een perverse redenering, eerst moet het doel bepaald worden: hoeveel en welke mensen hebben we nodig? Dit moet deel uitmaken van een duidelijk migratiebeleid. Bijvoorbeeld, Canada beschikt over een eerlijk systeem; enerzijds is er asiel, anderzijds contingentering van bepaalde beroepen.

Eén van de aanbevelingen van de commissie Vermeersch was een macro-economische analyse te maken van het verwijderingsbeleid. Dit werd nog niet gerealiseerd, maar blijft noodzakelijk binnen het hele debat. Het gaat dan om een macro-economische analyse van de totale kostprijs van het gehele verwijderingsbeleid. Een dergelijke analyse beperkt zich immers niet tot de berekening van het aantal uren van de politiemensen die de verwijderingen uitvoeren, maar omvat minstens ook: de kostprijs van de vliegtuigtickets en eventueel van de speciale vluchten waarmee personen uit België worden verwijderd, de kosten van de detentie van personen op de luchthaven en in de gesloten centra; de kostprijs van de hele procedure tot bepaling van het statuut van vluchteling (ook de opvang, ook de beroepsprocedure), etc.

Ontradend werken is een optie, maar dit mag niet arbitrair gebeuren (niet af en toe een gezin met dwang uitwijzen om een reputatie te scheppen). Dit is misschien efficiënt, maar niet humaan en oneerlijk en dus moeilijk te legitimeren.

verslag interview Gemeenschapsonderwijs dd. 19.01.2007

Team	Naam
Gemeenschapsonderwijs, adviseur-coördinator pedagogische begeleidingsdienst	Lut Stroobants
Gemeenschapsonderwijs, beleidsadviseur	Lucas Brion
SumResearch	Bart Canfyn
SumResearch	Marie Le Roy

Voor het Gemeenschapsonderwijs is het onderwerp van de vasthouding van gezinnen in gesloten centra vrij onbekend, tot nog toe is de koepel niet in het debat betrokken.

Het recht op onderwijs voor minderjarigen is voor het Gemeenschapsonderwijs uiteraard een basisgegeven. Principieel is ook de stelling dat de opsluiting van kinderen niet strookt met de kinderrechten.

GO spreekt zich niet uit over het asielbeleid, wel is men voorstander van regularisatie wanneer de hele procedure te lang heeft aangesleept.

De bereidheid van het GO om een rol te spelen en mee te werken is zeer groot. Niettemin is een brede expertise nodig om een structuur uit te werken, waarbij GO kennis op vlak van onderwijs, didactiek, pedagogie kan inbrengen.

In geval dat opsluiting van kinderen in gesloten centra niet kan worden vermeden, is het absoluut noodzakelijk onderwijs uit te bouwen, met volledige medewerking van het Gemeenschapsonderwijs, binnen een goede, maar flexibele structuur. Hoe kort het verblijf ook is, kinderen hebben recht op onderwijs. Praktisch zijn daarvoor zeer ervaren, soepele leraren nodig, die beroep kunnen doen op adviseurs voor permanente feedback (vb. Peter Adriaenssen).

Het Vlaamse onderwijsbeleid besteedt veel aandacht aan trajectbegeleiding. Zeker in gesloten centra kan dit een belangrijk gegeven zijn. Het voorbeeld van Finland, waar leraren niet alleen voor de leerlingen staan, maar omkaderd zijn door polyvalente teams (vb. ook zorg, arbeidswereld, ...), kan in gesloten centra op kleine schaal worden gerealiseerd. Het gaat dan over trajectbegeleiding in de meest brede zin van het woord.

Er wordt ook aandacht gevestigd op een groep jongeren die leeft in de illegaliteit in de Vlaamse steden, die niet bereikt worden wat betreft onderwijs. Schattingen wijzen aan dat dit toch over een grote groep gaat. Het GO maakt zich zorgen over deze jongeren, die weinig of geen toekomstperspectieven hebben.

Het Gemeenschapsonderwijs verklaart erg bereid te zijn om mee te werken wat hun expertise betreft aan elke vorm van onderwijs voor niet-legale gezinnen met kinderen, in afwachting van mogelijke repatriëring.

verslag interview Fabian Lutz dd.02.02.2007

Team	Naam
European Commission DG JLS	Fabian Lutz
SumResearch	Bart Canfyn
SumResearch	Lore Vandorpe

Dr. Fabian Lutz is working at the Directorate-General for Justice, Freedom and Security of the European Commission (Directorate B2: Immigration and Asylum), where he is involved in the follow-up of the proposal for a Directive on common standards and procedures in Member States for returning illegally staying third-country nationals (COM 2005(391)).

The proposal tries to provide for clear, transparent and fair common rules concerning return, removal, use of coercive measures, temporary custody and re-entry, to assure adequate and similar treatment of illegal residents throughout the EU, regardless of the Member State where they are apprehended. The objective of the directive is twofold: (1) effective return rules as a necessary reverse of a credible migration policy, (2) full respect for fundamental human rights and freedom of persons.

According to the principle of subsidiarity, the proposal remains rather general and has not been worked out in detail. The current traditions and practices of the different member states are greatly differing (for example France applies a maximum detention period of 30 days, while Germany applies unlimited detention). Currently, the Member State's only reference is the European Convention on Human Rights. These principles have to be converted into a directive.

The proposal of directive still has to be approved by the European Parliament and Council. Critiques are very ambiguous: according to the Council the directive focuses too much on human rights and too little on the efficiency of return, the Parliament claims the opposite. It's very difficult to find a consensus between these two attitudes. There's a real threat that the directive turns out to be an empty box. Under the current presidency of Germany, the chances of approval of the directive are very small. Germany has a strict return policy and is very critical towards the directive and considers it too protective. Belgium takes in a moderate position and carefully supports the proposal.

Temporary custody – also for families and minors - is possible, but only as a last resort (see article 14). There must be a risk of absconding which can not be prevented by other less coercive measures (for example regular reporting to the authorities, deposit of a financial guarantee, ...). In this case detention is legitimate and even should be applied by the member states. When applying temporary custody, all safeguards and human rights principles have to be respected (see article 15). It would be a very dangerous message to announce that families with children can not be placed under temporary custody. A liberal policy is always a pull factor for illegal migration. It's better to maintain the possibility of temporary custody for families and minors, but only use it occasionally as a last resort.

Another measure of the directive is to include a re-entry ban with the removal order (see article 9). This means that people who are subject of a removal order will not be allowed to re-enter Europe for a maximum period of 5 years. This should give a preventive signal effect for Europe. There's a large agreement among the member states about this measure.

Article 5 of the directive is a general principle to take into account family relationships and the best interest of the child in accordance with the UN Convention on the Rights of the Child. This implies for example that the risk of absconding is very low for people with family ties in the member state, and therefore should be granted sufficient time for voluntary departure.

Currently readmission for people who are subject of a return decision is obtained by bilateral arrangements with the country of origin, which depends on country's relationships. Therefore, efforts are made to set up European readmissions for specific countries and nationalities. This already exists for Hong-Kong, Macao and Sri Lanka, and is under negotiation for Morocco, Russia, Ukraine, ...

Currently the Directorate-General is also working out a directive for a common policy on legal migration for people who comply certain requirements (for example highly skilled people, seasonal workers, remunerated trainees). The provision of means for legal migration has to be combined with the prevention of illegal migration.

verslag interview Minister Dewael en Geert De Boeck dd. 21.11.2006

Team	Naam
Vice-Eerste Minister, Minister van Binnenlandse zaken	Patrick Dewael
Adviseur vreemdelingenbeleid, adjunct kabinetschef	Geert De Boeck
SumResearch	Bart Canfyn
SumResearch	Lore Vandorpe
SumResearch	Marie Le Roy

Visie op de problematiek

Het vreemdelingenbeleid moet zich situeren binnen een aantal wettelijke bepalingen, die gerespecteerd dienen te worden, ook als het minder aangenaam is. Het verwijderingsbeleid en het opsluiten van gezinnen in gesloten centra zijn in dit kader een noodzakelijk kwaad. Maar andere wegen leiden evenzeer tot problemen, die soms zelfs erger kunnen zijn dan een kortstondig verblijf in een gesloten centrum. Opsluiten en repatriëring vormen de noodzakelijke laatste schakel binnen het hele vreemdelingenbeleid.

De hoofdbekommernis is echter dit zoveel mogelijk te vermijden, door te zorgen voor een groter respect voor de uitvoering van het BGV en een toename van de vrijwillige terugkeer (door meer begeleiding). Er bestaat een nieuwe overeenkomst met minister Dupont waarin een nieuwe regeling voor vrijwillige terugkeer werd uitgewerkt. Cijfers tonen aan dat de groep van zelfstandige terugkeer uitbreidt, maar dit kan enkel wanneer men duidelijk weet dat repatriëring de enige mogelijkheid is en dat ook de gesloten centra blijven bestaan (als afschrikking dus).

De duur van opsluiting hangt sterk af van de medewerking van de betrokkene, verzet tegen de repatriëring zorgt voor een langer verblijf in een gesloten centrum. De duurtijd wordt daardoor soms nodeloos lang gerekt.

Kanttekening: het is niet moeilijk, indien men creatief is, zich te onttrekken aan de gedwongen uitwijzing. Zeker voor gezinnen bestaan er maatregelen die de uitwijzing kunnen uitstellen of verhinderen. Dit leidt er echter toe dat kinderen soms worden misbruikt om de uitwijzing te ontlopen. Het opsluiten van gezinnen heeft als doel de gezinseenheid te bewaren en hen samen te brengen in functie van de repatriëring.

Indien het gezin niet samen is, kunnen de kinderen onderduiken in de illegaliteit en lopen ze heel wat risico's, bijvoorbeeld jonge meisjes die op die manier ten prooi vallen van prostitutie en mensenhandel. Ook dit wil de minister vermijden.

Indien de studie uitwijst dat er een alternatief bestaat voor de gesloten centra: graag!. Indien niet, en de gesloten centra dus moeten blijven bestaan, moeten de manier waarop de centra dienen georganiseerd te zijn en de omstandigheden waaronder de vrijheidsberoving kan gebeuren, worden aangepakt.

Het verbeteren, humaniseren van de omstandigheden in de gesloten centra, situeert zich op meerdere vlakken:

1. Onderwijs. Dit moet gebeuren via een samenwerking met de gemeenschappen en de onderwijsnetten. Het is zeker de bedoeling inspanningen te doen zodat kinderen de periode in een gesloten centrum zinvol doorbrengen.
2. Voldoende personeel voor psychologische, medische, sociale begeleiding. In de begroting 2007 zijn hiervoor bijkomende middelen voorzien. Er is momenteel te weinig gespecialiseerd personeel.
3. Infrastructuur. Investeren in nieuwe en aangepaste, gemoderniseerde centra. Prioriteit gaat naar het transitcentrum 127 te Melsbroek (zowel problemen wat betreft infrastructuur als locatie). Er is bereidheid bij BIAC om te praten over een herlocalisering. Daarnaast wordt er ook voor geopteerd nieuwe faciliteiten en modaliteiten te voorzien voor "SMEX".

Alternatieven en te volgen pistes

Reactie op voorstel voor een aparte afdeling voor gezinnen, waar een gezinssfeer wordt gecreëerd: optie onderwijs buiten het centrum niet mogelijk, te groot risico dat ze verdwijnen. Maar indien dit voorstel, met onderwijs in het centrum, ertoe leidt dat de psychologische belasting (bijvoorbeeld ten gevolge van de vermenging met alleenstaanden, confrontatie "gevangenis") verlaagt, is dit voor de minister geen probleem, wel integendeel.

De minister staat achter het pleidooi om meer samen te werken op beleidsniveau, door de administraties maatschappelijke integratie (oa Fedasil, vrijwillige terugkeer) en DVZ in de toekomst zo mogelijk bij één

minister onder te brengen. Bij de formatie van de regering Verhofstadt II werd hiertoe een poging ondernomen, maar is niet gelukt. De huidige situatie (2 ministers) is uiteraard niet bevorderlijk voor een goede, geïntegreerde werking, maar er wordt wel gewerkt in een goede verstandhouding. Er moet gestreefd worden naar een "administratie voor migratie", maar dit is een taak van de volgende regering.

De gewijzigde asielwet moet absoluut leiden tot kortere procedures (indien dit niet blijkt, moet zeer snel bijgestuurd worden). In feite is de asielprocedure nu reeds dikwijls op korte termijn beëindigd, maar men wacht vaak tot het beroep bij RvS uitgesproken is alvorens stappen met het oog op een vertrek te ondernemen (hoewel RvS niet opschortend is). Dit leidt ertoe dat de volledige procedure lang aansleept. De minister meent dat dit moet worden vermeden, men mag ook geen valse hoop creëren. Indien mensen geen kansen hebben, moet onmiddellijk over repatriëring worden gesproken en concrete stappen genomen.

In de open centra vormen de personen die in RvS-procedure zijn een steeds grotere groep, wat zorgt voor een ander karakter van deze centra. Het is in feite perfect mogelijk te repatriëren vanuit de open centra, zelfs tijdens het RvS-beroep, maar het gebeurt onvoldoende, omwille van vele redenen.

De mentaliteit in Vlaanderen en Wallonië is zeer verschillend. Dit leidt ertoe dat het lang duurt om beleid te maken, politieke keuzes te maken en ze ook te laten uitvoeren.

De Minister stelt zich ook vragen bij de deontologie van sommige advocaten, die de procedures soms zoveel mogelijk proberen te rekken. Men creëert op die manier illusies en zeker bij gezinnen met kinderen kan dit leiden tot schrijnende situaties wanneer men uiteindelijk toch het land moet verlaten. Ook voor parlementsleden geldt dat ze de wetten dienen te respecteren: als hun partij de asielwetten unaniem heeft goedgekeurd is het niet correct dat ze het kerkasiel openlijk steunen.

Tenslotte is de minister helemaal niet te vinden voor de pure alternatieven, zoals meldingsplicht en elektronische enkelband. Deze zijn enkel nog meer stigmatiserend.

Nabespreking Geert De Boeck

Bij het inrichten van nieuwe vleugels in de gesloten centra, bijvoorbeeld voor gezinnen, moet met een heleboel zaken worden rekening gehouden en dient een evenwicht te worden gezocht tussen een goede opvang en de bekommernissen van het personeel. Aanpassingen in de werking kunnen andere problemen veroorzaken, bijvoorbeeld het voorstel om een gezinssituatie te creëren in de centra en de moeders te laten koken, impliceert dat men over keukenmessen kan beschikken, wat risico's inhoudt ivm veiligheid.

Het kabinet wenst te streven naar een grotere gelijkschakeling tussen de verschillende centra wat betreft werking en organisatie, een soort van toepassing van 'best practices' in alle centra. Dit vergt echter heel wat overleg met het personeel, bestaande structuren en gewoontes zijn immers moeilijk te veranderen. Daarnaast is deze gelijkschakeling ook niet evident vanuit de verschillen in locatie, architectuur en inrichting van de centra.

De SMEX vormen een specifieke, maar omvangrijke groep in de gesloten centra. In principe is het mogelijk te repatriëren vanuit de gevangenis, maar dit is niet evident. Justitie is echter vragende partij dat deze personen zo snel mogelijk de gevangenis kunnen verlaten na het strafeinde (omwille van het capaciteitsgebrek in de gevangenis). Er is recent een akkoord tussen de ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie dat bepaalt dat Justitie 30 dagen voor het strafeinde contact opneemt met DVZ zodat de voorbereiding en organisatie van de repatriëring kan starten. In die periode kan DVZ de repatriëring ook al uitvoeren.

Er is nood aan diversificatie, onder andere door de mogelijke oprichting van een apart gesloten centrum voor SMEX, eventueel voor gezinnen, ...

Het is moeilijk in te schatten wat de nodige capaciteit is voor de opvang van gezinnen, daarvoor wordt het wachten op de uitvoering van de nieuwe wet en procedures.

Het huidige bestuur heeft een aantal strategische keuzes moeten maken mbt de opsluiting van gezinnen. Zo is beslist Dublin-gevallen standaard terug te sturen naar de verantwoordelijke lidstaat, via het verblijf in een gesloten centrum; dit geldt ook voor gezinnen.

Indien de procedure te lang heeft geduurd, worden gezinnen geregulariseerd. Een procedure van langer dan 4 jaar wordt als onredelijk beschouwd en dus neemt de overheid hiervoor zijn verantwoordelijkheid door te regulariseren. Voor gezinnen met schoolplichtige kinderen wordt een termijn van drie jaar in aanmerking genomen.

De voornaamste prioriteit blijft het voorkomen van een opsluiting in een gesloten centrum en een gedwongen uitwijzing. Onder andere door een pro-actieve begeleiding, het verduidelijken van de administratieve situatie en het formuleren van een eindbeslissing op korte termijn. Bij een negatieve beslissing moet kort op de bal gespeeld worden, goed begeleid en de rol van IOM benadrukt.

Wat betreft de repatriëring vanuit de open centra was het kabinet vragende partij naar maatschappelijke integratie toe om samen te werken om de problemen die zich hierbij stellen op te lossen en dit zo humaan mogelijk aan te pakken. Men heeft hiertoe een protocol opgesteld dat zegt hoe dit in praktijk dient te gebeuren. Dit heeft echter heel wat discussie veroorzaakt, met grote verschillen tussen Vlaanderen en Wallonië. Het is aan Fedasil om deze problemen en meningsverschillen tussen de verschillende centra en het personeel op te lossen.

Op dit moment zijn de open centra teveel een soort veilige havens geworden ter bescherming tegen repatriëring.

Er is zeker een potentieel voor IOM, maar men moet steeds een stok achter de deur hebben, onder de vorm van gesloten centra. Het verleden heeft immers uitgewezen dat het bestaan van gesloten centra en het uitvoeren van gedwongen uitwijzingen zorgen voor een toename van het aantal vrijwillige vertrekkers.

verslag interview met Guillaume De Walque (PS) dd. 23.11.2006

Team	Naam
Parti Socialiste, conseiller	Guillaume De Walque
SumResearch	Bart Canfyn
SumResearch	Charlotte Noël

Le PS est critique par rapport à la politique que P. Dewael mène sur un certain nombre de dossiers, dont la question de la régularisation des personnes se trouvant en séjour illégal en Belgique. Le PS demande à cet égard la régularisation de différentes catégories d'étrangers sur base de critères clairs, objectifs et précis.

En ce qui concerne les centres fermés, une série de demandes du PS restent en suspens, telles que la durée de la détention, l'interdiction de détention des mineurs, etc. Pour le PS, la durée devrait en effet être limitée dans le temps et une restriction devrait être appliquée quant au type de personnes pouvant être détenues (pas de mineurs) et étendue aux personnes dites vulnérables comme les femmes enceintes et celles souffrant de troubles psychologiques graves. (Voir à ce sujet leur communiqué de presse du 17.11.06)

Principes du PS : non à l'enfermement des mineurs, oui au rassemblement des familles. Donc, non à la détention des familles avec enfants.

Pour Mr De Walque, il y a deux débats :

- Le PS n'est pas opposé aux éloignements : une des prérogatives d'un Etat est de pouvoir contrôler les allées et venues sur son territoire et donc d'éloigner les personnes qui ne rentrent pas dans les conditions légales d'accès et de séjour. Il faut cependant que des améliorations considérables soient apportées à la procédure d'asile notamment. C'est un des objectifs de la réforme de la procédure qui a été votée récemment et qui vise entre autres à ce que les demandes d'asile soient traitées endéans l'année d'introduction de la demande, afin d'éviter les drames humains que l'on connaît actuellement (expulsion plusieurs années après leur arrivée en Belgique de personnes ou de familles qui sont bien intégrées).
- Le PS demande également que les conditions de détention dans les centres fermés soient améliorées, qu'il y ait, entre autres, un contrôle judiciaire sur l'opportunité de la détention, que les droits des personnes détenues soient renforcés (droit de plainte,...), etc.

(Par rapport à l'indépendance des médecins, le PS estime que les médecins des centres ne doivent pas dépendre du SPF Intérieur mais bien du SPF Santé Publique.)

Si les personnes devant être éloignées sont des familles avec enfants, le PS estime qu'il faut s'orienter vers une solution où les familles ne sont pas détenues mais où un contrôle régulier de leur situation est possible.

Par rapport au Service des Etrangers, Mr De Walque estime qu'il y a des dysfonctionnements importants. Des efforts considérables doivent être mis en œuvre pour améliorer le fonctionnement de l'Office, afin d'augmenter l'objectivité et la transparence des décisions prises.

verslag interview Stijn Bex, Spirit, dd. 29.11.2006

Team	Naam
Spirit, Volksvertegenwoordiger	Stijn Bex
SumResearch	Bart Canfyn
SumResearch	Marie Le Roy

Beleid en procedure

Vooreerst dient een onderscheid te worden gemaakt tussen legale (asiel) en illegale migranten (na de procedure). Spirit gaat akkoord met de consequenties van het beleid, namelijk dat niet iedereen in België kan blijven en dat de overheid aan een groep mensen moet vragen terug te keren naar het land van herkomst.

Aan het begin van de asielprocedure, van bij het eerste gesprek moet aan de asielzoeker duidelijk worden gemaakt dat er verschillende opties zijn, en dat ook terugleiding plausibel is. Het is de taak van iedereen die namens de overheid met deze mensen in contact komt, om deze boodschap over te brengen. Hiervoor moet meer tijd worden geïnvesteerd in de gesprekken met de asielzoekers. Op die manier wordt men reeds voorbereid op een mogelijke terugkeer, die uiteraard bij voorkeur zelfstandig gebeurt en zo weinig mogelijk gedwongen.

Aan het einde van de ketting zal steeds een groep gerepatrieerd moeten worden (gedwongen), en Spirit ziet de noodzaak van gesloten centra daarbij in. Het verblijf in gesloten centra moet weliswaar zo kort mogelijk zijn, en zo weinig mogelijk lijken op een gevangenis (wat niet het geval is in vb. 127bis, het centrum dat door Stijn Bex werd bezocht).

Uiteraard bestaan er nog slechtere situaties in België, bijvoorbeeld in de gevangenissen, maar het mag niet de ambitie zijn de lat gelijk te leggen met de gevangenissen. De overheid moet ook daar zijn verantwoordelijkheid nemen en investeren, maar dat staat los van de situatie in de gesloten centra. Bovendien vormen deze mensen geen gevaar voor de maatschappij, zij hebben niets misdaan.

De problematiek van opsluiting en repatriëring is ethisch moeilijk, maar er bestaat toch een maatschappelijke consensus voor de naleving van de regels, zo ook opsluiting en repatriëring. Het is de grote verantwoordelijkheid van de overheid dit zo humaan mogelijk te doen.

Stijn Bex oordeelt na zijn bezoek aan 127bis dat dit daar niet het geval is. Er zijn veel verbeteringen mogelijk en in het parlement werd dan ook aangedrongen op meer investeringen.

Stijn Bex is ervan overtuigd dat het verblijf in vb. 127bis een grote impact heeft op de mensen, zowel volwassenen als kinderen, omwille van de situatie van opsluiting op zich en het soms lange verblijf, ook al is dat vaak de eigen schuld.

Bij sommige dossiers is reeds op voorhand geweten dat uitwijzing moeilijk is (vb. problemen om de nodige documenten in het land van herkomst te verkrijgen). In deze gevallen is het noodzakelijk al voor de opsluiting reeds van start te gaan met de voorbereiding van het dossier.

De visie van Spirit ten aanzien van een tweede regularisatie is dat een algemene regularisatie een optie is, maar dat het belangrijker is de criteria bij artikel 9.3 te versoepelen en uit te breiden. Op dit moment geldt de regularisatie omwille van een lange procedure (4 jaar / 3 jaar voor gezinnen) enkel voor de asielpcedure op zich. Spirit vraagt hierbij ook de procedure bij de Raad van State in rekening te brengen, want ook daar blijft de overheid in gebreke waardoor soms schrijnende situaties ontstaan (uitwijzing na lang verblijf in België).

Opsluiting van kinderen

Het standpunt van Spirit is radicaal en duidelijk: opsluiting van kinderen zoals dat nu gebeurt, kan niet, kinderen horen niet thuis in gesloten centra, want dit is problematisch voor hun verdere ontwikkeling. De argumenten van de Minister, zoals de vraag of het gezin dan moet gescheiden worden, of het feit dat het niet opsluiten van gezinnen dan zou kunnen leiden tot een aanmoediging van het krijgen van kinderen, zijn uiteraard belangrijke kanttekeningen, maar doen volgens Spirit niet af aan het basisgegeven, namelijk dat kinderen niet mogen worden opgesloten.

De opsluiting in een gesloten centrum heeft een bijzonder grote impact op de gemoedstoestand en het verdere leven van kinderen. Dit bleek ook uit het rapport van de kinderpsychologe na haar bezoek samen met de parlementaire commissie aan centrum 127bis. Het vertrouwen van de kinderen in de ouders gaat verloren, opsluiting heeft invloed op de kansen tot het behalen van diploma's, het terechtkomen in de criminaliteit ("we kweken op die manier misdadigers"), ... De infrastructuur is ook niet aangepast, er zijn te weinig ruimtes voor kinderen. Het moet wel benadrukt dat er heel wat goede wil is bij het personeel.

Spirit kan echter geen pasklaar alternatief aanbieden voor de opsluiting van kinderen, het is daarom dat het parlement bij de minister sterk heeft aangedrongen op het uitschrijven van deze studie. Maar er moeten toch oplossingen bestaan die minder traumatiserend zijn voor kinderen (een soort internaat?). Stijn Bex verwijst ook naar een recent bezoek aan Italië waar de directeur van de immigratiedienst meldde dat in Italië geen kinderen worden opgesloten.

SumResearch formuleert een mogelijk alternatief van familiale entiteiten, waar de materiële omstandigheden gezinsvriendelijk zijn en waar het gezinsleven gerespecteerd wordt. Stijn Bex meent dat dit zeer duur, maar mogelijk moet zijn op voorwaarde dat het verblijf zeer kort is.

verslag interview Tom De Pelsmaeker, sp.a dd. 29.11.2006

Team	Naam
Sp.a, adviseur institutionele hervormingen en vreemdelingenbeleid, beleidsceel Minister Freya Van den Bossche	Tom De Pelsmaeker
SumResearch	Bart Canfyn
SumResearch	Marie Le Roy

Beleid en procedure

De uitgangspunten bij opsluiting en repatriëring, zoals die door SumResearch inleidend worden uiteengezet, dat de opsluiting het uiterste redmiddel moet zijn, dat de omstandigheden zo goed mogelijk moeten zijn etc., zijn ook voor de sp.a evidenties.

Sp.a is van mening dat niet kan worden afgedongen op de stelling dat in uiterste gevallen men mensen moet repatriëren, anders wordt afgedongen op de asielwet en de verblijfwetgeving in het algemeen. Die stelt immers dat de overheid moet kunnen zeggen dat bepaalde personen niet kunnen worden toegelaten in België. Uitgangspunt van het asielbeleid is dat men enkel kan beslissen mensen uit te wijzen wanneer ze –eenvoudig gezegd– geen enkel gevaar lopen in het land van herkomst.

Indien er geen andere mogelijkheid bestaat dan te vertrekken, opteert de sp.a uiteraard voor zelfstandige terugkeer via IOM. Als dat niet lukt, zal opsluiting nodig zijn om de uitwijzing gedwongen te realiseren. Dit heeft natuurlijk consequenties (oa ten aanzien van gezinnen met kinderen), de vraag is hoe ver deze worden doorgetrokken.

De duur van het verblijf in het gesloten centrum is vaak lang, maar dat is in vele gevallen ook het gevolg van de eigen houding. Als de media spreekt van "maanden", wordt er bijna nooit bij gezegd waarom dit zo is.

SumResearch vraagt naar het standpunt van sp.a betreffende de huidige bevoegdheidsverdeling van Vreemdelingenzaken en Maatschappelijke Integratie en het voorstel beide bevoegdheden in de toekomst te integreren bij één minister. Sp.a heeft hierover voorlopig nog geen standpunt, maar zal dit intern bespreken en dit aan SumResearch overmaken.

Tom De Pelsmaecker meent dat de publieke opinie (vooral in Vlaanderen) nog steeds zeer gevoelig is voor alles wat met vreemdelingenbeleid te maken heeft. Dit wordt natuurlijk in de hand gewerkt door de (federale) oppositiepartijen, in de eerste plaats het VB, maar ook CD&V kan in deze federale materie een sterke oppositie voeren, aangezien zij hierover zelf geen enkele substantiële bevoegdheid hebben op Vlaams niveau. Heel wat problemen en misverstanden bij de –Vlaamse- publieke opinie worden versterkt door de verschillende coalities op Vlaams en federaal niveau.

Regularisaties

De sp.a meent dat het huidige beleid vaak tot een "beloningspolitiek" leidt: diegene die het langst volhoudt (beroepen bij RvS), heeft het meeste kans te kunnen blijven. Er zijn uiteraard gevallen waar regularisatie nodig is, ermee rekening houdende, enerzijds, dat de migratie- en verblijfswetgeving op een menselijke manier moet worden toegepast en, anderzijds, dat er steeds mensen zijn die tussen de mazen van het net van de verblijfsstatuten vallen.

In het kader van de besprekingen voor de nieuwe asielwet is er een grote discussie geweest omtrent eventuele nieuwe regularisaties (tweede ronde), de filter voor de RvS etc.

De voornaamste discussie was hoe breed of hoe nauw de criteria voor de filter dienden te worden gedefinieerd. Een eerste compromis was vrij ruim en werd door de RvS zelf verworpen, aangezien men dan beter geen filter kon instellen. Een nieuw compromis definieerde een duidelijkere, strengere filter. In het kader van de discussies rond een nieuwe filter was sp.a voorstander van bijkomende, nieuwe regularisaties, met nieuwe criteria voor welomschreven categorieën van vreemdelingen.. Op die manier kan men met een spons gaan over het verleden daar waar de overheid in gebreke is gebleven, en opnieuw van start gaan met een schone lei en een nieuwe procedure. Na heel wat discussie

werd uiteindelijk geen akkoord bereikt tussen de regeringspartijen. De standpunten van sp.a worden verduidelijkt in een interne nota, die aan SumResearch ter informatie wordt bezorgd.

Opsluiting van kinderen

De problematiek moet juridisch en menselijk worden benaderd. Vanuit menselijk standpunt meent ook sp.a, zoals iedereen, dat een kind niet mag worden opgesloten. Maar ook dit heeft consequenties. Opsluiting van kinderen kan ook in het belang van het kind zijn, een leven in de illegaliteit is dient niet altijd dit belang. Vanuit juridisch standpunt (o.m. het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind) wordt uitgegaan van de eenheid van het gezin. Dit impliceert dat ofwel het volledige gezin wordt opgesloten (uiteraard in de beste omstandigheden), ofwel men het hele gezin "in de natuur" laat, maar dan heeft de overheid geen controle op de materiële omstandigheden. Het belang van het kind wordt niet altijd gediend door beslissingen die de ouder neemt, bijvoorbeeld leven in de illegaliteit, kinderen verplicht te bedelen, ...

De PS diende recent een wetsvoorstel in om zwangere vrouwen niet vast te houden. Sp.a vreest dat dit ertoe kan leiden dat zwangerschap als argument wordt gebruikt/misbruikt (zwanger worden om niet opgesloten en uitgewezen te worden).

Voor de sp.a blijft de opsluiting van kinderen met hun ouders in uiterste gevallen dus een optie, maar moet gewerkt worden aan de omstandigheden daarvan.

Kinderen in gesloten centra moeten zeker onderwijs kunnen genieten, dit moetwordengeregeld, ondanks de verschillende bevoegdheidsverdelingen (federaal – gemeenschappen). Sp.a is er nog niet uit of dit binnen of buiten de gesloten centra dient te gebeuren, men heeft voorlopig een weifelende houding: enerzijds heeft onderwijs in een reguliere school waarschijnlijk effecten op de andere kinderen in de school (vriendjes

moeten vertrekken), anderzijds, bij onderwijs in het centrum, gaan de kinderen zich "anders dan andere kinderen" voelen. De overheid zal opteren voor de organisatie van onderwijs in het centrum, aangezien de integratie van kinderen in een gewone school vaak tot protest leidt wanneer men uitgewezen wordt.

Bijlage: aanvullende tekst, bezorgd aan SumResearch na het interview

Standpunt sp.a ten aanzien van de vraag of het wenselijk is dat eenzelfde minister bevoegd zou zijn voor maatschappelijke integratie en binnenlandse zaken. Sp.a is van oordeel dat er zowel voor- als nadelen verbonden zijn aan dit scenario.

Pro

Wanneer beide in één ministerportefeuille verenigd zijn (althans minstens voor wat betreft de vreemdelingenproblematiek), wordt het mogelijk om beide beleidsdomeinen die nauw met elkaar verbonden zijn, maximaal op elkaar af te stemmen en ten volle rekening te houden met de belangen van de vreemdeling. Die wordt vanaf zijn aankomst op het Belgische grondgebied tot op het ogenblik van het verkrijgen van zijn definitieve beslissing over zijn verblijf op verschillende momenten zowel geconfronteerd met diensten die afhangen van de minister van Maatschappelijke Integratie als met diensten die afhangen van de minister van Binnenlandse Zaken. De "belangen" van die respectievelijke diensten stemmen niet noodzakelijk met elkaar overeen. In de praktijk stellen we vast dat deze onderscheiden belangen en de klemtonen in het beleid van de bevoegde ministers in de praktijk leiden tot moeilijk werkbare situaties -- hierbij kan gedacht worden aan de problemen in verband met de traumatiserende situaties die ontstaan zijn naar aanleiding van de tussenkomst van de diensten van Binnenlandse Zaken met het oog op de verwijdering van het grondgebied van vreemdelingen die in open centra (die afhangen van de diensten van Maatschappelijke Integratie) verblijven. Dat moet te allen prijze vermeden worden, want dat is noch in het belang van de vreemdeling zelf, noch in het belang

van de overheid die een eenduidig vreemdelingenbeleid moet kunnen waarborgen. Sp.a heeft een gelijkaardige redenering gevolgd bij de vorming van de Vlaamse regering in 2004, waar we ervoor gepleit hebben om de beleidsdomeinen Werk, Onderwijs en Vorming onder te brengen bij één bevoegde minister.

Contra

Deze redenering kan voor ons enkel opgaan in de mate dat er een aantal waarborgen zijn die vermijden dat er een "beleid van voldongen feiten" ontstaat. D.w.z. dat het onaanvaardbaar zou zijn dat het mogelijk is dat een vreemdeling zou worden verwijderd -- of daartoe gedwongen wordt -- zonder dat al definitief vaststaat dat, rekening houdende met alle elementen van zijn situatie, hij niet het recht heeft om op ons grondgebied te verblijven. Zelfs al lijkt het juridisch uitgesloten dat dat zou gebeuren (de nieuwe vreemdelingenwet sluit dit principieel uit), dan nog mogen we niet uit het oog verliezen dat er steeds een risico op vergissingen bestaat (van het genre zoals we gekend hebben in de zaak Conka) of dat de vreemdeling, gezien de omstandigheden waarin hij moet verblijven in de opvangstructuren van dien aard is dat hij zich gedwongen ziet om het grondgebied "vrijwillig" te verlaten. Een spreiding van de bevoegdheidsdomeinen kan daarin een factor zijn, in die zin dat er tussen beide beleidsdomeinen een systeem van checks and balances bestaat.

Leggen we de mogelijke voordelen naast de mogelijke nadelen, dan denkt sp.a dat de voordelen zwaarder doorwegen: we mogen er niet vanuit gaan dat de waarborgen die de vreemdelingenwet en de verwante wetten regelgeving bieden te kwader trouw worden toegepast, maar, in tegendeel, op een gewetensvolle manier. Het is ieders taak, niet in het minst die van de volksvertegenwoordiging, om daarop toe te zien. Het lijkt sp.a dat dat ook beter kan gebeuren ten aanzien van één minister die bevoegd is voor beide domeinen, dan wanneer er een versnippering bestaat...

verslag interview Filip De Man (Vlaams Belang) dd. 04.12.2006

Team	Naam
Vlaams Belang, volksvertegenwoordiger	Filip De Man
SumResearch	Bart Canfyn
SumResearch	Marie Le Roy

Standpunt asiel

Het standpunt van Vlaams Belang is zeer duidelijk: alle asielzoekers (ook zij in procedure) moeten worden opgesloten in een gesloten centrum. In de huidige open opvangsystemen is men te vrij, de praktijk heeft reeds aangetoond dat er zich problemen (vb. criminaliteit) voordoen in de omgeving van deze centra. VB meent dat asielzoekers niet vrij mogen zijn.

Beleid en procedure

Het CGVS levert de laatste jaren efficiënt werk, mede dankzij de extra mogelijkheden die men van de regering heeft gekregen. Op dit moment kan er snel en efficiënt worden gewerkt, slepen de procedures niet meer zo lang aan als in het verleden (als het van het VB zou afhangen, zou het nog sneller verlopen) en vormt het voor het VB dan ook geen probleem om asielzoekers op te sluiten gedurende de hele procedure.

Aangezien het verloop en de duur van de procedure vaak nog schrijnender is voor gezinnen met kinderen, pleit het VB ervoor deze dossiers prioritair te behandelen, zodat deze procedures kunnen worden beëindigd in slechts enkele weken.

Als men gezinnen niet opsluit, en men hen dus in de vrije natuur laat, creëert dit een "aanzuigeffect" en tegelijk wordt het "cascade-effect" (door familiehereniging) in de hand gewerkt.

Het VB is niet tegen de toepassing van art 9.3, het mag ook blijven bestaan, maar op dit moment wordt er te massaal beroep op gedaan. De oorspronkelijke bedoeling van het artikel wordt sterk overschreden, het is aan de Minister dit te herbekijken. Het artikel moet strikt worden toegepast.

Het is duidelijk dat sedert de regeringen Verhofstadt (1999) het aantal regularisaties zeer sterk is toegenomen, ongeveer 10 à 15.000 personen per jaar (los van de grote regularisatiegolf). Dit gaat voor het VB veel te ver. Deze regularisaties worden bovendien niet ingegeven door humane, maar door politieke redenen: vooral aan Franstalige kant staan de regeringspartijen, in het bijzonder de PS, sterk onder druk van linkse groepen, aangestuurd door Ecolo en van CdH vanuit de oppositie. Dit speelt minder in Vlaanderen, maar toch staat ook de sp.a onder druk van Groen!

In het kader van de nieuwe asielwet dient de RvS alle middelen te krijgen die nodig zijn om hun taken te kunnen uitoefenen.

Wat betreft de problemen van landen die onwillig zijn om personen terug te nemen, moet daarvoor een oplossing gezocht worden door de EU. Dit probleem moet radicaal, bij de wortel worden aangepakt, door deze landen te straffen, bv. door het stoppen van ontwikkelingshulp. Europa moet zijn buitengrenzen beter in het oog houden. Deze situatie is de fout van alle regeringspartijen van de laatste jaren doordat zij nooit initiatieven hebben genomen om hieraan iets te doen.

Opsluiting van gezinnen met kinderen

Het kan niet anders dat ook gezinnen met kinderen moeten worden opgesloten, ook al is dat misschien niet aangenaam. Dit is ook nodig vanuit de bescherming van het kind (tegen mensenhandel, prostitutie, drugs, ...). Natuurlijk mogen de kinderen in gesloten centra begeleiding en ondersteuning krijgen. Wat betreft onderwijs ziet Filip de Man dit moeilijk te organiseren, door de verschillende talen. Toch kan in de mate van het mogelijk wat les worden gegeven.

Onderwijs buiten de centra is voor VB geen optie, het risico op verdwijning is te groot. Vele minderjarigen verdwijnen vanuit of op weg naar de open centra, en men weet niet waar deze zich nadien bevinden (prostitutie, slavernij, ...).

Filip de Man acht het mogelijk de gesloten centra zo te organiseren dat gezinnen zich in een familiale sfeer kunnen bevinden (vb. koken). Bijvoorbeeld zijn de kamers in het centrum 127bis daarvoor groot genoeg. Het voorzien van een kookfornuis kan daar geen probleem zijn, ook niet wat betreft kostprijs.

verslag interview Tinne Van der Straeten, Groen! dd. 06.12.2006

Team	Naam
Groen!, ondervoorzitter	Tinne Van der Straeten
SumResearch	Bart Canfyn
SumResearch	Lore Vandorpe

Het uitgangspunt van het asielbeleid moet zijn dat iedereen die bescherming nodig heeft – op basis van de conventie van Genève of subsidiaire bescherming – die ook krijgt. Een snelle, kwaliteitsvolle en transparante asielprocedure is hiervoor noodzakelijk. Het draagvlak voor de asielprocedure moet vergroot worden, mensen die de procedure doorlopen hebben moeten het gevoel hebben dat ze een eerlijke kans gekregen hebben. Dit draagvlak ontbreekt omdat de asielprocedure niet goed verloopt zoals mensenrechtenorganisaties, vluchtelingenwerk, actiegroepen, ... claimen. De huidige procedure moet op veel vlakken verbeteren: iedereen moet werkelijk een beoordeling ten gronde krijgen (geen criteria meer voor ontvankelijkheid), niemand zou mogen opgesloten worden tijdens de procedure, ...

De implicatie hiervan is dat mensen die geen recht hebben op bescherming hier niet kunnen blijven. Groen! staat achter deze consequentie. Voor de mensen die geen asiel krijgen ontbreekt er echter een coherente visie. Momenteel ontvangen deze mensen een BGV en moeten ze binnen de 5 dagen het land verlaten. Er is geen draagvlak en geen duidelijke visie over hoe de terugkeer van deze mensen moet verlopen. Minister Dewael nam een aantal ad hoc maatregelen zoals het verhogen van de capaciteit van de centra en meer middelen voor gedwongen repatriëring. Dit heeft wel geleid tot een groter aantal repatriëringen, maar nooit tot een groter draagvlak hierover. Een structureel beleid en een duidelijke visie over terugkeer ontbreekt. Groen! wenst hierover een sterk debat aan te gaan, en constructief meedenken over een beter migratie- en asielbeleid. Groen! is geen voorstander van een nieuwe massale regularisatie. Wel wil Groen! dat er duidelijke regularisatiecriteria in de wet worden opgenomen, en dat de beslissing genomen wordt door een regularisatiecommissie.

De vrijwillige terugkeer blijft momenteel teveel beperkt tot projecten. In 2005 waren er ca. 6.500 repatriëringen en ca. 3.700 vrijwillige terugkeren, hier is een duidelijke marge om de vrijwillige terugkeer te verhogen mits er een structureel terugkeerbeleid gevoerd wordt. Het

terugkeerbeleid moet uitgaan van het primaat van vrijwillige terugkeer. Gezinnen met kinderen zouden hierbij de belangrijkste doelgroep moeten zijn. Detentie en gedwongen repatriëring kan enkel als 'ultimum remedium', dus als een uitzonderingsmaatregel, en niet als courant beleid. Detentie kan helemaal niet voor gezinnen met kinderen.

Het niet opsluiten van gezinnen dient een expliciete beleidsoptie te zijn, en geen stilzwijgend 'laissez faire'. Het Zweedse systeem is een goed voorbeeld: gezinnen en kinderen worden opgevangen in open centra met een specifieke aangepaste accommodatie, en een dagelijkse meldingsplicht. In deze centra wordt er gewerkt aan de terugkeer van de gezinnen. Ook in ons land zouden uitgeprocedureerde gezinnen vanuit de LOI moeten overgebracht worden naar dergelijk 'open Zweeds centrum'. Dit moet haalbaar zijn gezien het vluchtrisico voor gezinnen veel lager is dan voor individuen.

Er leven heel wat gezinnen in de illegaliteit in erbarmelijke omstandigheden. Met deze mensen kan er beter over terugkeren gepraat worden. Dit kan hen aanzetten om vrijwillig terug te keren. Consulente in de bijzondere jeugdzorg slagen er op deze manier in om niet-begeleide minderjarigen terug te brengen bij hun ouders. Het personeel van de LOI en van de open centra kan deze rol echter niet op zich nemen, en kan niet over terugkeer spreken. Deze functies mogen immers niet vermengd worden. Het werken naar vrijwillige terugkeer moet dus door anderen gebeuren (terugkeerconsulent, het CGVS, ...). Ook het oprichten van een terugkeercentrum is een mogelijkheid.

De vrijwillige terugkeer zou moeten opgedreven worden, door de inzet van meer middelen en personeel. Ook de 'antennes' in de samenleving moeten gevoeliger worden voor de mogelijkheid van vrijwillige terugkeer. Het idee dat mensen in hun land van herkomst ook nog een toekomst kunnen hebben moet meer ingang krijgen in onze maatschappij. Actiecomités die alles proberen om uitgeprocedeerde mensen hier toch te houden - zelfs indien ze geen enkele kans maken op regularisatie

– kunnen ook een rol spelen door deze mensen in contact te brengen met terugkeerorganisaties.

Er dient nagedacht te worden over het opsluiten van mensen voor hun repatriëring. Het betreft hier immers mensen die geen enkel misdrijf pleegden, maar desondanks maanden vastgehouden kunnen worden. Groen! begrijpt dat mensen in afwachting van hun repatriëring worden vastgehouden, maar dit kan echt niet voor dergelijke lange periodes, en moet op een andere manier gebeuren. Hoewel het personeel in de gesloten centra hun uiterste best doet, is de manier waarop mensen worden vastgehouden niet goed (cf. gevangenisregime). Er moeten duidelijke criteria en normen worden opgesteld voor de detentie. Detentie moet gelden als een uitzonderingsmaatregel, en moet strikt beperkt worden in de tijd (enkele dagen voor het vertrek). Gedwongen repatriëring vanuit de open centra is echter geen optie voor Groen! Dit impliceert immers een samenwerking tussen de politie en het personeel van de centra waardoor een vermenging van functies ontstaat.

Groen! gaat niet akkoord met de organisatie van onderwijs in de gesloten centra, omdat dit een alibi verschaft voor het opsluiten van kinderen. Kinderen moeten onderwijs kunnen volgen buiten de gesloten centra. Gedwongen repatriëringen mogen enkel tijdens de schoolvakanties uitgevoerd worden. Jongeren die reeds in het 5e jaar van het secundair onderwijs zitten, moeten het secundair onderwijs eerst kunnen afmaken. Dit zou als gevolg hebben dat deze mensen hier langer verblijven, en dat er dus meer regularisaties noodzakelijk zijn. We moeten er dus van uitgaan dat de repatriëring van gezinnen wellicht niet fel kan opgedreven worden.

Wat de gezinnen betreft die vallen onder de Dublin-procedure, is de uitwerking van een Europees kader voor terugkeer wellicht een deel van de oplossing.

België is een aantrekkelijk land voor illegalen om te overleven: mensen zonder papieren kunnen gemakkelijk in het zwart werken, er zijn allerhande opvangnetwerken, ... Onze economie heeft een grote vraag naar goedkope zwarte arbeidskrachten (bouw, horeca, schoonmaken, ...) waar weinig tegen opgetreden wordt, en als het ware oogluikend wordt toegelaten. Katelijne Buitenweg (GroenLinks Europa) is een grote pleitbezorger van een beter en realistischer migratiebeleid, met mogelijkheden voor tijdelijke arbeidsmigratie. Zo zouden een bepaald aantal mensen vanuit bepaalde sectoren en uit bepaalde landen in ons land kunnen worden toegelaten. Dergelijk economisch migratiebeleid mag niet enkel ingegeven zijn vanuit bepaalde tekorten op onze arbeidsmarkt, maar moet tevens humanitaire criteria inbouwen zodat ook het land van oorsprong er voordeel bij doet (bv. tevens een aantal ongeschoolde mensen toelaten die hier een opleiding kunnen krijgen en die kennis kunnen meenemen naar hun thuisland). Een economisch migratiebeleid moet steeds blijven samengaan met een asielbeleid. Het FAM (Forum Asiel en Migraties) pleit in dit opzicht voor twee verschillende statuten: een opvangstatuut voor mensen die asiel aanvragen en een migratiestatuuut voor economische vluchtelingen. Het toekennen van een migratiestatuuut kan het 'asielmisbruik' indijken en zorgen voor een hogere kwaliteit van de asielprocedure.

verslag van het interview met Dominique Weerts (CDH) 15.12.2006

Team	Naam
Centre Démocrate Humaniste	Dominique Weerts
SumResearch	Bart Canfyn
SumResearch	Charlotte Noël

D. Weerts s'occupe des Relations Internationales, de la Politique d'Asile et des Migrations au Cabinet de Mme Milquet.

D. Weerts tient d'abord à préciser la différence entre les politiques d'asile, qui concernent la possibilité ou pas pour des ressortissants étrangers d'être accueillis en Belgique ou en Europe pour un temps donné et suite à un parcours de vie qui les oblige à trouver refuge, et les politiques de migrations et d'immigration, qui concernent la gestion de flux / mouvements de personnes dans le cadre non d'un refuge mais d'un choix pour faire leur vie dans un pays donné. Il est important de faire cette distinction afin de ne pas confondre les deux.

Ce n'est pas le fait d'assouplir les critères ou de relancer une grande opération de régularisation qui ouvre massivement les portes de l'Europe. Une politique d'immigration nécessite aussi un débat et une réflexion sur la problématique démographique ici en Europe. On va probablement devoir réouvrir les frontières.

Par rapport à la politique d'asile, le CDH est assez clair et centré sur les valeurs humanistes, et donc favorable à un assouplissement des critères. Pour le CDH, la réforme aurait pu aller un peu plus loin. Le cas des Iraniens est exemplatif de la frilosité du Gouvernement. Que doivent-ils faire ? Il faut être plus clair.

Par rapport à la détention, le CDH n'est pas contre les centres fermés, mais contre la détention des familles et des enfants. Pour D. Weerts, le grand échec de la réforme est d'avoir oublié de procéder à une nouvelle opération de régularisation en masse.

Le Ministre régularise aujourd'hui 12.000 personnes par an, et de manière tout à fait arbitraire, alors pourquoi pas une grosse opération ? Pourquoi 12.000 personnes par an et pas les Iraniens ? 12.000 personnes, cela ne suffit pas, il faut régulariser 80.000 personnes, avec des critères clairs, comme en 2000, de manière à assainir la

situation administrative. Mais aucun politique n'ose, que ce soit du côté francophone ou néerlandophone !

Sum : Admettons qu'avec une procédure plus rapide, des critères plus clairs, etc, il reste quelques familles pour lesquelles on n'a pas trouvé de solution, comment doit-on effectuer leur rapatriement ? Pour D. Weerts, en tout cas pas via les centres fermés. Il y a peu de chances pour que ces familles s'évaporent dans la nature.

Pour D. Weerts, il faut réévaluer l'existence des centres fermés. Quelle est leur efficacité ? Il s'agit plutôt d'un outil politique de dissuasion. Le meilleur moyen de contrôler les flux, c'est d'accompagner le retour volontaire. Sur ce plan, on n'est nulle part. OIM n'est pas une solution. Il faut une véritable politique de réintégration dans le pays d'origine. Il faut vraiment un lien entre la Politique de l'Intérieur et la Coopération, pas dans le but d'éviter l'immigration, mais pour aider au retour et aider les gens à pouvoir mener une vie décente dans leur pays. Il faut faire en sorte que les personnes qui n'ont pas le droit de rester en Belgique soient accompagnées par des projets de coopération. Aujourd'hui, les choses sont beaucoup trop cloisonnées. Fedasil pourrait tout à fait s'occuper de cela.

D. Weerts cite l'exemple du Grand-Duché de Luxembourg où la présence d'un centre ouvert a tout à fait changé la vision de la population par rapport aux étrangers (Valeur Ajoutée sociale très importante). Une des solutions est de prendre un peu de recul et de cesser cette dynamique sécuritaire. Meisbroek est une aberration au 21ème Siècle. Coût global par personne en Belgique ?

verslag interview N-VA, dd. 21.12.06

Team	Naam
N-VA, woordvoerder	Piet De Bruyn
N-Va, medewerker studiedienst	Wim Mommaers
SumResearch	Bart Canfyn
SumResearch	Marie Le Roy

Documenten

N-Va, Migratie en asiel, de N-VA-visie op politiek asiel, gezinshereniging en economische en illegale migratie. Resoluties, goedgekeurd door de N-VA-partijraad op 10 juni 2006.

Beleid

De nieuwe asielwet bevat een aantal veranderingen ten goede, zoals de afschaffing van de eerste fase en de verkorting van de procedureduur. Het grote probleem stelt zich wanneer men hier jaren is zonder statuut en zekerheden, en men integreert in de maatschappij. N-VA pleit ervoor dat het maximum 6 maanden duurt om een definitieve beslissing (Conventie van Genève of subsidiaire bescherming) te krijgen. Een lange procedure kan niet, want men wordt steeds meer ontworteld van het land van herkomst, en het heeft geen zin daarna zich te herintegreren in een maatschappij die niet meer de hunne is.

Door de huidige opvang via OCMW's worden de problemen naar de grootsteden doorgeschoven. Een evenwichtige spreiding over de open centra is nodig. Een vaste verblijfplaats maakt de procedure administratief makkelijker, en er is geen concentratie in de steden.

Daarnaast moet in de opvangstructuren gezorgd worden voor de nodige voorzieningen, zoals onderwijs en opleiding. Men moet zijn tijd in België nuttig besteden. De opvang moet menselijk gebeuren.

Wanneer een negatieve beslissing wordt genomen, moet men ook effectief het land verlaten. Nu duikt men na een BGV vaak onder, zonder statuut en leeft men in erbarmelijke omstandigheden. Daarom moet ook druk worden uitgeoefend op bepaalde landen, zodat iedereen, alle nationaliteiten, ook effectief terug kunnen naar het land van herkomst. Het is eveneens belangrijk dat mensen steeds weten waar ze staan, de beslissing moet duidelijk zijn.

Daarnaast heeft N-VA ook veel aandacht voor arbeidsmigratie, voor bepaalde beroepen moet het mogelijk zijn over de grenzen heen te kijken. N-VA verzet zich wel tegen vooropgestelde contingentering, we moeten ook werkzoekenden binnenlaten. In dit kader moet gewerkt worden via specifieke vacatures, voor personen met bepaalde kenmerken.

Het economische programma van de NV-A gaat uit van activering van binnenlandse migratie en het leiden van binnenkomers naar de arbeidsmarkt, via het bieden van opleidingen in de open centra. Arbeid is immers de beste opstap naar inburgering.

Migratie wordt in de publieke opinie al te negatief aanzien. We moeten durven stellen dat er niks mis is met migratie. Niettemin is het naïef gewoon de deuren te willen openstellen. De burger moet gewezen worden op de positieve aspecten, dit is een taak van de overheid. Dit kan echter enkel als er duidelijke regels bestaan.

Er moeten dus duidelijke criteria worden opgesteld, enerzijds voor asiel en recht op bescherming, anderzijds voor economische migratie.

Gesloten centra

Voor de N-VA is een kort verblijf in een gesloten centrum onvermijdelijk om daadwerkelijk te kunnen repatriëren, de maatschappij kan immers niet iedereen opvangen. Dit moet wel een beperkt blijven tot een maatregel voor zij die in de "wachtrij" voor repatriëring staan. Daarbij mogen gezinnen niet worden gescheiden: een kort verblijf in een gesloten centrum met het volledige gezin is beter dan enkel de volwassenen op te sluiten.

De opvang in gesloten centra moet zijn zoals in de open centra, met dat verschil dat men het niet kan verlaten. Ook in de gesloten centra moet men zijn tijd nuttig besteden, moet er opleiding en onderwijs zijn.

Zowel in de open als in de gesloten centra pleit N-VA dan ook voor het aanbieden van opleiding, in verschillende vaardigheden. De deelname is echter niet verplicht en heeft ook geen invloed op de procedure. Het moet gaan over vaardigheden waar men overal iets aan heeft. Mensen moeten gestimuleerd worden tot zelfontplooiing, op die manier gaat men zich minder slachtoffer voelen.

In de open centra dient ook een verplicht pakket inburgering te worden aangeboden.

Gezinnen met kinderen

In het geval van gezinnen met schoolgaande kinderen, moet geval per geval bekeken worden wanneer de terugwijzing het best plaatsvindt. Niettemin is het beslissingsmoment hoe dan ook pijnlijk. In elk geval moet de procedure, in het belang van de kinderen, zo kort mogelijk zijn en is het waarschijnlijk niet ideaal het schooljaar plots te moeten onderbreken. Men mag zeker niet stimuleren dat men onderduikt, want daarvan zijn de kinderen het slachtoffer.

Hoewel voor NV-A de gesloten centra onvermijdelijk zijn, is het onze plicht te investeren in de infrastructuur. De precieze vorm van opvang van gezinnen is een moeilijke vraag, er zijn verschillende mogelijkheden hoe dit kan worden ingevuld. In elk geval moet er aandacht zijn voor het familiale leven.

NV-A is er niet uit hoe de verwijdering van gezinnen in de praktijk moet worden uitgewerkt, wat het minst traumatisch is: ofwel midden in het schooljaar vertrekken, met goede opvang in het land van herkomst, ofwel langer hier blijven, eventueel in een mengvorm tussen open en gesloten centra. Dit laatste riskeert echter een vals gevoel van bescherming te geven en kan leiden tot andere problemen.

Gezinnen mogen ook niet worden teruggestuurd zonder iets, begeleiding (bijvoorbeeld via IOM) is nodig. Initiatieven daartoe moeten zeker door ons land worden ondersteund. Eens men gerepatrieerd is, blijft het nog steeds onze verantwoordelijkheid, we moeten zorgen dat er perspectieven zijn in het land van herkomst.

Voor gezinnen die reeds lang illegaal in België verblijven, zijn er kenmerken die recht geven op een permanent verblijf (integratie). Dit is een historisch gecreëerd probleem, voor sommigen moet de overheid grootmoedig zijn (regularisatie). In de toekomst moet hieraan echter een halt worden toegeroepen. Er zijn mogelijkheden om het land op legale wijze binnen te komen, tegen zij die deze niet gebruiken, moet streng opgetreden worden.

verslag van het interview met Marie Nagy (ECOLO) 08.01.2007

Team	Naam
Ecolo, députée fédérale	Marie Nagy
SumResearch	Bart Canfyn
SumResearch	Charlotte Noël

Marie Nagy trouve la démarche de notre étude intéressante, cela ne veut pas dire qu'elle cautionne les conclusions de l'étude. La gravité du sujet l'incite à participer à l'étude.

Marie Nagy rappelle que la plupart des migrants veulent quitter leur pays d'origine soit pour raisons de violence soit pour vivre plus décemment, pour eux et pour leurs enfants.

L'attitude de la majorité des institutions belges est de penser que les réfugiés viennent profiter du système.

Il y a un rôle à jouer afin de donner une autre image des sans papiers en Belgique, afin de montrer les migrants comme des êtres humains et pas comme des indésirables.

Aujourd'hui, on construit un monde global pour les capitaux, pour les marchandises, les entreprises, les services et pas pour les gens. Il y a une contradiction. La libre circulation vaut pour les cadres, les classes aisées, mais pas pour les autres. Les pauvres ne bénéficient pas de ce droit. Pour l'instant, l'Europe ne gère pas ce problème. Elle nie la réalité et, en même temps, profite des travailleurs. L'Espagne et l'Italie ont octroyé des permis de travail en grand nombre (700.000 personnes en 2005 pour l'Espagne et 700.000 personnes en 2002 pour l'Italie).

La proposition de Loi déposée par Ecolo vise à reconnaître et accepter de manière régulière que des gens puissent entrer en Belgique et y travailler. Aujourd'hui, la Convention de Genève est appliquée de manière trop restrictive.

Par rapport à la question du chômage et des chômeurs, c'est un autre problème. Le créneau d'emploi occupé par les illégaux n'est pas forcément celui qui correspond à l'attente des chômeurs.

Il faut rappeler que l'Europe a été une énorme source d'émigration et que les migrations sont plutôt un facteur de progrès que de régression. Or, l'image en Belgique et en EU est inversée. Le manque de courage politique crée des situations difficiles, et l'étranger est toujours une cible facile pour expliquer ce qui ne va pas. Or, dans ce que les étrangers peuvent apporter à la Belgique, il y a beaucoup de points positifs.

Par rapport aux enfants, la position d'Ecolo est intransigeante: s'attaquer aux familles est très lâche, étant donné que les familles sont les groupes les plus fragiles et les moins mobiles.

La première question à se poser est de savoir si le fait de régulariser telle famille pourrait poser un problème? Il faut tenir compte de la durée de leur séjour en Belgique, de la scolarité des enfants, des liens avec la Communauté, du fait que les parents travaillent. Mais les critères restent des critères. Il faut une Commission indépendante qui examine les demandes. Ecolo propose la création d'un Ministère des Migrations. Par exemple, l'immigration maghrébine dans les années 60 n'a pas été réfléchi. C'est pour cette raison que des problèmes émergent aujourd'hui.

Ecolo est fermement opposé à la détention des enfants dans les centres fermés.

De nombreux enfants actuellement dans les centres sont de familles Rom. Cela pose un gros problème de langue. Avec l'entrée de la Bulgarie et de la Roumanie dans l'UE, leur problématique est différente. Ils sont victimes d'autres problèmes: mendicité, racisme, exclusion...

La Belgique devrait travailler les relations bilatérales avec les autres pays.

Par rapport aux rapatriements, leur gestion ne se fait pas actuellement de manière sociale. Il faut que la famille puisse bénéficier d'un

accompagnement social et financier, et de temps pour préparer son retour. Il faut donc mettre en place toute une structure d'accompagnement.

Par rapport aux familles qui ne veulent pas partir, le problème est que l'OE n'arrive pas à respecter les délais raisonnables dans ses décisions et ne considère pas les situations d'un point de vue humanitaire. Le gros problème est constitué des articles 9.3, qui sont très nombreux.

Marie Nagy propose une gestion pas seulement policière des migrations, par un Ministère des Migrations, dont les paramètres seraient différents par rapport à la situation actuelle. Un ministère qui accompagnerait les gens, aiderait à leur établissement et les préparerait éventuellement au retour.

Marie Nagy pense qu'on peut gérer les migrations sans les centres fermés, qu'il y a d'autres moyens à mettre en œuvre: tutelle, accompagnement....

Il faut cesser de tenir un discours sécuritaire vis-à-vis de l'étranger. Il faut regarder le problème en face. Dans le monde où nous vivons, on ne peut pas fermer portes et fenêtres.

La mondialisation, c'est aussi les gens. En outre, un continent aussi riche que l'Europe, dans le contexte actuel de dénatalité, peut mieux gérer le phénomène migratoire. L'Europe doit réfléchir à une politique d'immigration. Mais la politique d'immigration fait partie des éléments de souveraineté que les états ne veulent pas laisser à l'UE.

verslag interview CD&V dd. 26.01.2007

Team	Naam
CD&V, senatrice	Sabine de Bethune
CD&V, volksvertegenwoordiger	Nahima Lanjri
DC&V, studiedienst CEDER	Ina Vandenberghe
SumResearch	Bart Canfyn
SumResearch	Marie Le Roy

Om politieke redenen wenste CD&V dat geen verslag van de gesprekken met Mevr. De Bethune, Mevr. Lanjri en Mevr. Vandenberghe in het rapport van de studie wordt opgenomen, aangezien tijdens het gesprek de persoonlijke visie van beide personen aan bod kwam. Er werd voor geopteerd een tekst te bezorgen aan SumResearch, met de algemene visie van de partij op de problematiek.

VISIE CD&V - Problematiek van vasthouding van gezinnen met kinderen in gesloten centra, met het oog op verwijdering.

Voor CD&V staat het gezin centraal. Kinderen en hun rechten gaan ons nauw aan het hart. Ook als deze kinderen niet legaal in ons land verblijven. Volgens CD&V horen kinderen dan ook niet in gesloten centra. CD&V is tevreden dat er betreffende dit punt voor niet begeleide buitenlandse minderjarigen eindelijk een oplossing is.

Daarnaast hebben CD&V-volksvertegenwoordigers in de verschillende parlementaire assemblees meermaals de problematiek aangekaart betreffende de vasthouding van gezinnen met kinderen in gesloten centra. Telkens hebben we onze bezorgdheid hierover uitgedrukt. Er werden pertinente en cruciale vragen gesteld die te maken hadden met de omstandigheden van het verblijf en mogelijke alternatieven. Deze vragen hadden tevens tot doel om het onderwerp op de agenda te houden.

CD&V stelt niet in vraag dat er een terugkeer- en verwijderingbeleid moet worden gevoerd. Wel integendeel. CD&V hamert hierop als het sluitstuk van een rechtvaardige asielprocedure. CD&V wil wél korte, kwaliteitsvolle procedures; goede procedurebegeleiding; en het actief stimuleren van vrijwillige terugkeerprogramma's. Gedwongen uitwijzingen zijn daarbij het ultimum remedium. Deze dienen correct en humaan te verlopen. Opsluiting van mensen heeft alleen zin als er redelijke kans op terugkeer is. Vandaag wordt evenwel nog een aanzienlijk deel van de mensen in gesloten centra later weer vrijgelaten.

Daar waar verwijdering van gezinnen met kinderen niet onmiddellijk kan gebeuren, willen we actief zoeken naar betere alternatieven door pilootprojecten op te starten en buiten onze grenzen te gaan kijken. Indien gezinnen met kinderen toch moeten worden opgesloten kan dit voor ons slechts als uiterste maatregel en voor een zo kort mogelijke periode (bijvoorbeeld enkele dagen of een week). Zelfs voor deze korte periode moet de infrastructuur aangepast worden aan kinderen én aan gezinnen. Ook moet afgestapt worden van het gevangenisregime dat sommige centra kennen.

colofon

opgesteld te Brussel
op 26 februari 2007

onder de algemene directie van
Paul Lievevrouw, voorzitter

projectleider
Bart Canfyn, bestuurder

projectmedewerkers
Marie Le Roy
Charlotte Noël
Lore Vandorpe

extern raadgever
Goedele De Winter

SumDesign
Simeon Natchev

SumContact:

SumResearch nv
Waterloolaan 90
B-1000 Brussel
t: + 32 (0) 2 512 70 11
f: + 32 (0) 2- 512 31 90
brussel@sum.be

www.sum.be